

דברי הכנסת

הישיבה השלושים-וארבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, י"ג בכסליו התשנ"ג (8 בדצמבר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
הכללת סיפור האונייה "אגוז" בתוכנית הלימודים	
שאלות ותשובות	
קריטריונים לקבלת מתנדבים למשמר האזרחי	
העברת הסדנה המשטרתית לעטרות	
תחנות סמים בירושלים	
מעצרו של אדי אנטר עד להסגרתו	
תעמולה מיסיונרית בצעדת ירושלים	
השמטת קטע סאטירי מתוכנית הטלוויזיה "מוצ"ש"	
שידור דברי טייס "אל על" שמטוסו התרסק באמסטרדם	
בטיחות מבנים של בתי-ספר	
מערכת החינוך במגזר הערבי	
המחלקה למורשת יהדות המזרח במשרד החינוך	
פיטורי עובדים במשרד החינוך	
השבתת מוסדות חינוך בבאר-שבע	
שימוש במונח "שטחים" ברדיו ובטלוויזיה	
ממדי העוני	
הצעה לסדר-היום	
תמריצים למורים ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים	
הצעות לסדר-היום	
בדיקות רפואיות לספורטאים	
הצעות לסדר-היום	
אבטחת יישובי הצפון	
הצעות לסדר-היום	
הפיגוע בחבל-עזה	
הצעות לסדר-היום	
חמש שנים לאינתיפאדה	
הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג–1992	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג–1992	
(קריאה ראשונה)	

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו פותחים את ישיבת הכנסת, יום שלישי, י"ג בכסליו התשנ"ג, 8 בדצמבר 1992.

הסעיף הראשון בסדר-היום שלנו הוא שאלות בעל-פה. אני מזמין את חבר הכנסת יוסי כץ להציג שאלתא בעל-פה מס' 57 לשרת החינוך והתרבות.

הכללת סיפור האונייה "אגוז" בתוכנית הלימודים

יוסי כץ (העבודה):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, רציתי להביע את הערכתי – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לקרוא את הטקסט.

יוסי כץ (העבודה):

אקרא. אבל ברשותך, אני רוצה להביע את הערכתי לקהילת יהודי צפון-אפריקה הגאה ולאותם שליחים עלומי שם שפעלו לארגון העלייה.

היו"ר ש' וייס:

יהיה לנו דיון על זה בשבוע הבא. אני מבקש לקרוא את השאלתא.

יוסי כץ (העבודה):

נציג "המוסד" שפעל בצפון-אפריקה בשנות ה-60 מסר ביום חמישי, 3 בדצמבר 1992, כי כל ניסיונותיו להביא להכללת פרשת העלייה המחתרתית מצפון-אפריקה בכלל, וסיפור האונייה "אגוז" בפרט, בתוכנית הלימודים המחייבת של משרד החינוך והתרבות עלו בתוהו.

רצוני לשאול:

1. האם נכללת פרשת העלייה המחתרתית מצפון-אפריקה בתוכניות הלימודים, ובאיזה היקף?

2. האם נכללת פרשת הספינה "אגוז" בתוכנית הלימודים?

3. אם התשובות על שאלות 1 ו-2 שליליות, מה ייעשה להביא להכללת הנושאים בתוכנית הלימודים עוד בשנת התשנ"ג?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן שרת החינוך והתרבות, בבקשה. לפני שאתה משיב, אני רוצה להודות לחבר הכנסת יוסי כץ על השאילתא. ומאחר שהעלית את העניין, אני רוצה לומר שהכנסת תקדיש בשבוע הבא דיון לאתוס המופלא וההירואי של פרשת האונייה "אגוז", דיון רציני כפי שהנושא ראוי לו.

בבקשה, אדוני סגן שרת החינוך.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

1. לפרשת ההעפלה והעלייה הבלתי-לגלית מוקדשות בתוכנית הלימודים בהיסטוריה שעות ספורות; הן מיועדות להצגת הנושא בכללותו ולא מאפשרות ירידה לפרטים ולאירועים רבים.

2. לפני שנים אחדות הוצע לנציגי עולי צפון-אפריקה להכין חומר מפורט על נושא העלייה המחתרתית מצפון-אפריקה במסגרת של תוכנית רשות. כיוון שלא נמצא חומר כתוב, הציעו לראיין אנשים ולבנות תוכנית לימודים על סמך ראיונות אלה. האגף לתוכניות לימודים הציע את מלוא עזרתו בעיבוד התוכנית ובפרסומה כתוכנית רשות, אך מאום לא נעשה על-ידי היוזמים והמעוניינים, והעניין ירד מעל הפרק.

3. ההצעה להכנת תוכנית רשות ולסיוע מצד האגף לתוכניות לימודים בעינה עומדת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו – לחבר הכנסת רענן כהן.

יוסי כץ (העבודה):

האם מתכוון משרד החינוך והתרבות לציין את טקס קבורת עצמות חללי "אגוז" במסגרת הלימודים בבתי-הספר, וכיצד?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לסגן השר על התשובה. הרעיון של הכנסת הסיפור של הספינה "אגוז" לתוכנית הלימודים הוא יפה. אך יש נושא שלם שאינו מוזכר כלל בתוכנית הלימודים, אף שהוא חשוב, והוא מורשת הקרב של צה"ל.

הנוער בישראל מתוודע למורשת הקרב של צה"ל רק עם הגיעו לצבא, וגם במסגרתו לא מתאפשר הדבר. מדוע לא יחליט משרד החינוך לכלול בתוכניות הלימודים בבית-הספר התיכון, ואף בבית-הספר היסודי, במסגרת לימודי ההיסטוריה של ישראל או במסגרת מיוחדת למטרה זו, נושאים ממורשת הקרב של צה"ל? אני סבור שחשוב מאוד שהנוער הישראלי – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מצטער להפריע לך בנושא רגיש כל כך. למרות כל החשיבות של הנושא, בשאלות בעל-פה הכלל הוא שצמודים לחלוטין לנושא השאלתא.

רענן כהן (העבודה):

כן, אבל אני רואה את הנושא הזה כחלק מקרב צה"לי. וחשוב שהנושא הזה יהיה במסגרת הלימודים. אני רוצה לחבר את שני הדברים. אני פונה לסגן השר ומבקש שיביא את הנושא הזה למערכת תוכניות הלימודים, כדי להכניס את כל הנושאים האלה, שהם חשובים לחברה במדינת ישראל, כחלק מתוכנית הלימודים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, בעיקר הוותיקים והמנוסים – והיום חברי כנסת שזו להם הכנסת השנייה כבר נחשבים לוותיקים – אני מבקש מאוד: גם השאלות וגם התשובות יהיו רק על הנושא.

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת יוסי כץ – משרד החינוך והתרבות, באמצעות מרכז ההסברה והמערכת שלנו בתוך משרד החינוך, האגף לתוכניות לימודים, מתכוון, במלאות חודש להעלות עצמות החללים, לקיים שעת חברה ויום מיוחד שיוקדש לנושאים האלה. מרכז ההסברה מתכוון לקיים פעילות נוספת, בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות.

לשאלה של חבר הכנסת רענן כהן – בתי-הספר נהגו, ונוהגים גם היום, לקיים מפגשים עם מפקדי צה"ל מהעבר ועם מפקדים היום, אם זה לקראת יום העצמאות ואם זה לקראת יום ירושלים. כך שבכל מה שקשור למורשת ישראל, מערכת החינוך פועלת ומקיימת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשטרה, אני מזמין אותך להשיב על שאלות רגילות, ותחילה על שאלתא מס' 145 של חבר הכנסת אבי יחזקאל. בבקשה, אדוני השר.

קריטריונים לקבלת מתנדבים למשמר האזרחי

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר המשטרה ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

בתקופה האחרונה הגיעו לידי ידיעות על מתנדבים במשמר האזרחי בעלי רישומים פליליים, וכמו כן על מתנדבים הסובלים מבעיות נפשיות ואף מקבלים טיפול נפשי.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לקבלת מתנדבים למשמר האזרחי, והאם מיישמים קריטריונים אלו? אם לא – מדוע?

2. האם נערכת בדיקה של מצבם הנפשי והרפואי של המתנדבים למשמר האזרחי?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, 1-2. יש להבחין בין מתנדבים למשמר האזרחי "הקלאסי", והכוונה לרוב המתנדבים לתפקידי שמירה על ביטחון הנפש והרכוש, אשר פועלים ללא מדים, לבין מתנדבים ליחידות המיוחדות של המשמר האזרחי (ימע"ר – יחידה למניעת עבריינות, הפועלים יחד עם אנשי הביטחון; מתמ"ד – מתנדבים במדים, הפועלים יחד עם אנשי הסיור; וית"ם – יחידות תנועה מיוחדות, הפועלים באופן עצמאי בנושאי תנועה), אשר מבצעים גם תפקידי משטרה רגילים בהיותם לובשי מדי משטרה.

הקריטריון לקבלת מתנדבים למה שקרוי המשמר האזרחי "הקלאסי" הוא היותו של המתנדב ללא עבר פלילי. נושא זה נבדק באופן שגרתי ושוטף לגבי כל מתנדב. ואילו מתנדב ליחידות המיוחדות במדים עובר הליך של בדיקות ביטחוניות, כמו כל שוטר, הכוללות גם את בחינת מצבו הנפשי.

אני מציע להיזהר מקביעות גורפות, שמהן עלול להשתמע כי אנו מטילים, חלילה, כתם בציבור רחב, המגלה אזרחות טובה ומבצע עבודה חשובה ביותר.

למשטרה מגיעות כשלוש-ארבע תלונות בשנה מהסוג המוזכר בשאלתא של חבר הכנסת הנכבד. בשנה החולפת הגיעו למשטרה שתי תלונות בנושא. שתיהן נבדקו ביסודיות, ובתום הבדיקה הוחלט לגבי אחד המתנדבים כי ישוחרר מהמשמר האזרחי, ולגבי השני הוחלט כי אין ממש בתלונה והוא ימשיך בתפקידו.

אני רוצה להודיע בהזדמנות זו לחבר הכנסת אבי יחזקאל, כי יש בדעתנו להרחיב את המסגרת של עבודות המשטרה של המתנדבים, בעיקר במסגרת בילוש, תנועה, וגם להפעיל את המשמר האזרחי ביישובים מעורבים של יהודים וערבים, ולהכריז על קיום המשמר האזרחי בקרב היישובים הדרוזיים שבניהם משרתים בצבא והיישובים הבדואיים שבניהם משרתים בצבא. הדברים האלה יקיפו מספר לא מבוטל של מתנדבים.

אם יש בידי חבר הכנסת הנכבד נתונים ספציפיים כלשהם, אבקש כי יעבירם בהקדם לידיעתי, וכל מקרה ייבדק לגופו ביסודיות, בשיתוף הרשויות המוסמכות הרלבנטיות.

המשמר האזרחי על כל יחידותיו מונה כיום כ-38,000 מתנדבים. במהלך השנים מאז הקמתו ב-1974 שירתו בו כ-400,000 מתנדבים. מדובר בתנועה של כמה אלפי אנשים מדי שנה, הנכנסים למסגרת ויוצאים ממנה. חלקם הגדול בא והולך בתכיפות גבוהה, ואין כל אפשרות טכנית לבצע בדיקות שיגלו מצב נפשי של ציבור אזרחים כה גדול, להבדיל מבדיקת רישום פלילי הנעשית על-ידי לחיצת כפתור במחשב. נוסף על כך, קיימת בעיה כללית רצינית לברר עבר רפואי נפשי של אזרח, שכן קיימות בעיות דיווח של הרשויות השונות וביניהן, וכן קיימת בעיית הסודיות הרפואית.

יש לברך על הפעילות החשובה הנעשית על-ידי מתנדבי המשמר האזרחי, ובהזדמנות זו אני שב וקורא לאזרחים להגביר את ההתנדבות למשמר האזרחי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, יש לך שאלה נוספות? אני מבקש: באופן תמציתי ביותר. אני מזכיר שאלו שאלות ולא הצעות לסדר-היום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני השר, אמת ויציב, אין כמו עבודת המשמר האזרחי, ורק לא מזמן חילקת פרס למתנדב אמיץ שהציל אותנו מאסון כבד ביותר, ואני מודה לך על כך שהודית לו.

השאלה היא פשוטה לחלוטין: האם, להערכתך, לא צריכות להתקיים בדיקות תקופתיות לאותם מתנדבים ללא מדים – בידי יש מקרה אחד או מקרים אחדים – בדיקות תקופתיות לגבי מצב המתנדבים, קרי מצב פלילי ונפשי? תודה לך.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהחלט מוכן לשקול כל דבר, רק אמרתי מראש שבדיקת הרישום הפלילי היא קלה, אין שם בעיה, אני יכול לתת הוראה שתהיה בדיקה; ולגבי אלה שעברו בדיקה כאשר נכנסו – לבדוק אם לא חל שינוי. רק אתמול ישבתי עם מפקד המשמר האזרחי ודיברנו על כל מיני בעיות.

אשר לבעיה של הבדיקות הנפשיות – קיים קושי. אביא מחדש את הנושא לדיון ואשמח לתת לך תשובה, אם תרצה – בשאלתא נוספת, ואם תרצה – באופן ישיר.

העברת הסדנה המשטרתית לעטרת

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר המשטרה ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

בעבר היתה החלטה על העברת הסדנה המשטרתית ממחנה-אלנבי לעטרות. החלטה זו בוטלה ולא בוצעה.

נוכחות המשטרה בעטרות היתה מגבירה את הביטחון, משפרת את תנאי הסביבה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין מבצעים את ההחלטה המקורית?

2. מדוע בוטלה ההחלטה על הקמת הסדנה? ומה הם השיקולים בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

בתשובה על שאילתא מס' 146 של חבר הכנסת יוסי כץ, אני רוצה להודיע את הדברים הבאים:

2-1. לאחר סיום עבודת מטה המשטרה ולאחר פנייה שלי אל מטה המשטרה אותרה קרקע, וקיבלנו את כל האישורים הדרושים כדי להקים פרויקט של הסדנה המרכזית של המשטרה במתחם עטרות ולהעביר את הסדנה המשטרתית ממתחם אלנבי לעטרות. התוכנית הזאת לא בוטלה, היא פשוט לא יצאה אל הפועל. מצאתי לנכון לבצע אותה, ואכן קיבלנו תקציב, לאחר דיונים שהיו לנו עם משרד האוצר, לצורך ההעברה הזאת, כאשר התקציב לשנת 1993 תוכנן ל-4 מיליוני שקל.

הפרויקט יתחיל בתחילת השנה הבאה. קבענו מועד להנחת אבן-פינה – ב-17 בינואר. אני מזמין בזאת גם את חבר הכנסת יוסי כץ, שיש לו זכות בהגשת השאילתא, וגם את חבר הכנסת מצא, יחד עם חברי הוועדה שלו, לטקס הנחת אבן-הפינה.

היו"ר ש' וייס:

באיזה תאריך זה יהיה?

שר המשטרה מ' שחל:

ב-17 בינואר.

אני מזמין, כמובן, גם את יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אם זה בימי ב', ג', ד' – אבקש לדחות את הטקס לימי א' או ה', כדי שחברי הכנסת יוכלו להשתתף.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אחרת לא יהיה קיזוז.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני מבטיחך שנעשה זאת בזמן שלא תהיה ישיבה של מליאת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד.

שר המשטרה מ' שחל:

הפרויקט עצמו יימשך שנתיים.

באותה הזדמנות אני רוצה להוסיף ולומר, כי אנחנו נמצאים עכשיו במשא-ומתן אינטנסיבי לרכישת מקום להסבת מבנה קיים למתקן כליאה של 500 מקומות במסגרת התוכנית – – –

אברהם בורג (העבודה):

לא באבו-גוש.

שר המשטרה מ' שחל:

לא באבו-גוש.

אברהם בורג (העבודה):

זה לפרוטוקול: לא באבו-גוש.

היו"ר ש' וייס:

כי הכדורים מגיעים עד לבית שלו.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, על-פי תקנון הכנסת, נדמה לי שרק שואל השאילתא רשאי לשאול שאלה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

זאת לא שאלה, זאת הוראה.

אברהם בורג (העבודה):

אמרת: לא באבו-גוש.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בורג קיבל ממני תשובה בכתב בנושא אבו-גוש, ואני חושב שאין שינוי בעמדה בנושא הזה. לא מדובר שם על הקמת בית-סוהר, אנחנו מדברים על הקמת בית-הסוהר בעטרות. זה לא יפריע לאיש, להיפך – זה יגביר את הביטחון, ואין ספק בלבי שהעברת סדנת המשטרה ובניית בית-הסוהר יוסיפו נוכחות של מאות אנשים במדים, נושאי נשק, ועשרות כלי רכב של המשטרה והשב"ס אשר ינועו באזור, דבר שיתרום תרומה משמעותית לביטחון צפון-ירושלים בפרט וירושלים בכלל.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת? לא חובה.

יוסי כץ (העבודה):

אני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, זו דוגמה ומופת לחברי כנסת אחרים.

תחנות סמים בירושלים

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר המשטרה ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

פורסם בתחילת חודש נובמבר, כי יושב-ראש מינהלת השכונה, יואל עמדי, צעד השבוע עם קבוצת תושבים בין תחנות הסמים בשכונת נחלאות ובמחנה-יהודה בירושלים.

25 תחנות הסמים באזור זה מוכרות למינהל ולתושבים, ופועלות ללא כל הפרעה והתערבות מסיבית מצד המשטרה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשטרה על כך?

2. כיצד ייתכן שבשכונות מגורים פועלות ללא הפרעה תחנות סמים המוכרות לציבור ולמשטרה?

3. מה בדעת המשטרה לעשות?

4. מה הוא לוח הזמנים למיגור התופעה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. המשטרה מודעת לפעילות הסמים באזור מחנה-יהודה והשכונות הגובלות בה. המשטרה מבצעת במקום פעילות מיוחדת. בין החודשים מאי 1992 וסוף נובמבר 1992 נעצרו 42 חשודים בסחר בסמים במקום.

הלוחמה בפשיעת הסמים היא אחד הנושאים הנמצאים בעדיפות גבוהה במשטרה, לאחר ביטחון הפנים והסדר הציבורי. הפעילות בנושא נעשית באופן מתמיד ושוטף, בפעילות גלויה וסמויה.

משטרת ישראל היא הגוף היחיד הפועל בשטח באופן יזום, תוך הקצאת משאבים רבים בכוח אדם, בתקצוב ובטכנולוגיה.

מעצרו של אדי אנטר עד להסגרתו

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

אדי אנטר, העצור בשל בקשת ארצות-הברית להסגירו, הינו חולה הזקוק לטיפולים רפואיים. גם מצבו הנפשי הולך ומתדרדר, והשבוע פורסם כי ניסה להתאבד בתאו. על-פי פרסומים לא רשמיים, נעשתה עסקה עם שלטונות ארצות-הברית, ולפיה הוא יוסגר ללא קשיים תמורת ויתורים מצד התביעה בארצות-הברית בפרשת דותן.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ישוחרר מר אנטר עד להחלטה אם להסגירו, כמובן – בתנאים שימנעו את בריחתו, אם יש חשש לכך?

2. האם הוא מקבל טיפול רפואי הולם בבית-חולים? אם לא – מדוע?

3. האם היחס כלפיו קשור איכשהו עם פרשת רמי דותן?

4. האם יתייחס שירות בתי-הסוהר לפנים משורת הדין לאדי אנטר בשל מצבו המיוחד?

5. מי בשב"ס קיבל את ההחלטות לגבי היחס כלפי אנטר, לרבות מניעת ביקורים של אישי ציבור שביקשו לעודדו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא המצוין בשאלה מס' 1 נמצא בסמכות משרד המשפטים. פרקליטות המדינה הגישה לבית-המשפט המחוזי בירושלים בקשה להכריז על מר אדי אנטר כבר-הסגרה בהתאם להוראות החוק.

בשלב זה ממתנים להחלטת בית-המשפט. הפרקליטות סברה, כי אם מר אנטר ישוחרר עד להחלטת בית-המשפט בנוגע להסגרה יש חשש רב כי ימלט, מאחר שנמצא כי יש לו שתי אזרחויות ישראליות, תחת שמות שונים, וכן שישה דרכונים.

בית-המשפט המחוזי בירושלים דן במעצרו של מר אנטר, ובשתי החלטות קבע כי יש לעוצרו (גם בהליך של עיון חוזר שהגיש מר אנטר). היום היה קבוע לדיון בבית-המשפט העליון ערר על המעצר שהגיש מר אנטר.

ההחלטה האם לשחרר את מר אנטר או להשאירו במעצר נתונה, אם כן, בידי בית-המשפט ולא בידי שר המשטרה, והוא אשר יקבע אם יש סכנה בשחרורו אם לאו.

2, 4. מאז מעצרו מאושפז העצור במרכז הרפואי של שירות בתי-הסוהר ומקבל את כל הטיפול הרפואי הנדרש. טיפול רפואי אשר אינו יכול להינתן לו בשב"ס ניתן לו בבית-חולים חיצוני – בית-החולים "איכילוב" ובית-החולים "אסף הרופא".

בית-המשפט דן גם בשאלה זו, ולאחר קבלת חוות דעת מהרופאים המטפלים בו במרכז הרפואי של שב"ס וכן מרופא מומחה שמינה בית-המשפט, קבע בית-המשפט שהעצור מקבל טיפול הולם.

3, 5. היחס והטיפול בעצורים ובאסירים בשירות בתי-הסוהר הוא ענייני, מבוסס על חוקים, תקנות ופקודות, שהממונה על ביצועם הוא נציב שירות בתי-הסוהר. שב"ס מאפשר ביקורים לעצור על-פי הקבוע בנהלים ובפקודות.

יש לציין, שהעצור הנדון מיוצג באופן שוטף על-ידי ארבעה עורכי-דין.

תעמולה מיסיונרית בצעדת ירושלים

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר המשטרה ביום ו' בכסליו התשנ"ג (1 בדצמבר 1992):

בצעדת ירושלים, שאורגנה על-ידי עיריית ירושלים בחול המועד סוכות, הופיעה קבוצה של יהודים משיחיים ובידיהם כרזות עם מגמה מיסיונרית, דבר שעורר מחאות רבות.

מכיוון שיש בכך ניצול אירוע ספורט עממי, הממומן מכספי ציבור, לצרכים מיסיונריים, ברצוני לשאול:

1. האם אושרה לקבוצה הנ"ל נשיאת כרזות עם מגמה מיסיונרית?

2. מה בדעת משרדך לעשות בעתיד?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע זו שאלה לשר המשטרה?

היו"ר ש' וייס:

אני מתאר לעצמי ששר המשטרה, עם הוותק והניסיון הפרלמנטרי שלו, ידע להתמודד אפילו עם הקושיה הזאת.

שר המשטרה מ' שחל:

על כל פנים, יש לי תשובה.

2-1. מדובר במצעד ססגוני מסורתי המאורגן על-ידי "הפועל", והוא מסכם צעידה לירושלים בצירים שונים שראשיתם מחוץ לעיר. לקראת הצעדה נעשים תיאומים בין עיריית ירושלים, משטרת מחוז ירושלים והגוף המארגן. בצעדה משתתפות גם קבוצות ממקומות שונים בעולם, וביניהן נוצרים אוהדי ישראל, השגרירות הנוצרית. הקבוצות נושאות בחלקן שלטים וכרזות המביעים תמיכה ואהדה לעם היהודי.

למשטרת ישראל לא הוגשה כל תלונה בנושא שלטים או כרזות כמצוין – באופן כללי ביותר – בשאילתא. במהלך הצעדה, שכללה כ-20,000 איש, לא הבחינה המשטרה בכל כרזה חריגה או במחאה ובתכונה מיוחדת בקהל כתוצאה מהופעת קבוצה כלשהי עם כרזות באירוע.

אם תוגש למשטרה תלונה ספציפית בנושא, אשר תכלול גם את הנוסח המדויק של הכתוב בכרזות, תוכל המשטרה לחקור ולבדוק אם נעברה לכאורה עבירה על סעיף 173 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שעניינו פגיעה ברגשי דת, או על סעיף 174א לאותו חוק, שעניינו מתן הטבות כפיתוי להמרת דת.

היו"ר ש' וייס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אברהם רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אכן לא הגשתי את השאילתא לשר המשטרה, ומשום כך גם לא הוגשה תלונה, אבל מכיון שאתה התנדבת בממשלה הזאת להשיב על השאילתא הזאת, ארשה לעצמי לשאול שאלה נוספת.

אני רק רוצה להדגיש בקשר לשאלה הזאת: כידוע, עדיין לא זכיתי להיות חב"דניק, אבל מה עשתה קבוצת היהודים המשיחיים? הם לקחו את הכרזות של חב"ד, אותה צורה, וצעדו ברחובות ירושלים לאמור: המשיח בא. אני חושב שזוהי כרזה פוגענית ביותר, במיוחד באנשי חב"ד.

היו"ר ש' וייס:

וגם הודעה מוקדמת מדי.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני אבקש לנצל את זכות השאלה הנוספת לכבוד השר בנושא של הצעדה, שבאמת כן שייך למשטרה.

היו"ר ש' וייס:

זה נובע מהשאלה הזאת?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ועוד איך נובע. אדוני היושב-ראש, אתה תראה כיצד הדברים נובעים.

אני שואל את אדוני השר: האם לא הגיע הזמן, שיפסיקו לטרטר את אזרחי ירושלים לאורך שעות רבות ויסגרו את מרכזי העיר, יסגרו את העסקים ויפריעו לחיים הסדירים של ירושלים בצעדות חוזרות ונשנות? אינני מתכוון לצעדה הזאת דווקא, אני מתכוון דווקא לריצת המרתון, ששיגעה גם כן את הבית הזה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מבקשים מהשר טדי שחל להשיב.

שר המשטרה מ' שחל:

בהזדמנות זו ברצוני לתקן דבר אחד: חבר הכנסת רביץ, אני לא התנדבתי להשיב על השאילתא, אלא מסתבר שהכנסת החליטה לנדב אותי. השאילתא באמת הופנתה לשר הפנים, אבל מישהו, אני לא יודע מי, מחק את המלים "שר הפנים" וכתב "שר המשטרה". לכן אני משיב.

נקודה שנייה: המשטרה לא מצאה את המשיח, ועל כך אני יכול להודיע.

נקודה שלישית: בנושא של האפשרות להגשת תלונה, מאחר שאני אדם מסודר, אם חבר הכנסת הנכבד ירצה אני אתן לו את כל החומר, ואז הוא יחליט מה לעשות בקשר לשימוש בשלטים, ואם תוגש תלונה אנחנו נטפל בה.

הנקודה האחרונה: משטרת ישראל מחויבת על-פי החוק להבטיח סדר ציבורי, אבל היא מחויבת גם על-פי החוק לאשר הפגנות אם הן אינן נוגדות את הסדר הציבורי. במקרה זה, כאשר פונים אל המשטרה רשויות מקומיות או גורמים אחרים על-פי דין, אין לנו אלא לבצע את המוטל עלינו. אני יודע שזה גורם לפעמים לבעיות לאזרחים, במיוחד בירושלים, שהיא עיר מאוד מבוקשת, והלוואי שתמשיך להיות כזאת ויהיו בה אירועים ססגוניים שונים ורבים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר המשטרה. אני מזמין את סגן שרת החינוך והתרבות להשיב על שאילתות רגילות.

השמטת קטע סאטירי מתוכנית הטלוויזיה "מוצ"ש"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שרת החינוך והתרבות ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

פורסם כי תוכנית הטלוויזיה "מוצ"ש" אמורה היתה לכלול גם קטע סאטירי על-אודות ראש הממשלה.

ברצוני לשאול:

1. מי, ומאילו סיבות, מנע שידור הקטע הנ"ל?

2. כיצד תפעלי לדה-פוליטיזציה של רשות השידור?

תשובת סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן תשובת רשות השידור:

2-1. להד"ם.

שידור דברי טייס "אל על" שמטוסו התרסק באמסטרדם

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שרת החינוך והתרבות ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

בעיתון "המודיע" מיום ג' בחשוון התשנ"ג, 30 באוקטובר 1992, פורסם כי הטלוויזיה השמיטה משידור דברי טייס "אל על" שמטוסו התרסק באמסטרדם את קריאת "שמע ישראל", לאחר שהודיע למגדל הפיקוח של נמל התעופה שהוא במצב קשה. זאת, אף שקריאת "שמע ישראל" היתה כלולה בקלטת זהה ששודרה בתחנות השידור בארצות-הברית ובאירופה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לך מקרה זה?

2. האם נערך בירור מי אחראי להשמטת קריאת "שמע ישראל" מהשידור?

3. מה העלה הבירור, ואילו צעדים ננקטו?

תשובת סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. זו הפעם הראשונה שרשות השידור שומעת, כי קריאת "שמע ישראל" נכללה בדבריו האחרונים של הטייס, בטרם התרסק מטוסו באמסטרדם.

לא ידוע לרשות על שידורים של דברים אלה בתחנת שידור כלשהי בעולם.

אין להעלות על הדעת, שאילו היתה קריאה כזו כלולה בדבריו האחרונים של הטייס לא היתה הרשות משדרת אותה.

בטיחות מבנים של בתי-ספר

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שרת החינוך והתרבות ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

באירוע בתחילת חודש נובמבר נפלה תקרה בבית-ספר בתל-אביב. למרבה המזל, לא היו נפגעים.

ברצוני לשאול:

1. האם נעשו כל הפעולות על מנת למנוע הישנות מקרה דומה בעתיד?

2. האם הוסקו המסקנות כלפי האחראים?

3. האם יערוך משרד החינוך בדיקה בטיחותית מבנית בבתי-הספר בעקבות האירוע?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

1. מנהל המחוז מינה ועדה לבדיקת נסיבות נפילת התקרה. חברי הוועדה בדקו ביסודיות רבה את הגורמים שהובילו לאירוע, הצביעו על הליקויים, והמליצו באורח מפורט על התיקונים הדרושים.

2. מנכ"ל העירייה הנחה להפסיק את ההתקשרויות עם הקבלן שביצע את עבודות התקרה האקוסטית בבית-הספר "ביאליק".

חברת "עזרה וביצרון" תקבע הוראות מחייבות על כך שהמפקחים מטעמה אחראים באופן אישי לעבודות הקבלנים שיבצעו בניית תקרות אקוסטיות בעתיד.

3. עיריית תל-אביב התחייבה לערוך בדיקות בכל המבנים שבהם קיימות תקרות אקוסטיות.

עיריית תל-אביב הוציאה גם הנחיות מפורטות לחברת "עזרה וביצרון", שבהן נדרשת החברה להקפיד הקפדה יתירה על כל שלבי הבנייה בכלל ועל בניית התקרות האקוסטיות בפרט.

בהוראות הנ"ל היא דורשת מהחברה להטיל אחריות אישית על המפקחים המבצעים את עבודות הבנייה מטעם החברה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אביגדור קהלני, בבקשה.

אביגדור קהלני (העבודה):

תודה רבה, אדוני סגן השר. אני רוצה לשאול אותך שאלה נוספת בנושא הזה. האם משרד החינוך עושה הכנות לקראת החורף? לפי התחזית, נדמה שאנחנו צפויים לחורף קשה מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

לקראת החורף הבא.

היו"ר ש' וייס:

סגן שרת החינוך נשאל, והוא צריך להשיב.

אביגדור קהלני (העבודה):

החורף שאנחנו כבר נמצאים בעיצומו – האם זה טוב יותר?

האם נעשות הכנות כאלה ובדיקות כאלה?

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, סגן השר.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

חבר הכנסת אביגדור קהלני, לשאלה הנוספת: מייד עם היכנסי לתפקיד ביקשתי מהרשות לכיבוי אש וממשרד החינוך – אגף הבטיחות, להכין לי סקר מידי לגבי כל אותם מבני חינוך שבהם יש סכנה, קודם כול בנושא שרפות, ושנית – בכל הקשור לסכנה של הצפות וחדירת מים.

קיבלתי את הסקר הזה לפני ימים מספר. מייד ביקשתי לזמן אצלי ישיבה בהשתתפות נציגי מרכז השלטון המקומי, הרשות לכיבוי אש, יחד עם נציגי משרד החינוך והתרבות. העמדנו תקציב מיוחד כהשתתפות של 50% מטעם משרד החינוך מול 50% של הרשויות המקומיות, כדי להתמודד עם בעיות של מבנים שאפשר לתת להן פתרון מידי, וכדי לבנות תוכנית להיערכות לקראת השנה הבאה.

קראתי גם את הדוח של מבקרת המדינה בהתייחסות לאותם נושאים, ומייד מינינו ועדה בתוך משרד החינוך והתרבות, משותפת – עם הרשות לכיבוי אש ומרכז השלטון המקומי, כדי שנוכל בעתיד לצמצם את הסכנות שאתה העלית בשאלתא שלך ובשאלה הנוספת.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מבקש לשאול עוד שאלה קצרה.

היו"ר ש' וייס:

זה בניגוד לכללים, חבר הכנסת קהלני.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

בבקשה, אני מרשה.

היו"ר ש' וייס:

לא, יש תקנון – – –

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אז נבקש מחבר הכנסת קהלני – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

רציתי רק לומר, שלא שמעתי על התוכנית הזאת שאתה הזכרת, וזו הפעם הראשונה שאני שומע עליה מעל במה זו.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לפעמים יש לי ויכוח עם העוזר שלי, כשאני שואל אותו מה חשוב יותר – לפרסם או לעשות?

היו"ר ש' וייס:

הססמה של סגן השר היא: "נעשה ונשמיע".

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

עכשיו חבר הכנסת אביגדור קהלני כבר קיבל תשובה.

מערכת החינוך במגזר הערבי

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שרת החינוך והתרבות ביום כ"א בחשוון התשנ"ג (17 בנובמבר 1992):

נוכח מצבה של מערכת החינוך הממלכתי במגזר הערבי ביפו, ברמלה ובלוד, ברצוני לשאול:

1. מה הוא שיעור הנשירה בחינוך הערבי ביפו, ברמלה ובלוד בסוף כיתה ו' בסוף כיתה ט' בסוף כיתה י"ב?

2. לפי הנתונים הקיימים, מה הוא הסיכוי של ילד ערבי שהתחיל ללמוד השנה בכיתה א' להגיע לתעודת בגרות בעוד 12 שנה?

3. מה הן, לדעת משרד החינוך, נקודות התורפה העיקריות במערכת החינוך במגזר הערבי ביפו, ברמלה ובלוד?

4. מה יעשה המשרד כדי להעלות את רמת הישגי התלמידים בחינוך הערבי לפחות לרמה הממוצעת באותן ערים?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

1. בבתי-הספר הערביים ביפו, המפוקחים על-ידי משרדנו, אין נשירה בכיתות א'-ו', בכיתות ז'-ט' – 12.2% נשירה, ובכיתות י'-י"ב מגיע שיעור הנשירה ל-46%.

בבתי-הספר הממלכתיים הערביים ברמלה-לוד – בכיתות א'-ו' אין נשירה, בכיתות ז'-ט' יש נשירה של 15%, ובכיתות י'-י"ב הנשירה מגיעה ל-17%.

2. מדי שנה חל שיפור בשיעור הניגשים לבחינות הבגרות. משרדנו עושה לשיפור המצב בהתאם למפורט בתשובה על שאלה מס' 4 להלן, ואנו מאמינים שעשייה זו תביא לתוצאות טובות.

3. אוכלוסיית יעד הטרוגנית ביותר, משפחות מרובות ילדים, תנאי מגורים לא נוחים, רקע סוציו-אקונומי ירוד, חוסר שיתוף פעולה בין ההורים לבין בית-הספר.

4. לשם העלאת ההישגים הכין משרדנו תוכנית חומש שתשפיע על רמת החינוך. ניתנו שעות יום חינוך ארוך, שעות שיקום שכונות, שעות למניעת נשירה, פיקוח אינטנסיבי ופעולות לשיפור רמת ההוראה על-ידי מתן השתלמויות למורים, על-ידי תגבור מערכת ההדרכה למורים, על-ידי קליטת מורים מוסמכים, בוגרי סמינרים, מכללות ואוניברסיטאות. גם העיריות נותנות את חלקן בבינוי ובתשתית, בפעולות רווחה וטיפול, בצידוד ובחומרים. תודה.

אני יכול להוסיף ולומר ששרת החינוך, באותה הקצאה נוספת של 50,000 שעות, הפנתה כ-5,000 שעות למגזר הערבי כדי לקדם ולשפר את מערכת החינוך שם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני סגן השר, לא ענית לי על שאלה מס' 2. אני שאלתי: מה הסיכוי של ילד ערבי המתחיל השנה ללמוד בכיתה א' להגיע לתעודת בגרות בעוד 12 שנה? על זה לא קיבלתי תשובה. אבל אם אני מעיינת באחוזי הנשירה שהזכרת, הרי הסיכוי שלו הוא כ-60% בלבד, וזה במקרה הממוצע הטוב.

לכן, הפער הזה שבין 60% לבין 87%, או שיעור דומה שקיים בחינוך העברי – לא קיבלתי תשובה איך אתם חושבים לגשר עליו.

נקודה שנייה – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, ניתנה רשות לשאלה נוספת, ולא לשאלתיים. השאלה הנוספת היתה נכבדה מאוד, כמו הצעה לסדר-היום.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני חושב שהשאלה היא במקומה, ואני מענה עליה. משרד החינוך, בכל הקשור להכנת התלמידים במגזר הערבי לבחינות הבגרות, החל בתוכניות מיוחדות כדי לסייע כבר בכיתות היסוד, כדי להקל עליהם בעתיד בכיתות הגבוהות.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

המחלקה למורשת יהדות המזרח במשרד החינוך

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שרת החינוך והתרבות ביום כ"ח בחשוון התשנ"ג (24 בנובמבר 1992):

עיון בהצעת התקציב של משרד החינוך והתרבות לשנת 1993 מלמד על קיצוץ גדול (1,200,000 ש"ח) בתקציב המחלקה למורשת יהדות המזרח.

ברצוני לשאול:

1. האם נעשה הדבר לאחר בדיקה מדוקדקת של פעילות יחידה זו בעבר והישגיה?

2. אם כן – מה הביא את ההצעה לביטול תקציב זה, שהיה קיים במשך שנים רבות, ואשר תרם לא מעט להפצת יסודות מורשת יהדות ספרד והמזרח ולחיזוק הדימוי העצמי של תלמידי ישראל בכל הנוגע לבני עדות מזרח בישראל?

3. האם נשקלת בדיקה מחודשת של העניין?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

3-1. בשנת התקציב 1992 הוקצב למורשת יהדות המזרח סך 3,113,000 ש"ח. סכום זה כלל סך של 1,814,000 ש"ח לנושא המרכזי: 500 שנה לגירוש ספרד, שהינו פרויקט חד-פעמי. לפיכך, לא חל כל קיצוץ בסעיף הנ"ל.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני סגן השר, בהתחשב בעושרה של המורשת הזאת ובעובדה שנהגו להוציא ספרים וחבורות במשך שנים; ובהתחשב בכך שזה באמת הוסיף לדימוי העצמי של הציבור הזה – מה מתכוון משרד החינוך והתרבות לעשות בשנת 1993 כדי להרחיב ולהעמיק את מורשת יהדות המזרח בחינוך בישראל?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

משרד החינוך, במסגרת אגפיו, הנחה לתגבר את הפעילות בכל מה שקשור ביהדות המזרח. רק לפני שעה קלה ישבתי עם ראש המינהל לחברה ונוער, מר עודד כהן, כדי שבתקציב 1993 נוכל להשקיע מאמץ מיוחד בכל מה שקשור לתוכניות שהזכרת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

פיטורי עובדים במשרד החינוך

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שרת החינוך והתרבות ביום כ"ח בחשוון התשנ"ג (24 בנובמבר 1992):

בשבועון "משפחה", גיליון 75, מיום י"ז בחשוון התשנ"ג, פורסם כי עובד בכיר במשרד החינוך, ש"א (שמו המלא מופיע במקור), הממונה על סמינריונים בנושאי דת ומסורת ישראל, פוטר משום שילדיו לומדים בחינוך העצמאי. זאת אחרי שקיבל שאלון אישי, שבו נתבקש לענות על שאלות אישיות, כמו: "היכן לומדים ילדיך?". שבוע לאחר מילוי השאלון הוא פוטר ממשרד החינוך. העובד פנה למנכ"ל המשרד, שמסר לו כי פיטוריו נעשו לפי הוראת שרת החינוך; כן מסר, שעוד שישה מחבריו, עובדים בכירים ותיקים במשרד החינוך, קיבלו מכתבי פיטורים על אותו רקע.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונים הפרטים הנ"ל כפי שפורסמו?
2. אם כן – האם תינתן הוראה לבטל את פיטורי מר ש"א ועוד שישה פקידים בכירים במשרד החינוך?
3. מי הורה על חלוקת השאלונים האישיים, ולאילו מטרה נעשה הדבר?
4. האם יש קשר בין העבודה במשרד החינוך ובין מקום החינוך של ילדי העובדים?

תשובת סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מבדיקה שנערכה במשרד מסתבר, שאין עובד בשם זה במשרדנו, ולא ניתנה הוראה לפטר עובדים שילדיהם לומדים בחינוך העצמאי.

4. התשובה שלילית.

השבתת מוסדות חינוך בבאר-שבע

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שרת החינוך והתרבות ביום י"א בכסליו התשנ"ג (6 בדצמבר 1992):

ביום 23 בנובמבר 1992 השביתה מועצת ההורים העירונית בבאר-שבע, בשיתוף הסתדרות המורים, את מערכת החינוך בעיר, לרבות גני-הילדים, זאת כמחאה על רמת התחזוקה והבטיחות הירודה בכיתות ובגני-הילדים. לטענת מועצת ההורים, רמת התברואה במוסדות מסכנת את בריאות הילדים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד החינוך והתרבות על כך?

2. מאחר שמצבה הקשה של עיריית באר-שבע ידוע, מה ייעשה להקציב כסף ישירות למטרה זו, שכן, לדברי הממונה על תיק החינוך בעיריית באר-שבע דרושה השקעה של כ-40 מיליון שקלים לשיפוץ המבנים, סכום שהעירייה אינה יכולה לעמוד בו?

3. מה הוא לוח הזמנים לפתרון הבעיה?

תשובת סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בנושא זה ענינו בהרחבה ביום ה' בכסליו התשנ"ג, 30 בנובמבר 1992, על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת טלב אלסאנע.

שימוש במונח "שטחים" ברדיו ובטלוויזיה

חבר הכנסת ז' המר שאל את שרת החינוך והתרבות ביום י"ג בכסליו התשנ"ג (8 בדצמבר 1992):

בעיתונות נמסר, שיועצת שרת החינוך כתבה לד"ר אחמד טיבי, שקרייני הרדיו והטלוויזיה ישתמשו במונח "שטחים", ולא "יהודה ושומרון" או "יש"ע".

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם זאת ההוראה שניתנה או תינתן לקרייני רשות השידור?
2. מי הוא הדרג שהחליט-מחליט-יחליט על כך, וכיצד ועל-ידי מי תועבר-הועברה ההוראה לרשות השידור?
3. האם אין בכך תכתיב לרשות השידור והתערבות פוליטית בחופש השידור?
4. האם זו מדיניות מוצהרת של הממשלה לאסור על כתבי רשות השידור להזכיר את יהודה ושומרון בשמותיהם?
5. אם כן – מה הם מטרות הממשלה וטעמיה בהוראה להפסיק לקרוא לאזורים אלו בשמם היהודי?

תשובת סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

אי לזאת, כל השאלות הנוספות הן מיותרות ולא לעניין.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לאדוני סגן השר על המאמץ ועל התשובות.

ממדי העוני

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אתמול קיימנו דיון על ממדי העוני, ביוזמת חברי הכנסת עמיר פרץ, יצחק לוי, האשם מחאמיד, חיים דיין, בנימין טמקין ומאיר שטרית. השר ביקש להשיב היום.

אני מזמין את שר הבינוי והשיכון להשיב על הדיון שהתקיים אתמול. בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דוח המוסד לביטוח לאומי, המתייחס בעיקר לשנת 1991 – הוא איננו מדבר על השנה הזאת – מראה כי היו אז בישראל, אם להזכיר נשכחות, כ-152,000 משפחות עם הכנסה פנויה נמוכה מקו העוני. משפחות אלו מנו כ-15% מכלל המשפחות העירוניות שהן שכירות או לא עובדות. אנחנו מדברים בסך הכול על כ-562,000 נפשות, שהן 16.2% מכלל הנפשות החיות בישראל, ובתוכן כ-235,000 ילדים – כחמישית מכלל הילדים באוכלוסייה החיה במדינת ישראל.

כשליש ממשפחות העולים הן עניות. כ-60% מהמשפחות העניות הן משפחות עם ילדים. שימו לב לנתון הזה. מדובר כאן בעצם על משפחות עם ילד אחד עד שלושה ילדים. משמעות הדוח הזה היא, ללא ספק, גם המשך שחיקת השכר וקצבאות הביטוח הלאומי, התמשכות שיעורי האבטלה הגבוהים וסיום תקופת זכאותם של מרבית העולים לסיוע הכספי המיוחד המוענק להם, ממשרד הקליטה או מהסוכנות, בתקופה הראשונה לשהותם בארץ. אפשר להעריך שבשנת 1992 לא יהיה שיפור גדול בממדי העוני, לצערי הגדול.

רחבעם זאבי (מולדת):

1993.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

1992, כי הדוח שהוצג כאן בכנסת, חבר הכנסת זאבי, מדבר על 1991. שנת 1992 עדיין לא הסתיימה, והדוח יתפרסם רק בשנה הבאה. הדוח המוצג הוא רק ל-1991.

מדוע אני אומר את הדבר הזה? משום שעקבתי אחר הדיון שהתקיים אתמול בכנסת, ובעיקר אחר הזעקות שבאו מספסלי האופוזיציה, בייחוד מהליכוד. לפחות כאשר מוצג איזה דוח המדבר על התקופה של הליכוד, הייתי מציע פשוט לשבת בשקט ולעשות את חשבון הנפש ולשאול: היכן היינו כל השנים האלו? כי בעצם אנחנו מדברים על תהליך שנמשך שנים רבות מאוד, ולא ראינו שום שינוי ושום ישועה בנושא הזה.

חברי, חברי הכנסת, אני הצגתי את הדוח הזה לממשלת ישראל. ממשלת ישראל הקדישה ישיבה מיוחדת לנושא הזה, והיה דיון, ואולי אקרא את החלטת הממשלה: "הממשלה מביעה את דאגתה הקשה לנוכח הממצאים החמורים לגבי ממדי העוני במדינה בשנת 1991 ובשנים שקדמו לה, כפי שנחשפו בדוח הביטוח הלאומי, ולנוכח התחזית, כי הממצאים בדוח לגבי שנת 1992 עלולים אף להיות חמורים יותר. הממשלה מטילה על ועדת השרים לענייני כלכלה לדון בממצאי הדוח ולהגיש לממשלה תוכנית פעולה – במסגרת מגבלות התקציב – לצמצום מהותי של ממדי העוני בשנת 1993 ובשנים שלאחריה".

ידוע לכולנו, חברי, חברי הכנסת, כי אין תשובות פלא על בעיית העוני, וכי הממשלה אינה יכולה בהתחייבות חד-פעמית לפתור את הבעיה. זה תהליך שנמשך שנים רבות מאוד, והדבר מחייב מדיניות הדרגתית, רב-שלבית, שתבוא לשפר את מעמדן של האוכלוסיות מעוטות ההכנסה. אני מקווה שמדיניות זו תהיה מלווה בפתרון כולל של בעיית האבטלה.

כצעד ראשון החליט שר האוצר השבוע – אני מניח שהכנסת שמעה את הודעתו של שר האוצר – על החזרת קצבאות ילד ראשון ושני כבר במהלך השנה הקרובה, או אפילו בתחילתה. אם ניזכר ש-60% מכלל אוכלוסיית העוני הם בעצם משפחות עם ילדים, וחלק גדול מאוד מהן משפחות עם ילד אחד עד שלושה ילדים, אין צל של ספק שהדבר הזה יביא לאיזה שינוי.

בדיוני הוועדה אביא בוודאי כמה וכמה הצעות, שאני מתכוון להציג אותן כאן בפני הכנסת, אבל מעבר לזה קיימת הסכמה כללית, שהיעד הלאומי הראשון במעלה הניצב כיום בפני קברניטי המשק הוא צמצום ממדי האבטלה. מאחר שכמחצית המשפחות העניות הן משפחות שבהן ראש המשפחה הוא בגיל העבודה אך הוא אינו עובד, אני מעריך שיצירת מקומות תעסוקה חדשים תביא לירידת היקף העוני. בעיקר מדובר במשפחות עם ילדים ובעולים חדשים.

אעשה הכול במסגרת הוועדה הזאת, וכמובן, אמליץ, ועל כך יהיה המאבק שלי, לנקוט צעדים בכיוון שמירה על כוח הקנייה של הקצבאות המשולמות לשכבות החלשות באוכלוסייה. מדובר בקשישים, באלמנות, במשפחות חד-הוריות, בנכים ובמשפחות אחרות הכלולות במערכת הבטחת הכנסה של הביטוח הלאומי. כידוע, בשלוש השנים האחרונות היינו עדים לשחיקה שבין 7% ל-8% בכוח הקנייה של הקצבאות לשכבות החלשות. כתוצאה משחיקת השכר הריאלי במשק, התחזית היא שתהליך זה יימשך גם ב-1993, אלא אם אנחנו נלך לכמה וכמה צעדים, שאפרט אותם בהמשך.

אני מתכוון להמליץ ולעשות הכול כדי להביא לפיצוי מתאים על השחיקה שחלה בשנים האחרונות. אני מתכוון להמליץ לשלב בתוך שיטת העדכון, ולו באופן זמני, מקדמים אשר יבטיחו את כוח הקנייה של הקצבאות בתקופה של ירידה ריאלית בשכר. מדיניות זו, שהופעלה החל משלהי 1984 עד אפריל 1986, הוכיחה עצמה כיעילה מאוד בהגנה על השכבות החלשות ובתרומתה לצמצום העוני.

אדוני היושב-ראש, חלק ניכר מהמשפחות הלא-עובדות מתקיימות מהגמלה להבטחת הכנסה בלבד. לגבי עולים חדשים זה בעצם המכשיר העיקרי להבטחת קיומם לאחר שמיצו את זכויותיהם במשרד הקליטה. הגמלה להבטחת הכנסה משולמת בשנתיים הראשונות בשיעור הרגיל, ברמה של 80% מהגמלה המשולמת לאוכלוסיות מעוטות הכנסה אחרות. ברמה זו אינני מאמין שיש אפשרות לחלץ את המשפחות ממעגל העוני. לכן אני מתכוון להציע, שלתקופת ביניים יתוקן חוק הבטחת הכנסה בהוראת שעה, כך שיבטל זמנית את השיעור הרגיל ויבטיח את הגמלה בשיעור המוגדל לכל משפחה הזכאית להבטחת הכנסה.

כמדיניות משלימה למה שאמרתי – משפחות קשישים, שאירים, נכים ומקבלי הבטחת הכנסה, גם בשיעור המוגדל, שיש להן ילדים, מצויות היום מתחת לקו העוני, משום שהתוספת בגין ילדים איננה ברמה מספקת. לכן מוצע – ואני מתכוון להציע את זה – כי במערכות אלה תוגדל התוספת בגין ילדים, כך שהיא תשלים את הקצבה המשולמת למשפחות החלשות לרמת קו העוני.

אנחנו מתכוונים להמשיך במדיניות של העלאת סף המס במטרה למנוע מצב, שבו משפחות עניות משלמות מס הכנסה, ובמטרה לשפר את מצבן של המשפחות העובדות המצויות על סף העוני.

נכון, נכון, אני מתכוון להמליץ – וזה היה חלק מההצעות שלי בדיון שהתקיים במסגרת הממשלה – על חידוש מפעלי ההזנה בבתי-הספר שבהם מתקיים יום לימודים ארוך. בבדיקות שאני ביצעתי, לפחות, התוצאה מצביעה על כך שכדאי ללכת לפרויקט ניסיוני בהתחלה, ועל כך המלצתי בפני שרת החינוך והתרבות, לפחות באזורים מוכי עוני, בעיירות פיתוח ובשכונות מצוקה.

אני מקווה שההצעות האלה תתקבלנה. אני מקווה שחברי הכנסת מודעים לכך, שהבעיה המרכזית שאנחנו עומדים היום בפניה – ואני בא כרגע מוועדת השרים לתעסוקה – היא הנושא המרכזי שבו אנחנו עוסקים היום; כך שאומנם הפתרונות שמתכוונת הוועדה הזאת להביא בעתיד הקרוב יביאו לכך, שתהיה יציאה מהמעגל הזה של העדר תעסוקה למצב שבו אנשים יתחילו לעבוד. אינני משלה את עצמי שמדובר בהליך שימצא את פתרונו מהיום למחר ויסגור את מעגל 220,000 דורשי העבודה – אלא לפחות יפחית את מספרם לסביבות 10,000 איש. אני מקווה שהדבר הזה יביא לכך שהבעיה הזאת תצומצם. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לנו סדר-יום שנושק ליום המחרת. על שאלה יש תשובה. אני ממש מתנצל, אנחנו צריכים לרוץ קדימה. מה עוד שיש הודעה משותפת בשם כל הבית. אני מקווה שחבר הכנסת יצחק לוי, המנוסה והוותיק, מבין את מצוקת הזמן שלנו.

חבר הכנסת עמיר פרץ ימסור הודעה משותפת בשם כל סיעות הבית. אגב, אדוני השר, לכך שההודעה היא בשם כל סיעות הבית יש משמעות מוסרית מיוחדת.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, עשיתי מאמץ גדול להגיע לכל נציגי הסיעות בכנסת ישראל. אני מודה לכל החברים שהיו שותפים בגיבוש ההצעה על כך שכל אחד התפשר, כי חשבתי שהדבר החשוב ביותר הוא להעביר מסר לעם ישראל, שבמאבק ובהתמודדות אל מול קו העוני – – –

היו"ר ש' וייס:

זה גם בשם סיעת חד"ש.

עמיר פרץ (העבודה):

זה גם בשם סיעת חד"ש.

היו"ר ש' וייס:

אזי זה לא רק עם ישראל אלא אזרחי ישראל.

עמיר פרץ (העבודה):

כל אזרחי ישראל. המסר לכל אזרחי ישראל הוא, שבמאבק אל מול העוני והמצוקה אנחנו מאוחדים. חשבתי שהמסר הזה חשוב יותר מכל פרט זה או אחר, שיהיה עליו ויכוח, בתוך ההודעה עצמה. לכן אני מודה לכל החברים, שאכן עזרו להגיע להסכמה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

הצעת הסיכום לדיון בדוח הביטוח הלאומי – ממדי העוני בישראל:

1. דוח ממדי העוני לשנת 1991 מצביע על מצב חמור ביותר, שמדינת ישראל לא תוכל להשלים אתו, ולכן הכנסת קוראת לממשלה לטפל בבעיות העוני כפי שמטפלים בבעיה לאומית במצב חירום.

2. העובדה כי אין שר קבוע במשרד העבודה והרווחה יוצרת תחושה קשה בקרב ציבור הנזקקים – –

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

תן לחבר הכנסת אלי דיין להבטיח את ההבטחה השבועית שלו.

אלי דיין (העבודה):

עד סוף החודש. הבטחתי לך.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. נא להמשיך.

יצחק לוי (מפד"ל):

הבטחת עד סוף השבוע.

עמיר פרץ (העבודה):

2. העובדה כי אין שר קבוע במשרד העבודה והרווחה יוצרת תחושה קשה בקרב ציבור הנזקקים ומקשה את עבודת המשרד. לכן קוראת הכנסת לראש הממשלה למנות באופן מיידי שר עבודה ורווחה.

3. הכנסת רואה באבטלה גורם מרכזי להתגברות העוני, ופונה לממשלה להתחיל מייד בפעולות ליוזמות עבודה ופרויקטים תעסוקתיים.

4. הכנסת מברכת את הממשלה על ההחלטה להחזיר את קצבאות הילדים לילד הראשון והשני, ומבקשת כי תיבדק שיטת ניקוד המגדילה את ערך נקודת הזכאות למשפחות ברוכות ילדים ולבעלי הכנסה נמוכה.

5. הכנסת פונה לממשלה, כי תקבע כללים שיאפשרו החזרת הכספים של קצבאות הילד הראשון והשני, שלא מומשו בשנתיים האחרונות, שהם חוב על-פי כל דין של הביטוח הלאומי לקבוצות זכאים הנמצאות במצב קשה ביותר.

6. בהיות החינוך אחד האמצעים המרכזיים למניעת התפתחותה של מצוקה, קוראת הכנסת לממשלה להפעיל תוכנית יום לימודים ארוך בבתי-הספר ובגני-הילדים החל משנת הלימודים התשנ"ד.

7. הכנסת קוראת לממשלה לבדוק דרכים להחזרת מפעל ההזנה לבתי-הספר.

8. הדרך למאבק בעוני היא הגדלת הכנסת המשפחה הכוללת, ולכן הכנסת קוראת לממשלה להקטין את עלות מעונות-היום, על מנת לעודד יציאת נשים לעבודה כמפרנס שני.

9. הכנסת קוראת לממשלה להקים ועדה, שתעבד סל קיום בסיסי בישראל.

10. מאחר שיש מוקדים פריפריאליים, במיוחד במגזרים כמו ערי פיתוח, שכונות ומגזר המיעוטים, יש להגדיר מוקדי עוני מיוחדים ולהכין תוכניות טיפול פרטניות.

אני מודה לחברי הכנסת. אני רוצה רק לומר משפט נוסף אחד.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה להודות בשמי, כיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, לשר הממונה על משרד העבודה והרווחה. אין לי ספק שאנחנו רוצים אבא קבוע למשרד; אבל אם אבא מאמץ – אני חושב שאתה אבא מאמץ טוב, אבל כמונו אתה רוצה שהכנסת תאשר שר קבוע במשרד הזה. אני מודה לך על העזרה הגדולה שהושטת לנו בתקופה הזאת ומאחל לך הצלחה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אפשר להודיע שהאבא המאמץ הופך לאבא קבוע, ונגמור את העניין.

חברי הכנסת, מי תומך בהודעת הסיכום אשר התקבלה בשיתוף פעולה בין כל סיעות הבית? בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נוסיף אותך, חבר הכנסת פרץ.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' פרץ – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' פרץ נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה נתקבלה פה-אחד. זה חשוב מאוד, אדוני השר. זו צידה חשובה לדרך שאתה הצבת כאן. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

תמריצים למורים ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום שלנו. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אסעד אסעד להביא לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 429, בנושא: תמריצים למורים ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים. בבקשה, אדוני.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מברך גם את מנהלי בתי-הספר, גם את ראשי מועצות המגזר הדרוזי שהגיעו לכאן, וגם את ועדי המורים מהמגזר שהגיעו לכאן כדי להיות נוכחים בדיון היום.

אדוני היושב-ראש, ההצעה הראשונה שלי שהיתה בכנסת היתה בנושא החינוך במגזר הדרוזי והצ'רקסי, כיוון שאני רואה את החינוך כנושא המרכזי. אם רמת ההשכלה ורמת ההישגים בבתי-הספר הדרוזיים והצ'רקסיים נמצאת ברמה הנמוכה ביותר בהשוואה למגזרים אחרים – אזי זה דבר האומר דורשני.

אני קיוויתי שהממשלה הנוכחית, במסגרת סדרי העדיפויות שהיא כל כך מדברת ומיטיבה לדבר עליהם, באמת תשנה את סדרי העדיפויות לגבי המגזרים החלשים. אבל לא רק שהיא לא מיטיבה, אלא היא הולכת ונסוגה מההחלטות שהיו קיימות. אני יודע שהממשלה הקודמת ושר החינוך הקודם החליטו להחיל את התמריצים הנהוגים למורים ולעובדי ההוראה במוסדות החינוך בערי הפיתוח על מורים ועובדי מוסדות החינוך ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים, וזאת במסגרת החלטת הממשלה מס' 373, מ-21 באפריל 1987, אשר הכירה ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים כיישובי פיתוח.

לאחר הבחירות והקמת הממשלה החדשה פרסם משרד החינוך והתרבות, ב-2 בספטמבר 1992, בחוזר מנכ"ל, את רשימת יישובי הפיתוח שאושרו למתן תמריצים. וראו זה פלא, נעלמו היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מחוזר המנכ"ל הזה. כאילו היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים ברמה כזאת, שהם לא צריכים ולא זקוקים לתמריצים.

כאשר שרת החינוך היתה באופוזיציה, היא נשאה את דגל זכויות האדם והשוויון לכול, ללא יוצא מהכלל, לרבות בני העדות השונות בארץ-ישראל.

ברצוני לעדכן את חברי הכנסת בכך שהחלטת הממשלה הנוכחית ושרת החינוך להוציא את היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מאזורי הפיתוח, ולא לתת למורים את התמריצים – זו פשוט אפליה לשם אפליה.

אני לא יודע מה הדרוזים והצ'רקסים צריכים לעשות כדי שיקבלו מה שהממשלות הקודמות החליטו עליו. כבר אמרתי שבעבר, כאשר שרת החינוך והתרבות הסתובבה בכפרי הדרוזים והצ'רקסים, היא נשאה את דגל השוויון והזכויות, והיום היא מנסה לבטל את כל מה שהיה בעבר.

חברי הכנסת, עובדות מספר על מצב החינוך וההשכלה הגבוהה בקרב העדה הדרוזית והצ'רקסית, וזה בהסתמך על מחקרים אובייקטיביים של משרד החינוך ועל מחקרים אחרים, שמשכילים דרוזים ביצעו אותם במסגרת לימודיהם האקדמיים.

שיעור בעלי ההשכלה הגבוהה בקרב הדרוזים הוא נמוך ביותר בהשוואה למגזרים האחרים. כך קבע משרד החינוך. רק כ-400 סטודנטים דרוזים לומדים היום במוסדות להשכלה גבוהה. בסך הכול

מהווים האקדמאים הדרוזים והסטודנטים הדרוזים כ-0.52% מכלל האוכלוסייה הדרוזית בישראל. לשם השוואה, שיעור הסטודנטים והאקדמאים הנוצרים והמוסלמים הוא 1.58% מכלל האוכלוסייה – פי שלושה.

רק 42 תלמידים דרוזים מתוך 100 מסיימים את בית-הספר התיכון. שיעור הזכאים לתעודת בגרות מכלל הלומדים בבית-הספר העל-יסודיים, לפי נתוני משרד החינוך לשנת 1991 – רק 303 תלמידים דרוזים, שהם כ-36%, לעומת 62% בסקטור היהודי.

שיעור הנכשלים בבחינות ההישגים שנערכו בשנת 1991 לכיתות ג', בחשבון ובהבנת הנקרא: בחשבון נכשלו במגזר הדרוזי 36%, לעומת 8% במגזר היהודי; בהבנת הנקרא נכשלו 21%, לעומת 6% במגזר היהודי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משיחות שקיימתי לאחרונה עם מנהלי בתי-ספר, מחנכים וראשי רשויות מתברר, שקיים חסר משווע במסגרות חינוכיות לטעוני טיפוח, ואין גם מסגרות למחוננים. הכול נלמד תחת קורת גג אחת, באותו בית-ספר. שני הקצוות לומדים ביחד, יחד עם כל התלמידים. אותו בית-ספר כולל את הכול. לא קיים שירות פסיכולוגי, אין שירות חינוכי שעוסק בהכוונה לתלמידים, למורים, להורים. אין מורים מתאימים ומוכשרים למקצועות האמנות, כמו ציור, זמרה, מוסיקה. במרבית בתי-הספר אין מרפאה ואין אחות שתטפל בתלמידים אם קורה משהו בבית-הספר. בעצם, מנהל בבית-ספר דרוזי וצ'רקסי צריך להיות סופרמן, כול-יכול. הוא צריך לדאוג לכול – לשירות הפסיכולוגי, להכוונה, לניהול, וכמובן הוא צריך לדעת את כל המקצועות ולהיות בקיא בכול.

בתחום התשתית, במרבית היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים עדיין לומדים בחדרים שכורים. רוב גני-הילדים טרום-חובה הם בחדרים שכורים. ב-1987, כאשר הממשלה החליטה להכיר ביישובי הדרוזים והצ'רקסים כעויות פיתוח, נמצא במחקר של משרד החינוך שחסרים כ-200 חדרי לימוד. בדקתי ומצאתי, שעד 1991 נבנו 132 חדרים בלבד, במקום 200, בלי להביא בחשבון את צורכי הריבוי הטבעי. זאת אומרת, יש פיגור בביצוע ההחלטה משנת 1987, עדיין חסרים כ-200 חדרי לימוד. כדי להדביק את הריבוי הטבעי צריך לבנות בכל שנה 18 חדרים, נוסף על 40 חדרים שהחלטה התייחסה אליהם ב-1987.

במסגרת החלטת הממשלה מ-1987 החליט משרד החינוך להחיל את עקרונות המוחזקות על כל בתי-הספר הדרוזיים והצ'רקסיים. שרת החינוך הנוכחית, לפי מה ששמעתי מראשי הרשויות, ביטלה גם את ההחלטה הזאת; במקום לקדם – מבטלים.

חברי הכנסת, כדי להגדיש את הסאה נתבשרנו השבוע על גזירות נוספות במסגרת סדר העדיפויות שהממשלה הזאת מדברת עליו. הוחלט להוציא את כל היישובים הדרוזיים ממסגרת העדיפות שניתנה ליישובים מסוימים, שהגדירו אותם: היישובים הנמצאים באזורי עדיפות לאומית לעניין ההטבות הניתנות על-ידי כל משרדי הממשלה. היישובים הדרוזיים הוצאו, פרט ליישוב אחד – חורפיש, וליישוב צ'רקסי – ריחאניה.

הקריטריונים שנקבעו הם מרחק מגבול הצפון. זה ממש מפתיע. האם יישוב שנמצא במרחק 7 קילומטרים מהגבול והוא יישוב משגשג ומפותח, לא חסר לו כלום, ייחנה מעדיפות לאומית, ויישוב שנמצא במרחק 10 קילומטרים מהגבול – מרבית היישובים הדרוזיים נמצאים בגליל, בצפון,

במרחקים כאלה מהגבול, כולנו יודעים את מצב התשתית שם, הם לא ייהנו מהעדיפות הלאומית הזאת, שמנכ"ל משרד ראש הממשלה והמנכ"לים האחרים קבעו. זו החלטה שרירותית ורגרסיבית. ההגדרה צריכה להיות לפי מצב הכפר או היישוב, ולא למתוח קו, אנחנו לא נמצאים במדבר, לא למתוח קו ולומר שמי שנמצא קרוב לגבול מקבל הכול, ומי שנמצא 10 קילומטרים מהגבול לא יקבל. אני מבקש לתקן את העוול הזה.

מדברים על תמריצים. מי זכאי לתמריצים? משרד החינוך קבע, שזכאים לתמריצים עובדי הוראה וחינוך המדורגים בדירוג עובדי הוראה, מפקחים, מנהלי בתי-ספר, מורים וגננות, מדריכים, עובדים קהילתיים, עובדי מתנ"סים, עובדי חינוך ברשויות ופסיכולוגים חינוכיים המדורגים בדירוג האקדמי – כל אלה זכאים לתמריצים בתנאים אלה: א. אם הם מוסמכים, בעלי תעודת הוראה או בעלי תואר אקדמי; ב. אם הם גרים ביישוב פיתוח או מועברים ליישוב פיתוח ועובדים בו במשרה מלאה; ג. אם הם יוצאי צבא, בהתאם להגדרת משרד הבינוי והשיכון.

לפי הקריטריונים האלה, כל המחנכים, המורים ובתי-הספר ביישובים הדרוזיים נמצאים ועומדים בקריטריונים אלה. למרות זאת, התמריצים שניתנים לעיירות הפיתוח לא חלים ביישובים אלה.

לסיום, ברצוני לצטט מפרק "החינוך היהודי" באנציקלופדיה החינוכית, עמ' 371, המדבר על שוויון ערך האדם: "עיקרון זה מונח ביסודה של הדמוקרטיה המודרנית המושתתת בחלקה על המסורת היהודית". מן הדין אפוא שהמופקדים על מערכת החינוך במדינת ישראל יכבדו ויקיימו יסוד מוסרי זה – המחייב מתן דעת שווה וצודק לכל יחיד ולכל קבוצה, לרבות המיעוטים הלאומיים החיים בישראל, על אחת כמה וכמה אלה הממלאים את חובותיהם למדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת אסעד. אני מזמין את סגן שרת החינוך והתרבות מיכה גולדמן להשיב. בבקשה.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת אסעד אסעד בכל מה שקשור לתמריצים למורים – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון.

קריאה:

מקימים קואליציה מקיר אל קיר.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

– – ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים. התייחסתי לדבריו כבר בנאום הראשון שלך במת הכנסת. השבתי על הצעה לסדר-היום שלך לפי בקשתה של שרת החינוך והתרבות.

נכון שהממשלה הקודמת החליטה ב-21 באפריל 1987 להכיר ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים כיישובי פיתוח ולהצמיד אותם, כל אחד, לאותם תמריצים שמקבלים בעיר הפיתוח השכנה ליישוב הדרוזי או הצ'רקסי. אבל יש פער גדול בין ההצהרות לבין המימוש האמיתי בתקציב. אני יכול להיות שותף לצערך על כך שהיישובים הדרוזיים והצ'רקסיים לא זכו לאותם תמריצים שעליהם הוחלט בחודש אפריל 1987. הצהרה לחוד ומעשה לחוד. ברגע שזה לא ממומש בספר התקציבים, ההצהרות האלה נרשמות, הדובר מוציא הודעה לעיתונות, וכך התייחסו באותה החלטה למגזר הדרוזי והצ'רקסי, לצערי הרב.

כך היה בתקציב 1987, כך למעשה היה עד אישור התקציב של הממשלה הקודמת, תקציב 1991.

דן תיכון (הליכוד):

מי היה שר האוצר ב-1987?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני הזכרתי ממשלה ולא התייחסתי לשרים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני סגן השר, מי היה שר האוצר ב-1987?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע לבדוק את ספר הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, כדאי שתשב במקום.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גם שרי האוצר וגם הממשלה הקודמת לא תקצבו את כל מה שקשור במתן תמריצים ליישובים הדרוזיים והצ'רקסיים, ומדובר על תקציב של 4.5 מיליוני שקל. עם כינונה של הממשלה הנוכחית מצאנו מציאות של תקציב 1992.

הממשלה הנוכחית ושרת החינוך והתרבות נתנו הנחיות מספר להעדפה מיוחדת של המגזר הדרוזי והצ'רקסי. לגבי שעות הוראה בבתי-ספר, ניתנה תוספת של כ-1,000 שעות לימוד למגזר הדרוזי בתקציב שכבר הוכן על-ידי הממשלה הקודמת, כדי לקדם ולשפר את מערכת החינוך. מתוך 10 מתנ"סים שיש בתקציב 1992, שניים יהיו למגזר הדרוזי.

רענן כהן (העבודה):

והצ'רקסי.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

והצ'רקסי, נוסף. לגבי בינוי – העדפה מיוחדת למגזר הדרוזי והצ'רקסי, כפי שניתנת העדפה מיוחדת ליישובים שבהם יש פער או מחסור במבנים. אותו דבר נעשה גם לגבי המגזר הערבי. גם שם יש העדפה, כתוצאה מהפערים הגדולים שקיימים. הוא הדין במתקני ספורט ובסיוע מיוחד – והתייחסת לזה בדברייך – לבתי-הספר, למורים. אני יכול רק להצטער שאין מורים מקצועיים במגזר הדרוזי.

רק בימים אלה אושרה לנו תוספת לקליטת 1,035 מורים עולים, ואנחנו מתכוונים להעמיד מורים עולים בבתי-הספר שבהם אין אפשרות ואין חומר ואין מורים שמסוגלים ללמד את המקצועות החסרים, כמו מוסיקה, אמנות, מדעים, וזאת כדי שיסייעו וישלימו את החסר, על מנת לסייע למגזר הדרוזי.

סגן יושב-ראש הכנסת, שהוא היום גם יושב-ראש הישיבה, העלה את הנושא בוועדת הכספים במסגרת הדיון על תקציב משרד החינוך 1993. שרת החינוך והתרבות ענתה על שאלתו של חבר הכנסת סאלח טריף, שהיא תקציב תקציב מיוחד בכל מה שקשור לתמריצים. ועדת המנכ"לים יושבת, יאושר כך או יאושר אחרת – אני מתחייב מעל במת הכנסת בשם שרת החינוך והתרבות ומשרד החינוך והתרבות – –

קריאה:

אל תתחייב.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

— — — שהדרוזים והצ'רקסים יקבלו בתקציב — — —

אסעד אסעד (הליכוד):

למה לא תמריצים?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מדבר על תמריצים. תקשיב לי ותשמע שאני מתייחס לתמריצים. אילו השתתפת באותה ישיבה של ועדת הכספים, כשהנושא הועלה על-ידי חבר הכנסת סאלח טריף, היית חוסך לעצמך — — —

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא יכול להשתתף בישיבה.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מתאר לעצמי שחברך בסיעה דאגו להעביר לך את התשובות של שרת החינוך.

שרת החינוך הודיעה, שבכל מה שקשור לתמריצים, כל היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים שהם באזור פיתוח א' — — —

קריאה:

— — — מפה — — —

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

מפה חדשה עוד לא קיימת, משום שהיא עוד לא אושרה בממשלה. אנחנו מתייחסים למפה הקיימת, וכל זמן שאין מפה חדשה, קיימת המפה שאליה אני מתייחס ועליה אני משיב לך עכשיו. כל יישוב דרוזי שהוא צמוד לעיר פיתוח — אני מדגיש: שצמוד לעיר פיתוח; רק לאלה שקשורים וצמודים לעיר פיתוח — יהיה זכאי להשתתפות כפי שמקבלת עיר הפיתוח הצמודה לו.

אסעד אסעד (הליכוד):

מאיזה תקציב, 1993?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

כן.

דן תיכון (הליכוד):

מה זה "צמוד"? ג'וליס צמודה לכרמיאל? אני שואל אותך, תענה לי.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אם כפר-כמא סמוך ליבנאל – – –

דן תיכון (הליכוד):

תענה לי.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אם היישוב הקרוב – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא, תענה לי.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני עונה לך. אם עיר הפיתוח הקרובה לג'וליס היא כרמיאל, ג'וליס תהיה צמודה לכרמיאל; אם היישוב הקרוב הוא מעלות, היא תהיה צמודה למעלות; ואם הוא שלומי, היא תהיה צמודה לשלומי.

דן תיכון (הליכוד):

האם התמריצים שיינתנו למורים בג'וליס יהיו דומים או זהים לאלה שיינתנו למורים בכרמיאל ולמורים במעלות?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הם יהיו זהים לתמריצים הניתנים ביישוב הקרוב ביותר.

דן תיכון (הליכוד):

היישוב הקרוב ביותר יכול להיות נגבה.

היו"ר ס' טריף:

קיבלת תשובה, חבר הכנסת דן תיכון.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא, אמרתי: עיר פיתוח. הדגשתי: עיר פיתוח.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת מנע, אולי לא תפריע לדברים שלי? אני מבקש שלא כולם יקראו קריאות ביניים.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ס' טריף:

אפשרתי לחבר הכנסת דן תיכון. כשסגן השר יסיים את דבריו, אם הוא ירצה, אתן לך אפשרות לשאול אותו.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אינני רוצה לחזור על הדברים שנאמרים מדי פעם בפעם. אני חושב שאין חבר בבית הזה שלא רוצה ולא יודע להעריך את מה שקשור לסיוע המיוחד ולעזרה המיוחדת ולרצון הטוב גם לגבי העדה הדרוזית וגם לגבי העדה הצ'רקסית. אני מתייחס על-פי סדר-היום ולא נכנס למגזרים אחרים.

לכן, נעשה כל מאמץ, ואני בטוח שבעוד שנתיים תעלה על במת הכנסת ותדווח לכנסת על שיפור במערכת החינוך גם במגזר הדרוזי וגם במגזר הצ'רקסי. כך נוכל לראות, שהמאמצים שנעשים ונעשו בתחילת שנת הלימודים, והיזמות של תוכניות הלימודים והמאמץ לסייע בתוכניות לימודים מיוחדות, והעמדת מורים מתאימים ומתקנים – נשאו פרי, ונעשה צעד חשוב מאוד קדימה בכל היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני רואה נסיגה.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מצטער מאוד, אני חושב שמה שאתה מנסה לעשות כאן זה לא ויכוח על נושאים ענייניים. אתה מנסה ליצור מצב שלא קיים, ולומר דברים שאולי הם טובים להודעה לעיתונות. אני רוצה שנתייחס לגופו של עניין, ואני חושב שהמגזר הדרוזי והאוכלוסייה הדרוזית יקרים לכולנו, והבה נתייחס לדברים בצורה הנכונה והמתאימה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני סגן השר, חבר הכנסת רענן כהן רוצה לשאול שאלה. אתה מוכן להשיב?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

בבקשה.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני סגן השר, אמרת דברים חשובים מאוד. כפר-כמא נמצא קילומטר מכפר-תבור. כמי שכיהן כראש המועצה המקומית כפר-תבור, האם ניתן להבין מדברך שאתה רואה את כפר-תבור כמו את כפר-כמא, ואתה תעשה ותפעל כדי שבעוד שנה או שנתיים תוכל לשמש כאן דוגמה ולומר שעשינו משהו? האם לזה אתה מתכוון?

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה לציין בשמחה, שיש ייצוג גם לעדה הצ'רקסית.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני חושב שאין צ'רקסי יותר ממני בכל מה שקשור לכפר-כמא, לריחאניה והיישוב הדרוזי.

לגבי כפר-כמא, אני מאחל לכל הרשויות המקומיות במדינת ישראל ליהנות מהפיתוח ומהשגשוג שהושגו בכפר-כמא. אנחנו יכולים לבשר לכל עם ישראל, שכפר-כמא הוא אחד היישובים המפותחים. אני מלווה אותם שנים רבות, ואני בטוח שנעשה כך בעתיד, כל חברי הכנסת, שרי ממשלת ישראל וגם הסגנים.

היו"ר ס' טריף:

מה אתה מציע, אדוני סגן השר?

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גם לי יש הצעה אחרת.

היו"ר ס' טריף:

גם אתה תדבר, חבר הכנסת תיכון.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, לצערי אתה הצעת להעביר לוועדה, וכיוון שסגן השר גם הוא הציע להעביר את הנושא לוועדה, אני מתנצל ומאפשר לחבר הכנסת דן תיכון, שהציע לפניך, לדבר.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

היו"ר ס' טריף:

בסדר, נעביר את הנושא לוועדת הכנסת, שהיא תחליט. בינתיים, חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר את ההצעה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לי יש הצעה אחרת.

היו"ר ס' טריף:

תודה, אבל זה לא במסגרת הסרת ההצעה, כי סגן השר הציע להעביר את הנושא לוועדה. חבר הכנסת תיכון, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה רציני יותר להעביר את הנושא לוועדת הכספים, כי שם יש תכל"ס.

היו"ר ס' טריף:

חברים, לי אין התנגדות. ועדת הכנסת היא שקובעת איזו ועדה מתאימה יותר, ולכן שמענו אתכם. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני סגן השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך למה שנקרא המלצות ועדת-שבס. אני יודע שאתה אומר שהממשלה תדון ותאשר ביום ראשון את המלצות ועדת-שבס. אתה יכול לומר שאין על מה לדבר, אבל הוא כבר קיים מסיבת עיתונאים. ההצעות שלו והמפות שלו פורסמו בכל העיתונים.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש לצמצם.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש, כמובן, להסיר את ההצעה מסדר-היום.

לאור ההמלצות של ועדת-שבס, שלפיהן יינתן תמריץ שלילי, זאת אומרת לא יינתנו מענקים ליישובים דרוזיים דוגמת ג'וליס, ירכא ובית-ג'ן בהשוואה ליישובים עשירים דוגמת איילת-השחר והגושרים – אני חושב שמי שמציג מפות כאלה איננו מבין מה הוא סח. לכן אני מציע, מטעמים טקטיים, כאמור, להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת דן תיכון. אנחנו ניגשים להצבעה מהירה. חבר הכנסת אסעד, אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה שתקבע ועדת הכנסת?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה יורד מהעניין של הסרה?

דן תיכון (הליכוד):

זה לא משנה.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ניגשים להצבעה מהירה, רבותי חברי הכנסת. מי בעד הצעת סגן השר להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה אי-שוויון אמיתי.

דוד מנע (הליכוד):

זאת הקואליציה שלך.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, אתה יודע שבזמן ההצבעה לא מדברים.

אני קובע שההצעה בנושא: תמריצים למורים ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים – עוברת לוועדה שתקבע ועדת הכנסת. תוצאות ההצבעה הן: 21 בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם אתם עשיתם את ההצגות האלה.

הצעות לסדר-היום

בדיקות רפואיות לספורטאים

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים ועוברים להצעות הבאות לסדר-היום, מס' 586 ו-587, בנושא: בדיקות רפואיות לספורטאים. אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבת, לפני שלושה ימים, היינו עדים לטרגדיה גדולה הקשורה במותו של נער בן 17, דניאל לוזון, באמצע משחק כדורגל בליגה לנוער בין "הפועל תל-אביב" לבין "הפועל כפר-סבא".

קודם כול, אני רוצה לשלוח מכאן את תנחומי למשפחת לוזון ולמשפחת "הפועל תל-אביב" כולה על אובדן הנער דניאל לוזון.

הנושא הזה, לצערי הרב, מטופל רק כאשר קורים מקרים חריגים וחמורים כגון זה שקרה בשבת האחרונה. פתאום מתברר לכולם, שבדיקות בעצם הן לא בדיקות, שבדיקות לא נעשות בדיוק בזמן, שהן לא נעשות בכל הליגות, בוודאי לא בכל הענפים. נוצר מצב, שאנשים הולכים לשחק במגרשי הספורט כאשר לא ברור כלל אם הם כשירים מבחינה בריאותית לשחק באותם מגרשים.

כיום יש אפשרות לעשות בדיקות, או לפחות עושים בדיקות בענפי הכדורגל והכדורסל רק בשתי הליגות הבכירות ובליגה לנוער. זו בדיקה שנעשית אחת לשנה בלבד. אני חושב שזה מעט מדי, לא מספק, ויכול, חלילה, להביא לכך שמקרים כגון זה יקרו גם בעתיד הקרוב יותר מכפי שאנחנו חושבים.

מתברר שבענפי הספורט האחרים אין כלל בדיקות מסוג זה. בענפי ההתעמלות ובענפים אחרים ששייכים להתאחדות הספורט, כדור-יד וענפים רבים ושונים אחרים, שכרגע אינני זוכר את שמותיהם,

אין כלל בדיקה רפואית. בענפי הכדורגל והכדורסל נעשית בדיקה ביום ההרשמה של אותו אדם, כאשר הוא מקבל כרטיס שחקן. בשבוע שעבר התברר, שקבוצה ומנהליה מצפון הארץ הואשמו בזיוף טפסים רפואיים. זאת אומרת, העניין של זיוף טפסים רפואיים, של אי-בדיקה לעומק, הוא בעצם דבר רגיל, שכיח מאוד, ומי יודע כמה אלפי שחקנים משחקים היום כאשר לא ידוע כלל מה מצבם הרפואי.

מזכירות ההתאחדות לכדורגל קיבלה אתמול החלטה, שלפיה ילדים, נערים ושחקני ליגות נמוכות יעברו אף הם בדיקות מסוג מסוים. אבל כשאני אומר שכולם צריכים לעבור בדיקות, שואלים: מי יממן אותן בדיקות? כי אותם ענפים לא משופעים בכסף. לאותן אגודות אין כסף, ונשאלת השאלה: מי בעצם יממן את הבדיקות האלה, שנעשות במכונים פרטיים?

יש היום גורם אחד שבעצם מממן את כל ענפי הספורט במדינת ישראל. בעניין הזה יש צורך לפנות למועצת ההימורים, כדי שהיא תפריש מתקציבה סכום כסף שייעד אך ורק לבדיקות רפואיות. מועצת ההימורים מחלקת היום כסף לכל דורש מפחד בג"ץ, ואתה מכיר את העניין, פן לא ייתנו להם, ויש כאן אולי עניין של אפליה. כל מי שמבקש היום, לכל דבר – ואני לא רוצה להזכיר למה – מקבל מאות אלפי שקלים רק מפחד מועצת ההימורים, שלא יפנו לבג"ץ.

בעניין הזה צריכה להתקבל החלטה במועצת ההימורים, שם יש לכם נציגים של משרד החינוך ושל משרד האוצר, והיושב-ראש הוא פקיד מדינה שאפשר לדבר אתו על העניין הזה. גם עם מרכזי הספורט צריך לדבר, כמובן, על הצורך להפריש סכום כסף שיסיפק לבדיקות רפואיות לכל העוסקים בענפי הספורט.

יש גם בקשה של מגן-דוד-אדום לחייב כל מאמן, כל עסקן ואפילו כל שחקן לעבור קורס החייאה, שאם יקרה, חלילה, מקרה דומה במקום מרוחק, ניתן יהיה להגיש עזרה. במקרה הספציפי הזה היה רופא במקום, ד"ר קנדה, אבל אף שהוא הצליח להחזיר לנער את הדופק, הנער נפטר בדרך לבית-החולים.

יש היום בהלה מסוימת בקרב הורים, מה יקרה עם ילדיהם. ההורים אומרים לעצמם: אני שולח את הילד – אם הוא בגיל 10, 12 או 14 – להתחיל בפעילות בענף מסוים; בעצם אני לא יודע אם בכלל עשו לו בדיקה רפואית ואם הבדיקה הרפואית שעשו לו היא אומנם בדיקה. אם הוא לא בענף הכדורגל או הכדורסל, אין כלל בדיקה. ההורה שואל: האם אני לא שולח אותו, את בני, חלילה וחס, לחצי התאבדות? הנער אומנם בריא, אבל בסופו של דבר מתברר שלא היתה בחינה של מצבו בעת מאמץ, וספורט זה דבר שכרוך במאמץ.

מהבחינה הזאת יש להפחית את חששם של ההורים, גם למען ההורים וגם למען עתיד הספורט. כי היום הורה יחשוב פעמיים אם לשלוח את הילד שלו, שיש לו תכונות של ספורטאי, שיכולות גם לתרום לקידום הספורט במדינת ישראל. היום יכול להיווצר מצב, שהורים יגידו לעצמם: לא רק אם אתן לו טוסטוס או אופנוע יקרה לו משהו, אלא גם אם אשלח אותו להתמודד בתחומים אלה או אחרים בענפי הספורט עלול לקרות לו משהו.

לסיכום, אני חושב שהנושא הזה מחייב טיפול יסודי של משרד החינוך ושלך, אדוני סגן שר החינוך, כמי שמופקד על תחום הספורט, כדי לעשות סדר בתחום הזה. גם בעבר היו מקרים של כדורגלנים שנפלו במהלך אימונים, כשאיש לא ידע על שום בעיה שהיתה להם. כדי שלא יקרה מקרה נוסף כמו זה שקרה לדניאל לוזון, זיכרוננו לברכה, עליכם להירתם לעניין הזה, ואם יש צורך – אפילו להעביר

חקיקה כדי שאפשר יהיה להזרים כספים, או ממועצת ההימורים או מתקציב משרד החינוך עצמו, למען בדיקות רפואיות של אותם ספורטאים בכל הענפים.

תודה רבה. אני מבקש להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ס' טריף:

אתה יכול להציע דיון במליאה.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מציע דיון במליאה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך על דברייך המתומצתים והקולעים. אני מזמין את חבר הכנסת אבי יחזקאל – להצעתו באותו נושא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבת הבקיע ילד קטן גול, רץ לאביו ביציע ואמר לו: אבא, הגול הזה מוקדש לך – והילד נפל ואיננו עוד. ואין דבר קורע לב יותר מאב שמאבד את בנו מול עיניו.

יותר מזה, הרי כולנו הורים. לכל אחד יש הפלא שלו, כדורגלן הפלא שלו, אולי הפסנתרן הטוב שלו, ואולי התלמיד המבריק שלו. האב הלך עם הדוד ושניהם צפו בבן. כשהבן נפל – אילו ידעו אותם עסקנים גם קצת החייאה, ולא רק איך לעשות דיל פוליטי, אולי הילד הזה היה היום בחיים.

כשאתה שומע שיש 40,000 שחקנים שמשחקים כדורגל, ועוד עשרות אלפים שעוסקים בתחומי ספורט שונים, אני לא בטוח שההורים האלה, שרוצים להתגאות בילד שיהיה שחקן מצטיין או תלמיד מצטיין, יכולים להתגאות שהם מפקידים את הילד הרך הזה בידיים אמונות.

צריך לומר לעסקני הספורט מכל הסוגים ובכל הענפים: היזהרו לכם.

אולי יש להטיל אחריות פלילית על אותן אגודות, על אותם מנהלים ששולחים לשדה הכדורגל או לענף ספורט אחר ילד רך שרוצה להצליח. יש להטיל עליהם בחוק אחריות פלילית, אחריות של מי ששולח

ילד ללא אישור רפואי אמיתי. מתברר שיש תעשייה פורחת של אישורים פיקטיביים. יש רופאים שחותמים "בלנקו". אתה הולך לעשות מעשה ספורטיבי, ויש רופא שבוגד בשבועת הרופאים שלו, הוא חותם "בלנקו" על כך שהילד או הנער כשיר לעשות ספורט, להתחרות. והתחרות היא איומה, הרי כולם רוצים להצליח.

אני חושב שלצורך העניין הזה, דניאל לוזון, זכרו לברכה, פתח תיבת פנדורה, שאנחנו חייבים להתייחס אליה בצורה רצינית.

בדיקות רפואיות הן עניין של כסף. כסף אין. אנחנו מתגאים מאוד שהספורט שלנו הופך להיות יותר ויותר מקצועי. אבל, רחמנא ליצלן, הניהול יותר ויותר כושל. וניהול זה גם עניין של בדיקה רפואית, זה לא רק עניין תקציבי-מאזני. זה גם האם אתה שולח ונותן ליווי רפואי צמוד לאותו אדם שמתחרה בשמך, שבשמו אתה מתהדר כאגודה וכקבוצת ספורט. זה לא. כאן החלטורה עדיין חוגגת. כשההורים – כמו שאמר חבר הכנסת סילבן שלום – רוצים לשלוח את ילדיהם לאותה תחרות, מי יעשה את זה?

נכון, התופעה שהיתה היא באמת יחידה, לא המונית. מזל גדול. אבל מי שרוצה ספורט מקצועי, תחרותי בכל ענפי הספורט, לא רק כדורגל וכדורסל בליגות הגבוהות, חייב להקדיש מחשבה. טוב אמר סגן השר, שהולכים להקפיד בעניין הזה של התקנות והנהלים והיישום; יישום – זה רופא לכל אגודה, לכל קבוצה, זה אמבולנס. צריך להחליט מה היא הדרך. תקציב, אמר חבר הכנסת סילבן שלום, אומרים אחרים: יש מועצה להסדר ההימורים. לבד מכיסוי גירעונות צריך גם להבטיח חיים. כלנו חייבים קודם כול להבטיח חיים, ולאחר מכן לראות מה הלאה.

חוק הספורט, שהתקבל ב-1988 – סעיף 5 מסמיך את שר החינוך ואת שר הבריאות להתקין תקנות בנושא בדיקות רפואיות ולפרט מה הן הבדיקות. אני חושב שצריך לפרט את טיב הבדיקות לענפי הספורט השונים. צריך לקבוע מה הן הבדיקות, אחת לכמה זמן הן צריכות להיערך. כפי שנאמר, יש ענפי ספורט שבהם אתה יכול להיבדק ביום הקבלה שלך, ביום ההרשמה, לעבור בדיקה שהיא בדרך כלל קלה, וכך עד הפרישה, נניח אפילו בגיל 40, ולא נבדקת ולו פעם אחת מבחינה רפואית. אל תאמרו לי שזה רציני.

אדוני סגן השר, אני מקווה ומצפה ממך שתיתן לעניין הזה ממד של רצינות. נמצא את המקורות יחד. ועדת החינוך וועדת המשנה לענייני ספורט, שאני עומד בראשה, ידונו בנושא יחד אתך, לטובת הילדים ולטובת הספורט במדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. אדוני סגן שרת החינוך והתרבות, חבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה.

סגן שרת החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כולנו מצטערים צער רב על האסון הכבד שאירע בתחרות הכדורגל, שבה מצא את מותו הנער דניאל לוזון, זיכרנו לברכה. אנו מבכים את מותו של שחקן כשרוני ונער מחונן ושולחים את תנחומינו למשפחתו.

ההתאחדויות ואיגודי הספורט המארגנים את תחרויות הספורט ומאגדים את הקבוצות והאגודות בענפי הספורט השונים מחייבים בדיקות רפואיות במתכונות השונות זו מזו. בהתאחדות לכדורגל ובאיגוד הכדורסל דורשים רישום שנתי ובדיקה רפואית שנתי; בלעדיה לא מנפיקים לספורטאים את כרטיס השחקן שלהם, שבלעדיו אין הם יכולים לקחת חלק בתחרויות. בהתאחדות לספורט דורשים בדיקות רפואיות עם ההרשמה וההצטרפות של הספורטאים להתאחדות, ולא דורשים בדיקות חוזרות.

המצב הזה הביא את משרדנו לכלול במסגרת חוק הספורט שהוא יזם סעיף הדין בבדיקות הרפואיות. לפי האמור בחוק, חייב מי שמשתתף ומשתף ספורטאים בתחרויות ספורט לוודא שיעמדו בבדיקות רפואיות ושבריאותם תימצא תקינה.

משרדנו מינה לפני כשנתיים ועדה לתיקון התקנות הנ"ל, המורכבת מרופאים מומחים בתחום הספורט. לאחר שדנה בנושא נחלקה הוועדה בדעותיה, ונתקבלו שני נוסחים של תקנות. בחודשים האחרונים, עם כניסתי לתפקיד, עשיתי מאמץ להגיע לנוסח משותף אחד – זה כבר נקבע לפני האסון, ובעוד כשבועיים הוא יובא לאישור סופי.

המומחים טוענים, שבדיקות לספורטאים עד גיל 35 צריכות להתבצע רק אחת לשנתיים, להוציא ענפי ספורט מיוחדים, דוגמת האגרוף. החלטתי, בעקבות האסון שפקד אותנו בשבת, למנות ועדת בדיקה בראשותו של ד"ר ראובן מטרני, שהוא מנהל בית-הספר לפיסיותרפיה במכון-וינגייט. בוועדה יהיו עוד שני רופאים: ד"ר נורה חנא וד"ר יוני ירום, מאמן הכדורגל שמעון שנהר, שהוא עצמו היה שחקן כדורגל בעבר, והשחקן והמאמן נחום סטלמך. הוועדה תצטרך להגיש לי את מסקנותיה ואת המלצותיה בתוך שבועיים, עד 31 בחודש זה.

כבר זימנתי לשבוע זה פגישה עם מועצת ההימורים ועם אנשי רשות הספורט, כדי למצוא תקציבים לסיוע בכל מה שקשור לבדיקות רפואיות.

ודאי שכל מה שקשור לתקציב – ומי כמוכם יודעים, גם אתה, חבר הכנסת סילבן שלום, וגם אתה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, כיושב-ראש ועדת הספורט, שאנחנו נמצאים בתקופה שבה תקציבי הספורט לא מספיקים. מאחר שאני מייחס לנושאים האלה ולבדיקות הרפואיות חשיבות רבה ביותר, אנחנו נעשה הכול כדי שלא יימצא שום תירוץ ולא תהיה שום התחמקות.

חשוב שאודיע לחברים בבית, כי בבדיקה, בניתוח שנעשה לאחר מותו של הנער דניאל לוזון, התברר שהנער סבל ממום בלב.

אני מציע שנמתין שבועיים, ולאחר שהוועדה תסיים את בדיקתה נקיים דיון במסגרת ועדת הספורט של הכנסת, אף שאני יודע, שביום חמישי מתקיימת ישיבה מיוחדת בנושא זה. יכול להיות שאבקש מיושב-ראש הוועדה לדחות את הדיון בנושא זה כדי לתת לוועדה להשלים את בדיקתה וכדי שנוכל

לקיים דיון בהשתתפות הגורמים הנוגעים בדבר, נוסף על משרד החינוך והתרבות, גם ההתאחדויות, גם האיגודים ואותם חברים שרוצים לתת יד לפתרון המצב הקשה, שבו אירע מותו של הנער דניאל לוזון, זיכרונו לברכה, בשבת.

אני מבקש להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות, שתעביר את הנושא לדיון בוועדת הספורט של הכנסת. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לסגן השר גולדמן. לחבר הכנסת דוד מנע יש הצעה אחרת. הוא מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת אבי יחזקאל.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יחד עם כל הכנסת אני משתתף בצערה של משפחת לוזון במות בנם דניאל על מגרש הכדורגל.

הבדיקות הרפואיות של שחקנים וספורטאים בישראל הן על גבול הפיקציה. החלטת ההתאחדות לכדורגל להרחיב את ממדי הבדיקות מובילה לשאלה הכבדה, מדוע זה לא נעשה עד היום, והאם ההתאחדות לכדורגל או ההתאחדות לספורט עושות את המיטב והמקסימום להבטחת שלומם של כלל הספורטאים בכלל הענפים ובכל הגילים.

ההורים ובני המשפחות חייבים לדעת שבן משפחתם נבדק, שהוא כשיר ובריא להיות ספורטאי, לרבות בדיקה מעבר ליכולתו ולבדיקתו של רופא כללי.

על משרד החינוך ליזום החמרה חוקית וענישה פלילית כלפי מי שמזייף ומוציא אישורים פיקטיביים, ולשלול רשיון מכל רופא שנותן רשיונות מסוג זה.

על הגופים העוסקים בספורט לממן בעצמם את כלל הבדיקות, וכל זאת במטרה להבטיח את בריאותם של הספורטאים במדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת יורם לס מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה, במסגרת של דקה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי פורמלית להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום הואיל והבעיה היא לא רק בעיה של תקציב. אני רוצה לומר דברים בשמם של אנשי מקצוע, עם כל הכאב על מותו של השחקן דניאל לוזון בדמי ימיו. הבעיה היא גם, שקצרה ידו של מדע הרפואה לתת תשובה על כל מצב על-ידי בדיקה, ובמיוחד קיימת הבעיה במומים מולדים. אם יש היצרות של שסתום בלב, אם יש מפרצת בעורק, במוח, רק על-ידי צנתור מסובך – ואיש לא יעביר צנתורים ל-40,000 ספורטאים – ניתן למצוא בעיות כאלה.

לכן צריך לשים את הדברים בפרופורציה. זו לא רק בעיה של תקציב; אין לנו שיטות קלות ופשוטות לגלות את כל המומים המולדים.

פורמלית אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני שואל את המציעים: האם אתם מסכימים להעביר את ההצעה לוועדה? חבר הכנסת סילבן שלום?

סילבן שלום (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אבי יחזקאל?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד העברת הנושא לוועדת החינוך והתרבות, שתעביר את הנושא לוועדת הספורט של הכנסת?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

14 בעד, אין נגד, נמנע אחד, אני קובע שהצעתם של חברי הכנסת סילבן שלום ואבי יחזקאל עוברת לדיון בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

אבטחת יישובי הצפון

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים. ההצעות הבאות לסדר-היום, מס' 545, 552, 555, 557, 564 ו-583, הן בנושא: אבטחת יישובי הצפון. יש לנו שישה מציעים. הראשון, חבר הכנסת רחבעם זאבי. ישיב כבוד ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ, השר שמעון פרס.

חבר הכנסת זאבי, אני מודיע לך ולכל הדוברים בנושא זה, שיש שבע דקות לכל דובר. אני מבקש להקפיד על הזמן ככל האפשר.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה ידוע שכשיש מה שנקרא רכבת, או שרשרת, יש שבע דקות.

היו"ר ס' טריף:

אתה חבר כנסת ותיק ולכן אתה יודע, אבל טוב להדגיש זאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

זאת תקנה של הכנסת הזאת.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

פריבילגיה של עוד דקה לקטר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אזרחי ישראל קמו ביום ראשון השבוע אל שלוש בשורות, שממשלת ישראל רקחה בעבורם: הראשונה – לממשלה ייתוספו שלושה שרים נוספים, והיא תעמוד מעתה על 20 שרים ועוד 11 סגני שרים. המחיר השנתי של הבשורה הזאת – כ-3 מיליוני שקל, ולגיון השרים צועד קדימה עם סדרי עדיפויות חדשים.

הבשורה השנייה שהתבשרנו בה היא השוואת קצבאות עבור ילדים. השוואה זו פירושה שהערבים ישתוו אלינו בזכויות בלי שישתוו אלינו, חלילה, בחובות. המחיר השנתי של הבשורה הזאת – 400 מיליון שקל, אבל זהו "כסף קטן" בשביל לראות את ידיהם של זייד ודראושה מורמות בהצבעות יחד עם העבודה ומרצ.

אבל, הממשלה לא יכולה להרשות לעצמה להביא רק בשורות שעולות כסף לקופת הציבור, היא צריכה להראות גם חסכוניות בבזבוזים ובהוצאות, והם נמצאו אצלה בהקטנת השתתפות צה"ל בשמירה ביישובי הצפון.

יורם לס (העבודה):

כמה שקלים עלית אתה כאשר היית שר?

רחבעם זאבי (מולדת):

כך ייחסו 4 מיליוני שקלים, שזה סכום לא גדול, הדומה להוצאה על שלושת השרים הנוספים.

יורם לס (העבודה):

כמה שקלים עלית אתה כאשר היית שר? אני שואל.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אענה לך בסוף דברי, אחרי תום שבע הדקות. אם היושב-ראש ירשה לי, אני אשיב לך. בינתיים תזדיין בסבלנות ותשב בשקט.

כך ייחסו 4 מיליוני ש"ח, שהם סכום לא גדול, הדומה להוצאה על תוספת שלוש השרים הנוספים. אבל כאשר גורמים לחיסכון בעל אופי כזה, מי יזכור את התוספת של 400 מיליון ש"ח שניתנו להשוואת קצבאות, בעיקר למגזר הערבי?

הממשלה חסכה אולי 4 מיליוני ש"ח, והפקירה את חייהם וביטחונם של המתיישבים בזרעית ובמנרה, בחניתה ובשומרה, הם ונשותיהם וילדיהם, העומדים בקו העימות זה 45 שנים אל מול חדירות מסתננים ומחבלים, הנתונים תחת הפגזות של "קטיושות". הם אינם ראויים עוד לאבטחה צה"לית מלאה, כי בממשלה החדשה יש סדרי עדיפויות חדשים. מה נמצא בעדיפות לאומית יותר מיפתח, ממשגב-עם, מסאסא ומדוב"ב?

היינו צריכים לצפות לכך שהממשלה הזאת, שהחלה ב"ייבוש המתנחלים ביש"ע", שלא כללה בתקציב החדש שלה כספים עבור התיישבות, תגרום בהמשך גם לייבושם של היישובים בגליל ובנגב. מי שנטש את האמת הציונית ואת דרך ההגשמה הציונית ולא יזום התיישבות חדשה, טבעי הדבר שהוא יזלזל גם בהתיישבות הוותיקה.

כיצד מגרכת אלינו ועלינו ההיסטוריה? המחסלים והנסוגים מבית-מדרשה של העבודה הם אלה שעשו במלאכה והיו הבונים והכובשים. יצחק רבין כרמטכ"ל צה"ל במלחמת ששת הימים פקד על שחרור הגולן, שומרון, יהודה וחבל-עזה, ואילו רבין כראש ממשלה פועל לביטול האחיזה שלנו בחבלים אלה. מתנועת העבודה – מפא"י, אחדות העבודה ומפ"ם – יצאו מסגרות ההגשמה החלוצית, התנועות הקיבוציות ותנועת המושבים, ואילו ממשלת העבודה-מפ"ם, בשותפות עם הציונים הדגולים זיאד ומחאמיד, עולה ודורסת את מפעל ההתיישבות, מגמדת אותו, מחלישה אותו, מחסלת אותו.

אולי ישיבו לנו, כי זו היתה החלטה של צה"ל והממשלה לא התערבה בכך. אי-אפשר לקבל תשובה כזאת. זו לא סמכותו של צה"ל להחליט החלטה כזאת. שר הביטחון חייב היה לאשר אותה, ואם אכן הוא אישר אותה – הוא טעה גם בזה; ואם לא אישר אותה – הרי אין הוא שולט בצבא. ואולי הגיע הזמן שיהיה לנו שר ביטחון במשרה מלאה, וגם שר משטרה במשרה מלאה. ממשלה עם 17-20 שרים צריכה לכלול שרים במשרות מלאות לשליטה על המערכות הביטחוניות.

המתיישבים בספר, שבעיות הביטחון מלוות אותם כל הימים וכל השנים, שידעו פציעות ושכול, שגידלו ילדים במקלטים, שהפסידו ימי עבודה לאלפים בשל "כוננות ספיגה" ובשל אזעקות ובשל תקריות והפגזות, שידעו לילות קרועים מסירנות וממפץ של פגזים, שנששו עיבודים חקלאיים מפני הגבלות ביטחוניות, שקברו את יקיריהם; הם, המתיישבים שהפכו את גליל הגויים לגליל ישראלי; הם, שנאבקו בפגעי טבע, בארגוני קניות כושלים, בפקידים אדישים; הם, שנאחזו בציפורניהם בהר וסיקלו אותו; הם, שחידשו את המסורת של אבותינו בתרבות המדרגות החקלאיות; הם, עם פנים חרושות משמש ומרוחות; הם, שכל כך התגאינו בהם – הם אינם כלולים בסדר העדיפויות הלאומי של ממשלת העבודה-מרצ. ומי יגול את החרפה? ומה נגיד למושבניק ולקיבוצניק? ומה נשיב לבנים בגליל? האם הממשלה הזאת רוצה גם בנטישת הגליל? ואיפה הציונות ואיפה ההגשמה הציונית? ומה יהיה עם פיזור האוכלוסייה? ומי יישב את הספר? ומה עם הברית ההיסטורית של המתיישב והמגן, של היוגב והחייל?

על השאלות האלה כדאי שנשיב בטרם פורענות נוספת.

ועכשיו, אם היושב-ראש ירשה לי, ונותרה דקה, אני מוכן להשיב לחבר הכנסת לס.

הי"ר ס' טריף:

אני חושב שחבר הכנסת לס קיבל די תשובות בדברך, לכן אני מודה לך. אתה עמדת בדיוק בזמן, ואני מודה לך עוד הפעם.

אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת משה פלד.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הבית, ראשית רצוני להביע את תנחומי למשפחות של שלושת החללים, וליישוביהם – רביבים, גדרה ורחובות, אשר שכלו את בניהם יקיריהם ברצח הנורא ברצועה.

אני שותפה לאמון המלא בצה"ל – שיעשה כל אשר לאל ידו להיאבק בטרור, ולאמון בממשלה – שתעשה כל שבידיה לקצר את תהליך השלום, שהוא הערובה האמיתית לביטחון.

כן אנו פונים ותובעים מהמנהיגות הפלשתינית ומהמשלחת שלה לשיחות השלום לעשות ככל שידן משגת למניעת ההרג שפוגע בדם יהודי ובתהליך השלום.

וכעת לסוגיה של אבטחת יישובי הצפון. תחילה האמנתי ורציתי להאמין, שהעניין הוא פרי של טעות. שכן לפני כחודשיים, כשניתנה ההוראה האומללה שחיילים המאבטחים את קיבוצי הצפון לא יוכלו לשהות בהם בגלל העדר חדרי אוכל כשרים, דבר שבמשך 30 שנה לא היה, סגן שר הביטחון הופיע בכנסת, הודה בטעות של שר הביטחון והצבא, והם דאגו לתיקונה. קיוויתי שגם הפעם יש פה טעות שתתוקן. והנה לא חלפו שבועות מספר, ועל-פי התשובה של דובר צה"ל ועל-פי המידע שבדקתי,

הצבא עומד מאחורי ההחלטה האומללה האחרונה. לכן כעת אנחנו ככנסת נתבעים לתבוע את תיקון הטעות החמורה.

אתחיל בעובדות. ב-17 בנובמבר יצא מכתב מראש המטה של פיקוד הצפון והגיע אל כל יישובי קו העימות בצפון, ובו הם מתבשרים שבשל קיצוצים תקציביים השמירה תקוצץ ב-65%.

רון נחמן (הליכוד):

וגם במקומות אחרים.

ענת מאור (מרצ):

אני מדברת על מכתב שהגיע אל קיבוצי הצפון. אני אתייחס למקומות האחרים.

רון נחמן (הליכוד):

האם יש הבדל בין אלה לבין אלה? למה שם זה כשר? זה מעניין.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן – – –

רון נחמן (הליכוד):

כדור בעזה ופגז שם הם אותו דבר.

ענת מאור (מרצ):

א. היא תקוצץ ב-65%; ב. המשמעות שלה היא, שמרבית היישובים לא יזכו לסיוע של האבטחה והשמירה של צה"ל; ג. ניתן מפתח – לפי איזה קריטריון תהיה השמירה.

ההסתייגויות הנחרצות שלי כוללות תחומים מספר. הראשון שבהם – תפקיד הצבא. סדרי העדיפויות והמשימות של צה"ל נגזרות קודם כול משמו. אנחנו הקמנו צבא-הגנה לישראל. הביטוי "הגנה" מגלם בתוכו שני אלמנטים: העובדה שהצבא כולו, אף שמבחנו ביום דין וביום קרב, נועד להגנה, לא

להתקפה, לא למלחמת ברירה, אלא למטרות של שמירה וביטחון מדינת ישראל; שנית, הגנה משמעותה לדאוג להגנה על כל אזרח, כל אזרחית וכל ילד. וזאת תשובה גם לך, חבר הכנסת נחמן, ולכל יישוב במדינת ישראל.

בהנחיה שניתנה ליישובי הצפון יש התנערות לא מובנת מאחת המשימות החשובות של צבא-הגנה לישראל. כיצד ניתן לתבוע מיישובים, מקיבוצים, ממושבים ומערים שבקווי העימות להגן על עצמם לבד? האם זה לא תפקיד הצבא? איפה חלוקת הנטל והעול? האם אזרח שיושב בנגבה, בתל-אביב או בירושלים לא צריך להיות שותף, דרך הכלי הממלכתי שלנו, הצבא, בהגנה על יישובים בקווי העימות?

הדבר השני הוא מהות ההחלטה. ההתיישובות בצפון ימיה כימי הציונות. וכך כל יישובי הספר: הקיבוצים, המושבים והערים היו אות לקו הגבול. הערכים של פיזור אוכלוסייה, של הגנה על גבולות – ולא מעבר לגבולות – אלה ערכים שלאורך כל ההיסטוריה של התנועה ההתיישובית היו נר לרגלנו. אסור לפגוע בהם.

הדבר השלישי הוא עיתוי ההחלטה. להוציא הוראה כזאת שבועות ספורים בלבד לאחר ירי ה"קטיושות" בצפון, לאחר התרופפות הביטחון שם? זה ממש לעג לרש. לתזמון, לעיתוי, יש גם כן משמעות. רוצים להזמין בכוונה את ההתמרמרות? רוצים להשתמש ביישובי הצפון כלחץ?

היקף ההחלטה: הצבא שקל להוריד את השמירה, דבר שאני מתנגדת לו מכול וכול, ובפנייתי לגורמי הביטחון ביקשתי שיבדקו את ההיפך – אילו יישובים צריכים סיוע ותגבור. מבדיקה שעשיתי בשטח עולה, שיש יישובים שהשמירה הנוכחית לא הספיקה להם. אך אם כבר מישהו שוקל אחרת – כיצד ניתן להוציא מכתב ב-17 בנובמבר ולצפות שב-1 בינואר 65% מכוח האדם של האבטחה יקוצצו?

עלות האבטחה: דובר צה"ל דאג להודיע על 4 מיליוני שקל. אנחנו עוסקים כרגע בתקציב המדינה, וכל אחד מאתנו יודע מה המשקל של 4 מיליוני שקל בתוך מסגרת תקציב הביטחון. אני לא רוצה להלקות את הצבא, כי יש לי אמון מלא בצבא והוא לא בגד בשום ערכים של העבר, אך ההחלטה הזאת היא טעות וחייבים לתקן אותה. אני גם לא בטוחה שההחלטה שלא להגדיל את משכורות אנשי צבא הקבע היא נכונה. אני גם לא רוצה לבוא חשבון עם הצבא על 20 מיליון ש"ח, שהתבררנו עליהם לאחרונה, שמוצאים על "טרנינגים" ונעלי ספורט. חיילים בצבא קבע, שמשרתים בתנאים קשים ועושים עבודה חשובה וקשה ביותר, ראויים לשכר הוגן וגם לתנאים. אבל 4 מיליוני שקל למטרה של אבטחת אנשים, ילדים ויישובים, זה פשוט סכום שאסור להעלות אותו במשוואה – לביטחונם ולתחושתם של אנשי הצפון ומקומות אחרים.

הנקודה השישית – המדיניות. אני בעד הגנה על כל אזרח ואזרחית במדינה. בכל זאת אין אבסורד גדול מזה, שמדינה שעכשיו עשתה מפת פיתוח ומפת אזורי התיישובות חדשה, ובדין, תעשה מפה של הבטחה הפוכה. ככל שהיישוב קטן יותר מגיעים לו יותר שומרים? ככל שההתנחלות עלתה בניגוד לחוק מגיעה לה יותר הגנה? ככל שיושבים פחות שנים מגיעה יותר שמירה? יישובים שיושבים עשרות שנים בגבולות ביטחון, בקווי עימות, ראויים למלוא התמיכה והעזרה.

לכן, חלוקת המשאבים בתוך הצבא והדרך שבה הוא מתמודד עם הקיצוץ – זה בסמכותו של צה"ל. אל לנו להתערב בשיקוליו. אבל תפקידה ומחויבותה של הכנסת שלא לתת יד לפגיעה בתפקיד המרכזי של צה"ל, קרי הגנה על אזרחיו, על ילדיו ועל יישוביו, ובוודאי בקווי העימות.

אני פונה למשרד הביטחון ולצבא לשנות את החלטתם, ואם לא – שהכנסת תפעיל את מלוא השפעתה על מנת שהדבר שחייב תיקון אכן ימומש.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת משה פלד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני פותח בהבעת תנחומים למשפחות.

במשך חצי שנה לפני הבחירות, עת הסתובב חבר הכנסת יצחק רבין ברחבי המדינה וניסה למכור את מרכולתו המדינית והפוליטית, הוא טבע מטבע לשון חדשה, המגדירה הפרדה מוחלטת בין התנחלות פוליטית להתיישבות ביטחונית. באותם ימים עוד חשבנו בתמימותנו, שכוונתו להתיישבות היהודית ביש"ע בלבד.

רון נחמן (הליכוד):

וזו כן בסדר?

משה פלד (צומת):

בינתיים זכה מר רבין בראשות הממשלה, ולא מעט גם בתמיכתם של אנשי ההתיישבות היושבים על הגבול, אנשי היישובים הנקראים "יישובי העימות", שהיוו במשך כל שנות המדינה את חומת המגן לאורך הגבולות.

והנה תופעה חדשה ומדאיגה לא פחות: בשתי החלטות מהשבוע שעבר גוזרת הממשלה, ומר רבין בראשה, כליה על ההתיישבות הביטחונית הזאת. החלטה ראשונה: צה"ל יקטין משמעותית את השמירה על ובתוך יישובי קו העימות. היינו, חיסכון של 4 מיליוני שקלים, שווי ערך לארבעה סגני שרים; 4 מיליוני שקלים חיסכון מול ארבעה סגני שרים. המלצה שנייה, שעדיין לא קיבלה גיבוי ממשלתי, ולכן יש לזעזק ולמחות עד שתשונה: פתאום אנחנו עדים להפרדה בין אזור עימות אחד למשנהו, בין יישוב ספר אחד למשנהו, ואין כוונתי להפרדה שעשה מר רבין בין יישוב פוליטי לביטחוני, אלא כמובן למפה החדשה, שכבר נקראת בפי כול "מפת שבס", המפה המסרטטת חלוקה חדשה של אזורי הפיתוח המקבלים עדיפות א' או עדיפות ב'.

ואומר באופן הברור ביותר: אין עיני צרה במי שזכו להיכנס לאותה רשימה של עדיפות א', אלא שליבי כואב וזועק על מי שלא זכו להיכנס לאותה רשימה, כמו, לדוגמה, יישובי התענך, שהיו בתקופה האחרונה בעין הסערה הביטחונית. כמעט כל שרי הממשלה מצאו לנכון לבוא אליהם, לשם הזדהות וגם מתוך רצון לעזור, והנה ועדת-שבס לא מצאה אותם מתאימים מספיק, הם כבר אינם זקוקים לעזרה ולגיבוי. מדוע? מדוע יישובי התענך, הנאבקים יום-יום על קו התפר מול קן הצרעות בג'נין, אינם נכללים במפת העדיפויות של שבס? ומי כן נכלל? כינרת, דגניה, אפיקים וכו'. ושוב אני מדגיש: אין עיני צרה באלה שנכנסו לרשימה, אלא לבי כואב על אלה שלא נכנסו לרשימה, כמו יישובי התענך.

מעל דוכן זה כבר אמרתי פעם: חניתה וטירת-צבי, דגניה ומגן-שאול היו ויהיו תמיד התיישבות פוליטית וביטחונית כאחת. מאז קמו היישובים הללו הושקעו בהם, בצדק, כספי ציבור בעדיפות לאומית עליונה, וחיילי צה"ל היוו חלק בלתי נפרד ממרקם החיים התוסס ביישובים.

אינני מצליח להבין בשום צורה באופן את המחשבה המדינית או את הערכת המצב הצבאית המסתתרת מאחורי החלטות אלה. ואולי מר רבין למד מצ'י'. היום כבר קראנו בעיתון את "חוק צ'יץ", האומר: אם תובעים ממך לקצץ, קצץ תמיד בנקודה הכואבת ביותר, כי אז יקום קול זעקה ציבורית ויחזירו לך את סכום הקיצוץ כולו.

אז מה אתם רוצים? שתושבי הצפון יעזבו את הרפתות ואת מטעי הנשירים ויבואו להפגין מול משרדי הממשלה? שתושבי מושבי התענך יעזבו את חלקות הירקות ויבואו להתחנן אל מר שבס? או שפשוט יקרה מה שאינני מאמין שאתם מעוניינים בו, שהתושבים פשוט יעזבו והיישובים יישארו ריקים? האם לילד הזה פיללתם?

אני תובע מראש הממשלה ושר הביטחון, מהממשלה כולה וממערכת הביטחון כולה: חשבו ושקלו מחדש, ואל תביאו את תושבי הצפון לידי עשיית מעשים קשים, פזיזים ולא שקולים, בחזקת מעשים של עידנא דריתחא.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת משה פלד. אני מזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו – את חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה ושר הביטחון, חברי הכנסת, אני מצטרף להבעת השתתפות בצער משפחות שלושת החללים היקרים שנפלו בידי מרצחים בעזה. יהי זכרם ברוך.

התוכנית, אם אומנם תוכנית היא, לקצץ בתקציב האבטחה והשמירה ביישובי העימות בצפון היא תוכנית שגויה, אומללה ומצערת. דווקא בימים שבהם אזרחי ישראל מצפים להגברת תחושת הביטחון

שלהם, אל מול ההשתוללות של ארגוני הטרור הרוצים לחבל בשלום והעושים כמיטב יכולתם כדי להסלים את מעשי הטרור שלהם, מתבקשים מעשים שיחזקו את תחושת הביטחון בכל רחבי הארץ, ועל אחת כמה וכמה ביישובי העימות, לרבות יישובי הצפון, ובוודאי לא צעדים לקיצוץ השמירה, שיביאו לפגיעה קשה במורל התושבים ובתחושת הביטחון שלהם.

יישובים אלה כבר ידעו ימים קשים ביותר. הם ידעו אבדות בעבר, ידעו סבל רב, ולא זו בלבד שמן הדין שלא לקצץ בשמירה ובסיוע לשמירה הניתנים להם, אלא יש להגביר אותה כדי להחדיר בהם את תחושת הביטחון ולתת להם הרגשה, שהם צריכים ויכולים להמשיך לחיות שם, ולבנות את עתידם, כמו שאר אזרחי ישראל, בחלקי הארץ האחרים.

אנחנו שומעים על דאגה כנה וחרדה גדולה המתפשטות בקרב התושבים שם, הרואים עצמם נזנחים על-ידי המדינה. לא יעלה על הדעת, שאנשים שהלכו להגשים בגופם ובנפשם את הציונות במיטבה, שהלכו להתגורר במקומות ובתנאים קשים ביותר, כאשר הם סובלים מריחוק מיישובי המרכז, מריחוק מאפשרויות חינוך ותרבות לילדיהם ומקשיים רבים אחרים, דווקא הם צריכים להוסיף על העומסים המוטלים עליהם עומס שמירה שהוא למעלה מכוחם ומאפשרויותיהם, וגורם להם עוול בולט, שאין לו כל הצדקה.

מהתגובות שכבר שמענו, ואין לומר שהן דרמטיות, אלא הגיוניות מאוד ובמקומן, אנחנו כבר שומעים על אפשרות של נטישת כמה יישובים, חלילה. האנשים הללו מדברים מתוך חשש, שקיצוץ כדי מחצית או אף יותר בכוח השמירה של צה"ל במקומות האלה עלול להביא אותם לאובדן הביטחון, שאנו כל כך מעוניינים לחזקו דווקא.

כלום יכולה המדינה להתעלם מדאגותיהם ומקריאתם לשינוי ההחלטה? כלום ניתן לאטום אוזניים בפני חרדתם, שמא דילול הכוחות ביישובי עימות אלה, בימים אלה דווקא, יביא אותם למחשבה של נטישה או נשירה, חלילה?

בימים שבהם כולנו מקווים, שחלק מהעולים החדשים והחיילים המשוחררים יופנה להתיישבות, האם בשורה קשה כזאת של צמצום מספר החיילים השוהים שם תעודד זרימה כזאת, תגביר משיכה, תהפוך את המקומות לאטרקטיביים יותר? האם היא תגביר ביטחון במקום אצל האנשים הזקוקים לו כל כך פיזית, מורלית ונפשית?

נכון הוא שמבצע שלום-הגליל שינה לטובה את מצב הביטחון ביישובים הללו, אבל סכנת חדירה של מחבלים לאזור, בין בדרך היבשה ובין בדרך האוויר, עומדת וקיימת. הטלת עומס שמירה מוגזם על המתגוררים עצמם תוסיף נטל רב וקשה ביותר על התושבים, שיתקשו לעבוד ולתפקד ביום שלמחרת השמירה. יישובים אלה, שלמרבית הצער, מסיבות מובנות, אינם זוכים כבר היום לארח מרצים, אנשי בידור, תיאטרון, נהנים היום לפחות מן האירוח של חיילים, הנותן להם סיפוק של הכנסת אורחים מופתית, חמה ולבבית, שגם החיילים נהנים ממנה וגם המתגוררים עצמם. איזו זכות מוסרית יש לנו לגזול מהם את ההנאה הזאת לפחות?

תושבי קו העימות כולם, ללא הבדל, ראויים להערכה ולהוקרה של העם כולו ושל מוסדות המדינה. החלטתם לחיות על הגבול ולשמש הם-עצמם גבול חי היא מעשה אזרחי אמיץ, שהמדינה מודה עליו וחייבת להודות עליו. הטלת העומס הנוסף הזה היא הכבדה על חייהם, במיוחד כאשר מדובר בחיסכון

משוער של 4 מיליוני שקלים בלבד, שהוא קטן יחסית לתקציב הביטחון הגדול, וניתן למצוא תחליף הולם לחיסכון אומלל זה.

כפי שסוברים ראשי היישובים הללו, גם אנו סבורים שנפלה כאן טעות. שבועות מספר לאחר מטחי ה"קטיושות" בצפון – אין זו התשובה ההולמת. כל חיי הקהילה ביישובים הללו עלולים, חלילה, להינזק ולהשתבש אם תבוצע התוכנית האמורה, חלילה.

בימים שבהם מסורטטים אזורי פיתוח שיזכו, בצדק, לעידוד תקציבי של המדינה בתחומים חשובים, מותר ונכון לראות בביטחון השוטף את השירות החיוני העליון, שצריך לתפוס מקום בראש, כאשר מדובר ביישובי עימות.

התשובה על המצוקה התקציבית של צה"ל, ובמקרה זה הצורך לחסוך אותם 4 מיליוני שקלים, יכולה וצריכה להימצא במקום אחר. תושבי נטועה ואביבים, כפר-יובל ומושב דישון, קיבוץ סאסא ושאר יישובי העימות, שכל אחד מהם נתפרסם בשעתו בעת מבחנים ביטחוניים קשים, זכאים להתחשבות במצבם הביטחוני, הכלכלי והחברתי ולשיקול מחודש בתוכנית הקיצוצים המוצעת.

אני מציע להעביר את הדיון בהצעה לוועדת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא יכול להציע ועדה, הוא יכול להציע רק דיון במליאה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שאקי, אתה יכול להציע רק דיון במליאה.

אני מודה לך על דברייך, ואני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט. אחריו – אחרון הדוברים בדיון זה, חבר הכנסת שאול עמור.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שבועות מספר היינו עדים למטחי "קטיושות", שגרמו לכך שכל תושבי הצפון היו במקלטים. היינו עדים לכך שתושבים בקריית-שמונה לא יכלו לצאת ללימודים, לא יכלו לצאת לעבודה. היינו עדים לכך שמפעלים היו סגורים עקב הבעיות הביטחוניות ביישובים האלה.

הססמה של גבול הצפון ושל הפיקוד: משימתנו – הגנת יישובי הצפון, ססמה זו נכונה כאשר רועמים התותחים וכאשר הטנקים ניצבים בגבולות. אך, לצערי, כאשר יש שקט, אזור הצפון נשכח.

פשוט לא ברור לי מי יושב ומקבל החלטות כאלה. כשאני משתתף בישיבותיה של ועדת הכספים ורואה להיכן הולכים ומוזרמים סכומים גדולים, 100 מיליון לפה, 50 מיליון לשם – מה הם 4 מיליוני שקלים, שבשביל סכום פעוט כזה צריכים לקבל החלטה לצמצם את השמירה ביישובים שנמצאים יום יום ושעה שעה במצוקה ביטחונית?

אסור גם לשכוח, שביישובים האלה יש בעיות כלכליות קשות. מצד אחד אנו מנסים להביא לשם יזמים, להקים מפעלי תעשייה, לתת פתרון לתושבים; מצד שני באים ואומרים, שצריך להפסיק את השמירה או לפחות לצמצם אותה. איזו החלטה היא זו?

נכון, אולי כלכלי יותר להעביר את קריית-שמונה ואת זרעית למרכז הארץ. אני מתפלא על עם ישראל שהתחיל פתאום לחשוב לא במונחים של ציונות. מעלות זו לא ציונות, וקריית-שמונה זו לא ציונות. אבל אני מגיע למסקנה, שאותי מפחידה ביותר, שמנסים לגרות את ראשי יישובי קו העימות, כי ידוע שהם חוליה חלשה בחברה הישראלית, הם יודעים שכאשר עם ישראל שומע "קו העימות", הוא מזדעזע כולו ורוצה לעשות הכול כדי שקו העימות יהיה חזק.

לצערי, צה"ל מנסה להסית אותנו על מנת שנקים קול צעקה, ואז הוא אולי יקבל עוד תקציבים. אני חושב שמערכת הביטחון היא לא פרה קדושה. יש הרבה מה לקצץ בה. אילו התעמקנו בתקציב, היינו רואים שבהחלט יש מה לקצץ, אבל בוודאי לא במקומות הנמצאים בקו העימות.

ומה זו שמירה? חברי הכנסת, מדבר אליכם גם ראש רשות, שהיה עד לטבח האכזרי במעלות ב-1974. ומה עשה צה"ל? הוא הכניס חיילים. חייל שמסתובב ביישוב מחזיר את הביטחון לאמהות, לילדים, להורים, כשיודעים שיש שמירה במקום. לא תמיד אנחנו סומכים רק על צה"ל. יש שמירה בכל המקומות. אבל אני שואל את מערכת הביטחון: אתם אומרים שהמתיישבים יצאו לשמירה. איך הם יוכלו לצאת למחרת היום לעבודה? צריכה להיות חלוקה. אם התושבים במרכז הארץ, המיליונים הרבים, יוצאים לרחובות ושומרים, אין לי טענות. אבל מצד אחד באה מערכת הביטחון לאזור שהוא כבר מוכה בבעיות קשות, ואומרת שמפעלי התעשייה הצבאית במעלות, בקריית-שמונה או בנצרת אינם כלכליים וצריך לסגור אותם; ומצד אחר, אנחנו שוב הולכים וסוגרים.

חברי הכנסת, אני חושב שזה התפקיד שלנו כחברי הכנסת, גם בוועדת הכספים ובכל הוועדות, לצאת נגד התופעה הזאת של התנתקות. נכון, אני יודע שממשלת ישראל הזאת, שנכנסה לתפקידה לפני כמה חודשים, אינה מסוגלת לעשות מהפכים, ולצערי, לא תמיד ההחלטות מתקבלות על-ידי השרים, אלא על-ידי פקידי המנסים לעשות כל מיני שיפוצים בתוך התקציב, ולא תמיד השר יודע.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הליכודניקים האלה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זה אתה אמרת, אני לא אמרתי. אני לא אמרתי את הדברים, אבל אני חושב – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

צריך להעיף את כולם, כמה שיותר מהר.

אורי אור (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מיכאל איתן, תן לחבר הכנסת בוחבוט לדבר, הוא עושה לך את העבודה. בבקשה, חבר הכנסת בוחבוט.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הליכודניקים האלה, צריך להיפטר מהם.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברים, קו העימות הוא קו השומר על מדינת ישראל. לדעתי, צריך לחזק אותו. יש אפשרות לתת גם לסדירים לשמור, על מנת לאפשר לאותם אבות לצאת לעבודה. די בכך שהם נמצאים במצוקה כלכלית קשה.

משה פלד (צומת):

יש סדר עדיפויות חדש, חביבי.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, חביבי, קיבלנו את המדינה, את האוצר, כשהכול רקוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה קיבלת? אתה לא קיבלת ולא כלום.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, אני קיבלתי. תסתכלו, התנתקתם מהעם. לכן אתם יושבים באופוזיציה. תעשה לי טובה, אל תפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואיפה אתה יושב?

שלמה בוחבוט (העבודה):

איפה אני יושב? אני רוצה לשפר.

שאול עמור (הליכוד):

שלמה, איך נראית מעלות היום?

שלמה בוחבוט (העבודה):

שאול עמור, אני מציע שלא נתווכח. אתם מהליכוד "אכלתם אותה" בכל ערי הפיתוח.

שאול עמור (הליכוד):

לא, אני שואל אותך בכנות: איך נראית מעלות, מעלות מוזנחת?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת עמור, נא לא לנהל כאן דו-שיח של ראשי ערים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, אם מעלות מפותחת, תאמין לי שהיא לא מפותחת בגלל ממשלת ישראל היוצאת, של שמיר, אלא היא מפותחת בגלל תושביה, אבל בוא נראה מה עשה הליכוד ביישובים אחרים. לכן אני מבקש שלא תפריע לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

מיכאל איתן (הליכוד):

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברי הכנסת, אנחנו דנים בנושא חשוב מאוד. אני מציע שהנושא הזה יידון ושמערכת הביטחון תחזור.

אני חייב לסיים. לצערי, הברק הפסיק להבריק, זו אינה החלטה מבריקה, זו החלטה שמחשיכה ומעליטה וחונקת את האור בחיי התושבים בצפון.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת בוחבוט. אני מזמין את אחרון הדוברים בנושא זה, חבר הכנסת שאול עמור. בבקשה.

שאול עמור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ממלא-מקום ראש הממשלה, חברי הכנסת, אני שמח ששלמה סיים בנימה של משורר.

גם אני מביע את צערי העמוק על הירצחם של שלושת חיילינו בעזה, והנה לא חלפו 48 שעות וכבר אנחנו שומעים היום בחדשות, שנפצע חייל באזור הלבנון, ובאותו אזור צה"ל מחליט החלטה תמוהה, מוזרה – ואני חושב שאני משקף את דעתם של רוב חברי הבית שדיברו לפני, מכל המפלגות – ממש

איוולת, שהייתי אומר שהיא גובלת בהתעללות בתושבי הצפון. כשהטרור גובר, והתחזית ידועה לכולנו, אנחנו שומעים החלטה מן הסוג הזה.

מדובר בשומרי מילואים, ואל תשכחו שתושבי הצפון, תושבי קו העימות, מקדישים מזמנם כ-10 שעות בחודש לשמירה על יישוביהם, ונוסף על כך, כשיש מצב של כוננות, מזעיקים אותם לשמירה נוספת, ולעתים למחרת הם אינם יכולים לצאת לעבודתם, לעיבוד משקיהם; הם חיים בחרדה לחייהם, לחיי ילדיהם ומשפחותיהם. והנה אנחנו שומעים שוב בשורה מוזרה, ואני גם אומר בהמשך מה המניע שלה, לדעתי, ואני חושב שחברי לפני כן רמזו על כך. יישובי קו העימות הם הציונות החדשה, הציונות האמיתית. הם נושאים בנטל הביטחוני-הכלכלי-החברתי הגדול והקשה ביותר בארץ-ישראל, וזאת ה"מתנה" שהם זוכים לה בימים אלה.

רבתי, אני רוצה להגיד גם לתושבי מרכז הארץ ודרומה ולתושבים בכל חלקי ארץ-ישראל: הבעיה של הצפון אינה בעיה של הצפון, היא בעיה של כל מדינת ישראל. ללא הרצועה הביטחונית הזאת, שתושביה מגינים עליה בגופם, אין תקומה לא לדרום, לא למרכז ולא לכל מדינת ישראל. לכן זו בעיה של כולנו, ונצטרך להתמודד אתה.

המפליא ביותר זה השימוש הציני – זו התחושה שלי – וחבל מאוד שהשימוש הציני הזה בא מצד צה"ל, כי ההודעה באה מצה"ל ולא משר הביטחון. אינני יודע אם יש תיאום ביניהם, אבל צה"ל עצמו משתמש בתושבי קו העימות על מנת להגיע להישגים כספיים כאלה ואחרים במסגרת המאבק על התקציב. לצה"ל אסור להיכנס למאבקים מן הסוג הזה. תשימו לב, כשמבטלים עוצבות או טייסות, איש לא מדבר; ושם מדובר במאות מיליוני דולרים, ופה מדובר ב-4 מיליוני שקל, ותראו את הרעש הגדול; ואם מישהו עשה את זה כתרגיל, אני אומר: לא ייסלח לו הדבר הזה, מפני שבינתיים הוא גרם זעזוע עמוק וחוסר ביטחון לתושבי קו העימות.

אני באמת מצטרף לחבר הכנסת משה פלד: אם אכן יש בעיה אמיתית מהסוג הזה, נבטל ארבע משרות של סגני שרים, וגם נפתור את בעיית התסכול שלהם. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

או לקחת רבע פרומיל – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את ממלא-מקום ראש הממשלה, השר שמעון פרס, להשיב לכל המציעים. בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לכל אלה שקדמו לי בהצעות לסדר-היום בדברי הערכתם ליישובי הצפון. אכן יישובי הצפון ממלאים תפקיד חשוב מדרגה ראשונה בהגנת הארץ, בציונות, בשמירה על כוחה של ישראל, וכל דברי ההערכה והשבח שנשמעו כאן ראויים לשמח, ואולי מתוך ביקורת לפחות נשמעו מעל הבמה הזאת דברי הערכה צודקים לאנשים החיים בצפון.

אני גם רוצה להוסיף – ואני בטוח שכל החברים שלא אמרו זאת יסכימו אתי – שמערכת היחסים בין יישובי הצפון לבין אנשי צה"ל היא מהמעולות ומהמשובחות ביותר. אין שום ציניות. תמיד שמעתי – והיו לי הרבה מאוד הזדמנויות להיות במקומות האלה – דברי הערכה עמוקים למפקדי צה"ל, לאנשי צה"ל, גם בקטע הזה של שמירת הקשרים בין הצבא לבין היישובים, וכמעט שאינני זוכר אי-הבנות או דברי זלזול או התעלמות מהצרכים ומהדרישות שיש. על כן אני לא מאמין שיש כאן איזו מגמה לפגוע ביישובים, להחליש אותם או משהו מעין זה.

צה"ל פועל בדרך כלל באופן ממלכתי, וצה"ל החליט או המליץ – ותמיד האחריות היא של הדרג המדיני – להשוות את תקני השמירה של יישובי הצפון לתקנים של יישובים אחרים בקו העימות, של יישובי בקעת-הירדן, יהודה ושומרון, כדי באמת לעשות צדק, גם צדק ביטחוני. אחרת לא היו עושים זאת. אני גם רוצה להזכיר שמערכת הגנה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לעשות את הצדק הפוך, להשוות את בקעת-הירדן לגליל.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע. אם יש צורך בזה. צריך להבחין בין מערכת הגנה נגד ירי טילים או "קטיושות" לעבר יישובי הצפון – שזו מערכת הגנה אחרת, היא איננה תלויה בשמירה – לבין צורכי השמירה במקום. וצורכי השמירה במקום הובאו בחשבון. אם, חס ושלום, יהיה צורך לתגבר את השמירה, היא תתוגבר. הצבא לא בא ואמר: תגבירו את השמירה, אני אצמצם. הצבא אמר שמנת השמירה הדרושה בכל יישוב בקווי העימות היא שווה בכל המקומות. זה ההיגיון. גם לא צריך להפריז בעניין 4 מיליוני השקלים, לא לכאן ולא לכאן. 4 מיליונים אלה לא ימוטטו את יישובי הצפון וגם לא יעשירו את צה"ל. אבל צה"ל עובד לפי היגיון של שוויון, אחריות שווה וצרכים. אדוני היושב-ראש, זה מה שהביא להחלטה זו.

משה פלד (צומת):

בעניין הזה מעולם לא היה שוויון. מעולם לא היה שוויון. איזה שוויון?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת פלד, מותר לתקן. אם יש אפשרות לתקן – צריך לתקן. זו המסקנה הצבאית, ולא מתוך התעלמות, חס ושלום, מצורכי השמירה או ממצבם של היישובים.

אדוני היושב-ראש, בדרך כלל אני לא מתנגד לכך שיהיה דיון במליאה, אבל למעשה כבר היה דיון. גם היישובים עצמם עומדים תמיד במגע ישיר עם צה"ל. המגע הוא ישיר, פתוח, ואין צורך בעניין זה בשום נאומים חוצבי להבות. היחס של צה"ל ליישובי הצפון איננו נופל מיחס חברי הכנסת ליישובי הצפון – אני מקווה שבזה אינני פוגע באיש – ולהיפך. חברי הכנסת השמיעו את אשר השמיעו. אני מעריך מאוד את הדברים. אני מציע בזה להביא את העניין לסיומו ולהסירו מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

להסיר מסדר-היום?

חגי מירום (העבודה):

לא להסיר.

שר החוץ ש' פרס:

לא להסיר, סליחה, להסתפק בהודעה.

היו"ר ס' טריף:

להסתפק בהודעת ממלא-מקום ראש הממשלה.

שר החוץ ש' פרס:

דיברו שישה חברי כנסת. היה למעשה דיון. אני מציע להסתפק בדיון שהיה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה. יש הצעה של חבר הכנסת דוד מנע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת מאור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה צריך לשאול אותם.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת המציעים, האם אתם מסתפקים בהודעת ממלא-מקום ראש הממשלה? חבר הכנסת מנע?

דוד מנע (הליכוד):

לא.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

שלילי.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת מאור?

ענת מאור (מרצ):

לא.

היו"ר ס' טריף:

או.קיי. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאמר שצה"ל חוסך בהתאמת התקנים הזאת, שעליה דיבר כבוד שר החוץ, כ-5 מיליוני שקל בלבד. השאלה הנשאלת היא, האם בכך, בחיסכון של 5 מיליוני שקל בלבד, ייושע צה"ל? או האם בכך ייחסך תקציב צבאי רב?

יישובי קו העימות הם יישובים של קונסנסוס, והא ראייה, מכל סיעות הבית דיברו אותם דברים. מדוע לא תיעתר הממשלה לבקשת רוב סיעות הבית, ולו רק מהבחינה הסמלית של עזרה ליישובים שנמצאים היום בקו העימות?

האהבה לצה"ל חובקת מחנות, וכך גם האהבה ליישובי קו הצפון. לכן אני מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי – – –

היו"ר ס' טריף:

ביקשת להסיר. עכשיו אתה מבקש להעביר?

דוד מנע (הליכוד):

אני מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי לוועדה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום להצעה אחרת.

דן תיכון (הליכוד):

תגיד של מי.

היו"ר ס' טריף:

לא אמרו של מי.

קריאה:

של חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

היו"ר ס' טריף:

של חבר הכנסת שלמה בוחבוט. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גם אני רוצה — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, יש לך מספיק בשביל מי להציע. לכן, אנא ממך. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, נושא מעין זה הוא נושא מאוד חשוב, רגיש, ואנשים מרגישים קרובים אליו. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, שאני מתייחס להצעתו, הוא איש הגליל, הוא יושב-ראש לובי הגליל. אני מציע גם בעניין הצעתו של חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אבל אולי גם לגבי האחרים, שכבוד השר יסכים שהנושאים האלה יועברו לוועדה, וועדת החוץ והביטחון היא הוועדה המתאימה לטפל בנושא. תודה רבה.

שר החוץ ש' פרס:

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה – מסכים. חבר הכנסת דן תיכון, האם יש עוד מקום – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להסיר.

היו"ר ס' טריף:

אתה מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת מאור?

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להסיר – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני שר החוץ וממלא-מקום ראש הממשלה, אני באמת מופתע ומבולבל, כחבר ועדת הכספים. היום הוגשו לנו בקשות להעברה בסכומים הבאים: 116 מיליון שקלים לקיבוצים, 100 מיליון שקלים על חשבון שיקום התעשייה הצבאית ועוד כ-50 מיליון במסגרת עשר בקשות שאין להן רגליים ואין להן ידיים. והנה כאן אנחנו מתווכחים על סכום פעוט, שהוא חיוני ביותר.

היו"ר ס' טריף:

מה אתה מציע, חבר הכנסת תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע להסיר את ההצעה מטעמי פרוצדורה. אבל אם אתה שואל אותי – אני מציע להעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת הכספים, כדי שזו תמצא את המקורות, ובקלות.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת יגאל ביבי מבקש להעביר לוועדה את הצעת חבר הכנסת פלד. בבקשה, במסגרת של דקה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

חברי הכנסת, הממשלה הזאת הכריזה על סדרי עדיפויות חדשים. כל יום אנחנו מופתעים מסדרי העדיפויות החדשים. סדר העדיפויות החדש הוא, שאין 5 מיליוני שקלים לעזור לאנשים בצפון. אנשים לא ישנים בלילה מפחד ה"קטיושות", אנשים לא הולכים לעבודה מפחד הטרור והחבלה, והאנשים גם לא צריכים לישון בלילה מפני שאין למדינת ישראל 5 מיליוני שקלים. אני חושב שהממשלה הזאת לא צריכה לישון בלילה ולחשוב יותר בהיגיון.

היו"ר ס' טריף:

מה אתה מציע?

יגאל ביבי (מפד"ל):

סדרי העדיפויות האלה, שלפיהם ימשיכו לשלם מס הכנסה בצפון ובערי הפיתוח בצפון, הם סדרי עדיפויות שמורידים אותם כיתה. אלה סדרי העדיפויות של הממשלה החדשה? אני מציע שהממשלה הזאת תשנה את סדרי העדיפויות שלה.

היו"ר ס' טריף:

מה אתה מציע?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מציע שוועדת הכספים תדון בנושא הזה ותמצא את הכספים הראויים לאנשים. אני רוצה לומר ליושב-ראש משפט אחד. זהו איתות נוסף לכך, שיהיה פחות ביטחון בצפון. זה מאותה לגורמי החבלה: אנא, צה"ל יוצא, תיכנסו אתם.

היו"ר ס' טריף:

תודה, חבר הכנסת ביבי. חברי הכנסת, אני שואל את המציעים, לאור הסכמת ממלא-מקום ראש הממשלה – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני מבקש להתייחס.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היות שאינני חושב שצה"ל או משרד הביטחון רוצים לפגוע בביטחון כדי להרוויח 4 מיליון שקלים – על כן אני מתנגד בכל תוקף להעברת הנושא לוועדת הכספים. השיקול הוא ביסודו של דבר שיקול בעדיפויות ביטחוניות ולא בעדיפויות כספיות. לא יעלה על הדעת, שהממשלה או משרד הביטחון או צה"ל יפגעו בביטחון, וודאי שלא בביטחון יישובי הצפון.

מטעמים אלה אני מסכים להעביר את הנושא רק לוועדת החוץ והביטחון, כדי שהשיקול יהיה לגופו של עניין.

היו"ר ס' טריף:

תודה, אדוני. אני מניח שוועדת הכנסת היא שתכריע בעניין. בינתיים אני שואל את המציעים, האם הם מסכימים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, אדוני היושב-ראש, רק שנייה. אתה צריך לומר לממלא-מקום ראש הממשלה, שהשאלה האם הנושא עובר לוועדת החוץ והביטחון או לוועדת הכספים – – –

היו"ר ס' טריף:

הודעתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לי רגע לסיים. מהטון שבו הוא דיבר, כשהוא אמר: אני מסכים רק לוועדת החוץ והביטחון – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך, בלי טון.

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לי לסיים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, שמעתי אותך, ואני מכריז כאן שיש נוהל בכנסת. אתה תקבל תשובה ממני. ועדת הכנסת היא המוסמכת לקבוע לאיזו ועדה תועבר ההצעה לדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון. אם ממלא-מקום ראש הממשלה יביא זאת בחשבון, ייתכן שיגיד שהוא מעדיף שלא להיגרר לוועדת הכנסת ושהוא מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת איתן. אני שואל פעם נוספת את המציעים. חבר הכנסת זאבי, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת ענת מאור, את מסכימה?

ענת מאור (מרצ):

כן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת משה פלד, אתה מסכים?

משה פלד (צומת):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שאקי, אתה מסכים?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אתה מסכים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שאול עמור, אתה מסכים?

שאול עמור (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 29

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, בעד העברת הנושא לוועדה הצביעו 29, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שההצעות לסדר-היום בעניין אבטחת יישובי הצפון עוברות לדין לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

הצעות לסדר-היום

הפיגוע בחבל-עזה

היו"ר ס' טריף:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 592 ו-594, בנושא: הפיגוע בחבל-עזה. יפתח חבר הכנסת מיכאל איתן, אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי. ישיב ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס. חבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שעות ספורות השתתפתי, כמו אלפי ישראלים אחרים, בטקס ההלוויה של החייל שלום צברי, השם ייקום דמו, שהתקיים בגדרה. היה בטקס הזה הרבה בכי, היה כאב, היה זעם; אבל יותר מכול אפשר היה לחוש במעין הסכמה לאומית, שלטרור אסור להיכנע.

כך או כך, אנחנו חלוקים בדעותינו באשר לטבעו של הסדר הקבע בינינו לבין הערבים. אבל, צריך להיות ברור לכל אויב, לכל טרוריסט, לכל ארגון חבלה, שבמאבק בטרור הוא עומד מול עם אחד, מלוכד, שיעשה הכול כדי למגר את הטרור.

היתה מחויבות כזאת של הממשלות הקודמות, היתה מחויבות כזאת של ממשלת האחדות הלאומית, שבה כיהנו שניים מבכירי השרים של הממשלה הנוכחית – ראש הממשלה וממלא-מקומו, ויש מחויבות כזאת גם היום, אני אומר בכל האחריות, במישור ההצהרתי. השאלה היא, מה מרגישים האנשים בשטח.

לפני כחודשיים התפרסמה בעיתון "מעריב" כתבה פרי עטו של עמנואל רוזן, ובה דיווח כמעט מלה במלה מדבריו של חייל ביחידת מילואים מובחרת לאחר שירות בחבל-עזה. הכותרת היא: לא יורים על מחבלים חמושים. ההוראות החדשות שקיבלו חיילי יחידה מובחרת בח'אן-יונס עוררו את זעמם. למשל, כשרואים מחבלים חמושים לא עושים כלום, רק מדווחים ליומנאי והוא רושם בפנקס.

לא אצטט כאן את כל המאמר המזעזע הזה, שמתאר כיצד החיילים מקבלים הנחיות ממפקדים, שהמוטו שלהן הוא, שחייל טוב זה חייל שאינו מגיב, שחייל טוב זה חייל שמוכן לסכן את עצמו, לא לירות, כדי לא להרוג, חס וחלילה, כי, כדברי המפקדים, כל הרוג ערבי, אפילו הוא טרוריסט, פוגע ומחבל בשיחות השלום.

הדברים האלה פורסמו. יש לי ספק גדול אם החייל הזה נקרא אל שר הביטחון, שכידוע הוא גם שר הדתות והוא גם שר העבודה והרווחה, הוא גם ראש הקואליציה והוא גם ראש הממשלה, ואני לא יודע מתי יש לו זמן להיות גם שר הביטחון. יש לי ספק גדול אם אותו חייל נקרא, אם התקיים בירור. מדוע יש לי ספק? אילו אכן התקיים בירור כזה, לא היינו מגיעים לתיאור שהחייל הזה מתאר. צריך לקרוא את הדברים על מנת להאמין.

לפני חודשיים הוא סיפר, לפי העיתונות, שהם מקבלים פעם אחר פעם תדריכים שדורשים מהם איפוק. הוא מופיע עם מפקד סיור ומורה לרכב מקומי חשוד לעצור, נהג הרכב מסרב ומתפתח מרדף. המפקד מקפיד על הוראות מינהל המרדף ואינו יורה. זה קרה לפני חודשיים. יושבי הרכב – ממשיך ומתאר אותו חייל – מקבלים בברכה, כך הוא אומר בציניות, את הזכות שניתנה להם. אחד מהם מוציא חצי גוף מהחלון והוא פותח באש. במזל אין נפגעים. זה התפרסם בעיתון.

אולי, אני אומר את זה בזהירות, אילו הסיקו את המסקנות, אולי מה שקרה אתמול לא היה קורה. כיצד צריכים לנהוג חיילים כאשר מסבירים להם ונותנים להם תדריך יומי, שהם צריכים להתאפק ולהבליג? כיצד זה משפיע על הכושר שלהם?

אני מבין שהשימוש בצבא הוא המשך המדיניות באמצעים אחרים. כמובן לא אני אמרתי זאת, זאת אמירה של אחד ההוגים הגדולים בתחום המדיניות והצבא, פון-קלאוזביץ. אבל אם אני מקבל את ההנחה הזאת, שמאחר שהמדיניות היא לקדם בכל מחיר את המהלך המדיני, מה שנקרא "שיחות השלום", והמדיניות הצבאית צריכה להיות אמצעי כדי לשרת אותו – הנה אנחנו מבינים מדוע מפקדים בשטח נותנים הוראות לחיילים להקריב את עצמם למען השלום.

אולי יש בינינו אנשים שיכולים לומר: תשמע, טוב יותר למות למען השלום מאשר למען ערכים אחרים. אני בספק גדול מאוד אם המשפחות היו מוכנות להתנחם בעובדה המצחיקה והמעוררת גיחוך, כאילו הקורבנות שלהם גרמו האיפוקים האלה הם קורבנות שנפלו למען השלום.

לצערי הרב, הממשלה ממשיכה במדיניות שמסכנת את עם ישראל. אני שומע עכשיו שעומדים לפתוח את רצועת-עזה לצעירים גילאי 16-20 לעבר מדינת ישראל. מדובר ב-15,000 איש, סליחה שאני אומר את זה, שבתוכם יש רוצחים בפוטנציה. אנחנו יודעים את זה. מי שפותח לפני אלה את הדלתות, לאחר שהסתבר שזאת האוכלוסייה המסוכנת ביותר, אומר: אני מסכן את אזרחי ישראל ולוקח על עצמי קורבן אפשרי במידה גבוהה מאוד של סבירות. הלוואי שאתבדה, מישוהו כאן יצטט אותי ויאמר: הנה מיכאל איתן איים והזהיר ושום דבר לא קרה. הלוואי, אני מתפלל לאלוהים.

אורי אור (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא יכול לצטט. אף אחד לא יכול היום לדעת. אתה יכול רק לומר שאני צודק כי אני אומר את זה בזהירות.

יש סבירות גבוהה לסכנה, שאחד האנשים האלה, בקבוצת הגיל הזאת, אכן יבצע מעשה פיגוע. מי שלוקח על עצמו את ההחלטה הזאת, לוקח סיכון גדול מאוד. אני לא מאלה החושבים שאנחנו לא אחראים לתעסוקה של האנשים שם. אבל הפתרון לא צריך להיות בתחומי מדינת ישראל, או לפחות לא בגוש-דן. הוא יכול להיות באמצעים אחרים. הגיע הזמן שננקוט אותם.

אני רוצה לעבור להערה נוספת שקשורה בימים האחרונים. נעשה כביכול ניסיון לומר, שיש הבדל בין ה"חמאס" לבין אש"ף, שה"חמאס" רוצה לטרפד את שיחות השלום. מדוע לומר כדבר הזה? אני שואל אותך, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה, לא בתוקף תפקידך כשר הביטחון, כי אינך שר הביטחון ואני לא חושב שצריך להדביק לך אחריות לעניין הזה, אבל בתוקף תפקידך כממלא-מקום ראש הממשלה, בתוקף תפקידך כשר החוץ וכאחד האחראים לתהליך המדיני ולהסברה הישראלית –

איך ייתכן שאנחנו שומעים פעם אחר פעם את ערפאת אומר: מצדי, האינתיפאדה, הטרור ימשך עד לרגע האחרון, עד שנשחרר את ירושלים; ואנחנו אומרים: ערפאת לא קיצוני, ערפאת הוא לא ה"חמאס" שפוגע בנו. וזאת אף שאנחנו יודעים שחוליות ה"פתח" שבשליטת ערפאת הן הגורם הטרוריסטי הפוגע לא פחות מאשר אחרים.

רחבעם זאבי (מולדת):

יותר.

מיכאל איתן (הליכוד):

איך קורה, אדוני שר החוץ, שאתה יוצא ומוותר פעם אחר פעם במחווות למען תהליך השלום, שאינך דורש שלום לשני הצדדים, שאינך שואל אותו נציג פלשתיני שאתה נפגש, מדוע איננו מטיף לווייתור מסוים? מדוע אינך אומר לו: הנה ישראל ויתרה פעם אחת ופעמיים ושלוש פעמים – קצרה היריעה מלמנות את המחווות והווייתורים – וותרו אתם, תעשו מחווה, תראו שיש עם מי לדבר, תאמרו שכל זמן שיש התקדמות אתם עוצרים את הטרור. אבל מה אומר לך ערפאת יום יום, שעה שעה, מה הוא אומר לכולנו? הוא אומר: הטרור הזה לא ייפסק עד שנקבל את ירושלים.

אני מציע, אם זו השפה – אפשר לעצור את הטרור. איך אפשר לעצור את הטרור? כאשר הצד השני יסבול כל כך קשה עד שאפשר יהיה לשבת אתו ולומר לו דבר פשוט: שמע, אנחנו יושבים ומדברים, אתה רוצה טרור? אתה רוצה בדרך הכוח והעימות? אנחנו מכירים את הנוסחה, אנחנו גם יודעים, חיילי צה"ל אינם פחדנים כשאינם מגיבים – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד. – – הג'פים שנוסעים שם יכולים לפעול גם בצורה אחרת. וכשהם יפעלו בצורה אחרת ויכאב, ויבואו האמריקנים ויבואו האירופים ויבואו כל חסידי אומות העולם, נשב ונדבר, טרור מול טרור.

כאשר אנחנו מוותרים מול הטרור, כאשר אנחנו נוקטים מדיניות שמעולם הם לא זכו לה, ואתה נתת הוראה למשלחת לשבת עם איש מל"פ – המועצה הלאומית הפלשתינית – באוטווה – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — שאתה נתת הוראה להגיע למינוי אישי של ערפאת, חלאג' — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך לסיים את דבריך. ניתנו לך 10 דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

משפט אחרון. לאחר שאתה עצמך אמרת שלא תסכים, גם אם יש פזורה, לשבת עם איש מל"פ, ושלא יעלו את זכות השיבה, ויתרת עוד הפעם ועוד הפעם.

לסיום, אני רוצה לומר: נביל שעת' אמר אתמול בטלוויזיה, שיאסר ערפאת והאינתיפאדה חד הם, אבו-ג'יהאד והאינתיפאדה חד הם. אני ממליץ לך לקרוא את ספרו של אבו-ג'יהאד ואת הפילוסופיה של המהפכה, שבה הוא מסביר מה התפקיד של הטרור ומה תפקיד המדיניות, וכיצד שני הדברים האלה משלימים זה את זה. אם תקרא ותבין את ההיגיון של האמירות של נביאי השלום המצטטים את הפילוסופיה של אבו-ג'יהאד, תבין שמול טרור אפשר להשיב רק בדבר אחד — בכוח ובמיגור מוחלט.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי ממלא-מקום ראש הממשלה, יחד עם המשפחות השכולות ועם חבריהם לנשק של הנרצחים ויחד עם כל עם ישראל אנו מבכים מרה את חייהם הצעירים של אודי זמיר, חגי עמית ושלום צברי, השם ייקום דמם.

קשה לדבר בעוד דמם זועק מן האדמה, כאשר תחושת אוזלת היד קשה וכבדה מנשוא. אך לא נוכל לומר שעשינו הכול כדי שדם הנקיים לא יישפך. אני חושב שאפשר לחסל כמעט את הטרור הפלשתיני, גם את הטרור של ה"חמאס", אשר אנשיהם הכריזו אמש ברחובות עזה על אחריותם לרצח.

המרצחים מציינים עתה מלאות חמש שנים לאינתיפאדה, ואילו אנו עדים להתגברותה המסיבית. אני מאשים את הממשלה הקודמת ואת הממשלה הנוכחית בכך שעד היום טרם נתנו הוראות ברורות לצה"ל לחסל את האינתיפאדה.

ערפאת אומר בגלוי, בבירור, בחוצפה, שמעשי הטרור יימשכו גם בעת המשא-ומתן המדיני. אנחנו אומרים: אכן כן, זהו הנוהג בעולם, לא ניתן לרוצחי השלום להפסיק את התהליך המדיני.

מה נותן את הדלק האידיאולוגי, שמזין את התלהבותם של הרוצחים הנתעבים? אלה השדרים שאנחנו משדרים להם יום יום במעשים ובדיבורים. אנו ממשיכים לקיים שיחות שלום כאשר אויבי השלום ממשיכים במעשי הרצח שלהם. האם נוכל להמשיך להתעלם ממעשי הזוועה האלה?

כאשר נחתום הסכם שלום, כאשר תהיה האוטונומיה, האם ייעלם "הג'האד האסלאמי"? כל זמן שלא ביערנו אותם והם קיימים בשטח, הנחשים האלה לא ימשיכו לגדול? הם לא ייהפכו למפלצת גדולה?

היום שמענו שלא רק בעזה – וזה מצער – נותנים להפגין עם אקדחים, עם נשק, בתלבושות, במצהלות המונים. גם בבית יש הפגנות חריגות. שמענו היום שבאוניברסיטת תל-אביב חגגו סטודנטים תומכי אש"ף בלב הקמפוס חמש שנים לאינתיפאדה; באוניברסיטת תל-אביב. ואחד הפרופסורים חגג אתם יחד. חגיגה, חמש שנים של רצח – באוניברסיטה הגדולה ביותר במדינה.

משה פלד (צומת):

הבית הזה נתן להם לפני שבוע לגיטימציה. מה אתה רוצה מהאוניברסיטה?

חנן פורת (מפד"ל):

הם צעקו: רבין, שר הביטחון, כמה ילדים רצחת היום?

יגאל ביבי (מפד"ל):

חברי חבר הכנסת פורת מתקן, ששם הם צעקו על רבין, שאנחנו אומרים שהיום הוא מרצ, באוניברסיטת תל-אביב צעקו, לא בעזה: רבין, כמה ילדים רצחת? קשה לשמוע את הדברים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

וכמה עצמות שברת? – הוסיפו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רבותי, הפלשתינים ביש"ע הפגינו? כמעט ערב ערב אני נוסע לגוש-עציון. הם לא רואים, כמוני, שחצי העמדות של צה"ל, שהיו בבתים על הציר, הוסרו? שנה שלמה אני רואה את העמדות, העמדות הוסרו. דיללו את הכוחות. האם זה לא מאותת?

אורי אור (העבודה):

חגי מירום (העבודה):

יגאל ביבי (מפד"ל):

כמעט בכל שבוע אבנים.

חגי מירום (העבודה):

לא יותר מבעבר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

נחמה, לא יותר מבעבר. שימשיכו לזרוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כשהם שומעים מאתנו שלא יותר מבעבר, יש להם לגיטימציה לזרוק.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת ביבי, הדו-שיח הזה על חשבונך.

רחבעם זאבי (מולדת):

133 חללים, אזרחים ישראלים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, להפסיק את קריאות הביניים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

האם הם לא יודעים לקרוא עברית? אתמול ראינו בתוכנית טלוויזיה ערבי מדבר עברית; אני חושב שהרבה יהודים לא מדברים יפה כל כך עברית, בשפה כל כך עשירה. הם לא שומעים על מלחמות היהודים שיש בינינו, אשר מצרות באופן פרדוקסלי את צעדיו של הצבא? כאשר קצין של צה"ל עומד על נפשו, מגן על חייליו, אנחנו רואים שהוא צפוי למשפטים, להורדה בדרגה. ידיהם של חיילינו כבולות. כל העיתונים, כל המשפטים נגד החיילים ונגד הקצינים כובלים את ידיהם, והם יודעים שידי חיילינו כבולות. הם פוחדים לירות גם כשהם צריכים לירות.

השבוע ראינו ב"סדרת חינוך" כמעט ערב ערב כיצד אפשר לזרוק אבנים על חיילים, כיצד אפשר להרוס, להתפרע, כיצד חיילינו נמלטים. האם תמונות כאלה, שהאלפים האלה רואים, לא משפיעות על המשך הפעולות?

המראות האלה גורמים להגברת הטרור. היום קראנו ידיעה מזעזעת. ארבעה מפקדי חטיבות החי"ר של צה"ל, צנחנים, "גולני", "גבעתי", ארבעה מח"טים באים למטכ"ל ואומרים, שאי-אפשר לעבוד עם הפקודות – איך הם אומרים? פקודות של כיסוי תחת, בלשונם. היום הם מקבלים הוראה שכבר אסור להתאמן בגשם, הוראה שהיתה לפני כמה שנים. זאת אומרת שיש מין "עליהום" על צה"ל. כל חייל רוצה כיסוי, כל אחד רוצה כיסוי, הוא פוחד. הוא פוחד לירות, הוא פוחד להגן על עצמו, הוא פוחד ליזום דברים, כי הוא רוצה כיסוי בכל התחומים.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ביבי, אתה עושה דבר נורא. אתה מכניס עניין של ביטחון – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לאורך כל הדרך. יש אווירה בצה"ל, שכל אחד רוצה כיסוי. גם בנושא האינתיפאדה כל קצין רוצה היום כיסוי.

במישור המדיני שמענו אתמול על מחאתם של הפלשתינים הנוטלים חלק בדיוני השלום בווינגטון נגד חוסר מעורבותם הזמני של האמריקנים בשיחות. נציגנו אינם מוחים כנגד טרור ורצח של חפים מפשע. אדרבה, התפלאתי על ידידי שר החוץ, שאמר היום שלא ניתן יד לרוצחי השלום, כאילו ה"פתח" הוא לא מחבל עוד. הנתונים מראים שה"פתח" עשה בתקופת המשא-ומתן יותר פעולות מ"הג'יהאד האסלאמי". הייתי מצפה שיאמרו על ה"פתח" שהוא שוב רוצח את השלום.

רבתי חברי הכנסת, ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" ומעשי הטרור שלהם מושפעים ממניעים אידיאולוגיים פנאטיים. הם הכריזו שמטרתם היא השמדת עם ישראל, עד אחרון היהודים בעולם. זו הפעם הראשונה מאז היטלר שארגון מעז להתבטא באופן כה ברור וכה אכזרי, אך אצלנו הנאיביות חוגגת ואנו נותנים לזה צידוק אידיאולוגי. מלחמת חורמה בהם תזכה, לדעתי, לתמיכה של כל העולם הנאור, היודע שאת הסכנות הקשות לשלום המזרח התיכון והעולם היא התפשטות "הג'יהאד האסלאמי". כל הישג שלהם גורם להצטרפות מתגייסים חדשים לשורותיהם. אנו רואים כמעט כל ערב כיצד רוצחים אלה מופיעים ביישוביהם כגיבורים.

אני רוצה לגלות כאן משהו.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת ביבי, זמן תם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כשרבין היה שר הביטחון הוא הופיע בסיעת המפד"ל, ושאלנו אותו, למה, שר הביטחון רבין, אתה לא ממגר את האינתיפאדה? והוא השיב לנו ששר המשפטים דן מרידור לא נותן בידיו חוקים לגרש, לפעול, וידיו כשר הביטחון כבולות. היום הוא ראש הממשלה, הוא שר הביטחון. איפה אתה, רבין? איפה החוקים? בסיעה אצלנו התלוננת. אתה היום ראש הממשלה.

אני רוצה לומר שהססמה "יומרץ רבין" – הוא הומרץ שלא לפעול בכיוון שהוא צריך לפעול; הוא שבוי בידי השמאל מבית ובידי השמאל הקיצוני של מרצ. אני קורא לרבין לעבוד במרץ, לא באידיאולוגיה של מרצ, למיגור הטרור.

הצעות לסדר-היום

חמש שנים לאינתיפאדה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בהצעות הבאות לסדר-היום, בנושא: חמש שנים לאינתיפאדה – הצעות מס' 473, 530, 532, 535, 543 ו-548. ממלא-מקום ראש הממשלה ישיב על שתי קבוצות ההצעות יחד.

אני מזמין את ראשון הדוברים, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום. להזכיר לכולם – שבע דקות לכל דובר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה למחות על שהנושא הזה מובא היום, ולא מחר, כפי שביקשנו, והוא מובא בשעה מאוחרת בכוונה תחילה, כדי למנוע מהציבור לשמוע, לראות ולדעת.

יצחק לוי (מפד"ל):

זו הערה מיותרת, אדוני היושב-ראש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא תעיר – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

הנושאים המדיניים ביום רביעי באים תמיד ראשונים, והנושאים החברתיים באים בסוף הישיבה. הפעם, אולי קצת החליפו את הסדר, אז יש – – –

היו"ר ס' טריף:

אני משוכנע שהסדר נקבע לא כדי להסתיר משהו, אלא זה סדר-יומה של הכנסת לפי הנושאים כפי שהוגשו ותוכננו. לכן אני מקבל את מה שאתה אומר, ואני מבקש מחבר הכנסת דראושה להמשיך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר את הדברים הללו כיוון שהנושא הזה נקבע לפני שלושה שבועות והיה צריך לעלות ב-9 בדצמבר, ביום השנה החמישי לאינתיפאדה, ולא ב-8 בחודש. אני רוצה להזכיר לכם, ש-8 בחודש הוא היום של ה"חמאס", שמכריזים על האינתיפאדה, ו-9 בחודש הוא היום של ההנהגה הפלשתינית ושל העם הפלשתיני.

אדוני היושב-ראש, חמש שנים לאינתיפאדה והאינתיפאדה נמשכת. לא היתה הכרעה, ולא תהיה הכרעה בכוח הכדור ולא בכוח האבן, ולא בכוח האלימות. יום יום מוכח שהפתרון הוא מדיני, רק דרך המשא-ומתן אפשר להביא להסכם של שלום, שיביא לקץ שפיכות הדמים של שני העמים, ואז חייילים יהודים ישראלים לא ייהרגו וגם ילדים ערבים לא ייהרגו.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם בתוניס דיברת כך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר את הדברים בכל מקום, לא כמוך. צבוע.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא כמוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה צבוע. אני אומר את הדברים הללו בכל מקום. אתה צבוע.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש להפסיק את הדו-שיח הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — דימויים מעולם החי. אם אני צבוע, אתה חמור. חמור.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש להפסיק עם הדברים האלה. זה לא מביא כבוד לכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה לא מגן עלי?

היו"ר ס' טריף:

אני מגן עליך. אני מבקש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה בכלל לא בן-אדם, אתה חיה. אתה חיה, לא בן-אדם.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גנדי, אני מבקש משניכם להקשיב לי.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ס' טריף:

אני קורא אותך לסדר. אני מדבר ואתה תקשיב. אני מבקש משניכם לחזור בכם מהדברים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא ראשון.

היו"ר ס' טריף:

אני מדבר עכשיו ואני מבקש הקשבה במליאה. אלו דברים חמורים מאוד, גם שלך וגם של חבר הכנסת דראושה, ושניכם טוב תעשו אם תחזרו בכם מהמלים שאמרתם. זה לא מכובד, זה לא מביא כבוד לכנסת, וכל עם ישראל ישמע אתכם. חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לחזור כך מהדברים שאמרת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, המלה "צבוע" היא פרלמנטרית מאוד. נאמרה אלף פעמים מעל הבמה הזאת. אבל עוד לא נאמרה בכנסת המלה "חמור", כפי שהחמור הזה השתמש במלה הזאת. אתה לא בן-אדם בכלל. אתה אפילו לא חמור. אתה פרד; יותר גרוע מחמור.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני לא ארשה לך לחזור על הדברים האלה מעל הדוכן הזה. אני מבקש משניכם, הנושא הזה יובא לדין. אנחנו לא ניתן להמשיך להשתמש במלים אלה בכנסת ישראל.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת מירום. בבקשה, חבר הכנסת דראושה, תמשיך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, לא היו לי כוונות להתווכח אתו. אני אומר את הדברים שאני מאמין בהם. מה הוא מתפרץ כאן בצורה כזאת?

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא התפרצת?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הסגנון הזה, צריך למנוע אותו. אף פעם לא רציתי להשתמש בסגנון הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא דיון על חבר הכנסת זאבי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מבקש לאפשר לו לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא על חבר הכנסת זאבי. זה לא על סדר-היום. הוא לא – – –

היו"ר ס' טריף:

איש לא יאמר לנואם מה לומר ועל מה לדבר. אסור להשמיע מלים שפוגעות בכבוד הכנסת ובחברי הכנסת.

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך שלא להפריע עוד. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

רגע, ביקשת ממנו לחזור בו. הוא עדיין לא חזר בו.

היו"ר ס' טריף:

אתה תחזור, אולי גם הוא יחזור.

רחבעם זאבי (מולדת):

מייד אחריו אני אחזור בי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא חוזר בי. אני רוצה לומר את הדברים שלי. אני לא מחפש סקנדלים כאלה. אתה מחפש סקנדלים כאלה. אני לא אוהב סקנדלים כאלה. זה לא מוסיף לכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, זמןך עוד מעט תם. אתה רק עוסק בדברים האלה. תמשיך בעיקר, מה שאתה רוצה לבטא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר עוד הפעם. אני מביע צער על כל אובדן חיים של יהודים ושל ערבים. אני מאמין, במודעות מלאה, שזה לא יכול לקדם את תהליך השלום, לא יכול לסייע ליהודים, לא יכול לסייע לערבים. גם אם יהודים נהרגים – זה לא מקדם את העניין הערבי. גם אם עוד ערבים נהרגים – זה לא יכול לקדם את העניין של היהודים. לכן הדרך היחידה היא להמשיך את תהליך השלום, לקדם את התהליך בצורה מאומצת יותר, תוך מוכנות לווייתורים.

אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה, שר החוץ, אני רוצה לומר את הדברים במלוא הכנות. אני חושב שמה שהממשלה הזאת מציעה היום לפלשתינים לא יכול להתקבל על שום צד פלשתיני. אתם מציעים שליש אוטונומיה, זה אפילו לא לפי רוח קמפ-דיוויד. אתם נסוגים ממה שהוסכם בקמפ-דיוויד. לכן אין סיכוי שמשלחת פלשתינית, ולו המתונה ביותר, תקבל את ההצעות הללו. הפלשתיני המתון ביותר לא יכול לקבל את ההצעות הללו. לכן הגענו היום לשלב של קיפאון בתהליך המשא-ומתן, בגלל ההצעות שהוצעו על-ידי ממשלת שמיר, והיום עולות ומוצעות אותן הצעות כמעט על-ידי אותה משלחת.

כל עוד אין מוכנות לווייתורים, לפשרות גדולות יותר, רציניות יותר, תהליך השלום ימשיך לדרוך במקום. הקיפאון יימשך. האכזבה תימשך.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתם מוכנים לעשות בשביל השלום? על מה אתם מוכנים לוותר?

תופיק זיאד (חד"ש):

לתקן את מה שאתם קלקלתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, היו פה חילופי דברים רבים. חבר הכנסת איתן. היו פה מספיק חילופי דברים. נאפשר לחבר הכנסת דראושה לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה ענייני. הפעם אני שואל בצורה עניינית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בסוף הדברים אני מוכן לענות.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא שמע את שאלתך. הוא יענה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בסוף הדברים אני מוכן לענות ברצון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מוסיף לך – לפי הצעתנו של היושב-ראש שהחלפתי – שתי דקות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני עדיין לא התחלתי לדבר, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

נוסיף לך שתי דקות שהוא נתן, דקה אחת שאני נותן, ושלוש על ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואני אדרוש איזון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אנחנו עדים לאחרונה לתופעה מדאיגה מאוד. כאשר אש"ף בראשות יאסר ערפאת מייצג היום את הפלשתינים המתונים, כאשר אש"ף מוכן היום להמשיך בתהליך השלום ולהגיע

לפשרות, לצערי הרב אנחנו עדים לתופעה מדאיגה שמנהיגים בישראל, בכללם ראש הממשלה, יוצאים במתקפה בלתי מובנת לחלוטין על אש"ף ועל ערפאת ואומרים שהוא מהווה מכשול לשלום.

אני רוצה לשאול אותם אנשים שמתקיפים היום את ההנהגה המתונה, הפרגמטית, המנוסה של העם הפלשתיני: אם עם אש"ף המתון, הפרגמטי, אתם לא מוכנים להגיע להסכם של שלום, למי אתם מחכים? האם אתם מחכים שה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" יגבירו את כוחם בשטחים בגלל האכזבה מאי-קידום השלום? אם זאת המטרה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אפשר לשאול שאלה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני חושב שזאת מטרה שאיננה משרתת את השלום.

אני רוצה להזכיר שאש"ף בראשות ערפאת הוא אותו אש"ף שהכיר בזכות הקיום של מדינת ישראל, קיבל את החלטות 242 ו-338 ומוכן להגיע לפשרות.

דוד מנע (הליכוד):

את האמנה לא ביטלו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תדבר אתם. תשב אתם. תדרוש מהם לבטל את האמנה. אז אוכל לתמוך בדרישה הזאת. כל עוד ממשיכים לומר: לא נכיר בזכות ההגדרה העצמית לפלשתינים, לא נדבר עם אש"ף, אנחנו נמשיך בהתנחלויות, אנחנו ממשיכים באותה מדיניות ומוכנים להציע רק שליש אוטונומיה – איזה פלשתיני יהיה מוכן להגיע להסדר של שלום עם ממשלת ישראל?

וזאת ממשלה שאני תומך בה, מכיוון שאני רוצה בממשלה שתקדם את תהליך השלום, מתוך אמונה שאכן יש סיכוי לקדם את תהליך השלום.

העולם כולו מצפה היום מממשלת ישראל, שבבחירות האחרונות, שהיו רק לפני ארבעה חודשים, קיבלה מרובו של העם את הקרדיט ואת האמון – לקדם את תהליך השלום.

אני אומר בכנות לממשלה ולנציגה שיושב כאן, שאני מעריך את שאיפתו לקיום תהליך השלום: אני חושב שאם הממשלה הזאת לא תקדם את תהליך השלום בצורה מעשית ולא תוותר לטובת השלום, היא תיכשל. היא לא תסיים את ארבע השנים שלה ולא תחזור לשלטון. אז אלה שאורבים לשלום, שאורבים לממשלה הזאת, שאורבים לצדק, אלה מהימין הקיצוני, דוגמת אלה ששמענו אותם, ואחד מהם נאם לפני, הם כן יצליחו לסכל את כל המשאים-ומתנים לשלום ואת כל התהליכים שמכוונים לקידום תהליך השלום.

יגאל ביבי (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, אני בעד שלום. דיברתי נגד רצח.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם אני נגד רצח. תלמד, תשכיל ותדע: כל עוד יש כיבוש – יש רצח משני הצדדים. יש אלימות. יש כדורים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, יש שיחות. כשיש שיחות אין רצח.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש בקבוקי תבערה. האינתיפאדה תימשך. אתה, לצערי הרב, לא רוצה להבין. זאת הבעיה שלך וזאת הבעיה של חבר הכנסת מיכאל איתן. אתם לא רוצים להבין שיש עם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת. חבר הכנסת ביבי. חבר הכנסת דראושה מיצה את זמנו עם תוספת. כשאתה קורא קריאת ביניים אני חייב להוסיף לו זמן, והזמן מוקצב. אי-אפשר — — —

חנן פורת (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, אתה בעד המשך האינתיפאדה או נגד המשך האינתיפאדה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

נרצחו ערבים יותר מאשר יהודים, ואתם שותקים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אי-אפשר שאחד יעמוד על הבמה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אענה בסוף.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. חבר הכנסת דראושה, אני מבקש שתסיים.

חברי הכנסת, אני מציע לכם שלא לקרוא קריאות ביניים, כי חבר הכנסת דראושה מיצה את זמנו. האם אתם רוצים שהוא יעמוד על הבמה עוד 10 דקות?

יגאל ביבי (מפד"ל):

שיעמוד דקה אחת ויגיד האם הוא בעד האינתיפאדה או נגד האינתיפאדה.

משה פלד (צומת):

הוא אמר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אם אתה לא מבין – יש לך בעיה של הבנת הנשמע ויש לך בעיה של הבנת הנקרא. חבר הכנסת יגאל ביבי, מדובר ב-2 מיליוני פלשתינים שלא רוצים את הכיבוש הישראלי, תבין זאת. כפי שהעם היהודי נלחם נגד הכיבוש הבריטי – זה בדיוק מה שעושים הפלשתינים. האם אתה תוכל לחסל את האינתיפאדה? יש 6 מיליוני פלשתינים, איך אתה יכול לחסל את האינתיפאדה?

תגיע להסכם של שלום עם הפלשתינים. השלום הוא אינטרס ישראלי, אינטרס פלשתיני, אינטרס יהודי ואינטרס ערבי ואינטרס בין-לאומי. צריך לפעול בכנות ולא רק בדיבורים כדי לקדם את תהליך השלום. אני אומר את הדברים הללו גם בתוך העם הפלשתיני בעולם הערבי, ואני אומר אותם גם כאן בכנסת. אני חושב, שמי שמאמין שהוא יכול לקבל שטחים בלי להגיע להסכם של שלום שבו יתחייב לוותר על השטחים תמורת שלום, איש לא יבין אותו. השלום צריך להתבסס על הכרה הדדית בזכויות של שני העמים, על בסיס של החלטה 242 – הסכם של שלום תמורת שטחים, ואז יש סיכוי להסכם של שלום שיבטיח סיום אמת של האינתיפאדה, כי אי-אפשר לחסל את האינתיפאדה ואי-אפשר לחסל את העם הפלשתיני.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה מסיים תמיד במשפט, והמשפט שלך ארוך מאוד כגלות היהודית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני יודע שהסיום של דברי אולי לא כל כך מוצא חן בעיניך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אני לא יכול לעבור על כך, אתה חייב להתייחס בהגינות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני חוזר בי מדברי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מתייחס לכל אחד בהגינות; הארכתי לך כמה פעמים את הזמן, ואתה אומר שבגלל הסיום של דבריך אני רוצה להפסיק אותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני חוזר בי מהמשפט האחרון שהערתי לגבי היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני מסיים ואני אומר – – –

אברהם בורג (העבודה):

לא כל כך מהר, TAKE YOUR TIME.

היו"ר ד' שילנסקי:

דעתך לא מתקבלת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עמדה ישראלית אחרת יכולה לחזק את המתינות הפלשתינית, וזה מה שאני מחכה מהממשלה הזאת לעשות.

אדוני היושב-ראש, אתה מסכים שישאלו אותי שאלות?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. אני מודה לך. אנחנו מוגבלים בזמן.

אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – את חבר הכנסת תופיק זיאד. אני מפנה את תשומת לב החברים לכך שהזמן המוקצב לכל אחד הוא שבע דקות, בהתאם לתקנון.

חגי מירום (העבודה):

לא ראינו את זה עד עכשיו, לצערי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער. אני מקפיד. אני בטוח שחברי שקדם לי גם הקפיד, אבל היו הרבה הפרעות, לא היתה ברירה. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אין לי – אני אומר כבר מלכתחילה – שום מופע להציע פה, שום חיש-גד אני לא אקרא פה מעל הבמה, אני מתייחס ברצינות רבה מאוד לדיון הזה היום, הוא על רקע אירועים קשים ביותר, ואני מציע לכולנו לנהוג במתינות ולשקול את הדברים בכובד ראש, גם אם חלוקים בדעה.

חברי הכנסת, השבוע, במלאות חמש שנים לאינתיפאדה ועל רקע נפילתם של שלושה חיילים שלנו מידי מרצחים פלשתינים, על רקע פרסום תמונת מרצח עומד על גוויית אחיו הפלשתיני עם אקדח שלוף, אנחנו פוגשים במלוא הזוויה של רוצחי יהודים, רוצחי פלשתינים ורוצחי שלום.

השאלה היא, האם ניפול ברשתם של הרוצחים האלה ומניעיהם ונחדל מהמשא-ומתן המדיני עד אשר יחדל הטרור, או שמא נמשיך במשא-ומתן המדיני, נמשיך בניסיונות המדיניים ולא ניתן את עצמנו בידי המרצחים הללו?

חברי הכנסת, כל מעשי הרצח הללו, כל ניסיונות ההסלמה עכשיו, של שימוש בנשק חם, באים על מנת לגרום לכך שיהודים קצרי סבלנות, קצרי אמונה, שממהרים לקבל החלטות, ירימו את ידיהם מן השלום ויחדלו מן התהליך. אני חושב שאנחנו מוכרחים להמשיך ולדבוק בתהליך, ולא ליפול ברשתם של אלה המתכוונים דרך מעשי הרצח לחסל אותו בעודו מתקיים.

חברי הכנסת, עם זאת, אי-אפשר להתעלם מהעובדה שמה שנעשה בשטחים, ובמיוחד בעזה, הוא אנדרולומוסיה וחוסר שליטה. יש מצב קשה מאוד, צריך להיות מסוגלים להודות בו, צריך לחשוב איך ומה לעשות כדי להתמודד אתו.

חברי הכנסת, לצערי, כמי שמאמין מאוד בשלום, וכמי שהיה רוצה מאוד לראות את הפלשתינים מובילים תהליך של שלום אתנו ביחד, אני מוכרח להודות שבימים אלה מתעוררת שאלה: האם יש בכלל הנהגה פלשתינית שאפשר ללכת אתה, האם יש גורם מוביל שאפשר לשאת ולתת אתו, היש אפשרות וסיכוי להולך מהלך? אני רוצה להאמין, שאנחנו מוכרחים להמשיך ולחפש את הגורם הזה.

חברי הכנסת, נדמה לי שבימים האלה, אם אתה מאזין לרחשי הלב גם של מדינאים, גם של אנשי הצבא הנמצאים שם וגם של הציבור בישראל, אנחנו מרגישים שקיימת תחושת ייאוש, תחושת חוסר אמונה ביכולת להתקדם. זה מעלה אצלי את המחשבה שמוכרחים – מוכרחים – להכניס אל תוך התהליך המדיני רעיונות חדשים, שכבר נשמעו בעבר, אבל אני חושב שהם רעיונות שצריכים ללכת אתם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לוותר יותר?

מיכאל איתן (הליכוד):

לברוח; את זה עוד לא שמענו.

חגי מירום (העבודה):

הרעיון הראשון שצריך לשקול אותו, לדעתי, ולשקול אותו היטב, הוא אולי לרדת מהדיבור על תהליך ביניים, על תקופת ביניים, ולחפש דרך לשאת ולתת הישר על הפתרון המדיני הכולל.

הדבר השני, חברי הכנסת, שאני לא הייתי שולל אותו על הסף הוא האפשרות לחשוב, או לפחות להתריע כלפי הפלשתינים, על האפשרות של נטישה חד-צדדית של רצועת-עזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה לא להגיד "לברוח"? דיברת על חסרי סבלנות, יש יהודים חסרי סבלנות שלא יכולים להחזיק מעמד.

חגי מירום (העבודה):

אני אומר: רצועת-עזה. רצועת-עזה הזאת, הקדושה לך, חבר הכנסת מיכאל איתן, ולאנשים אחרים, לא היתה קדושה מעולם לעם היהודי. רגע אחד, תרשה לי לפתח את רעיונותי. חבר הכנסת איתן, אפילו שמשון הגיבור לקח את שערי עזה, הטיל אותם בפלישתים והלך לאשקלון.

אברהם בורג (העבודה):

שמשון הגיבור בעזה – זה הדיון על הזנות.

חגי מירום (העבודה):

ואתם התאהבתם בעזה, מחנה פליטים אחד גדול, שאתם יודעים שאין בו שום קדושה היסטורית לעם היהודי, ובכל זאת חשבתם שמוכרחים להתיישב בתוכו, שמוכרחים להכניס את אנשינו בינות לפלשתינים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו לא רוצים לברוח.

אברהם בורג (העבודה):

מה כן לעשות עם עזה?

מיכאל איתן (הליכוד):

ללכת מעזה בלי הסדר זה לברוח ולתת ניצחון לטרור.

אברהם בורג (העבודה):

מה כן אתה רוצה מעזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, כנראה לא שמעתם היטב, נראה שאני הצהרתי שרשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום. בבקשה.

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת חגי מירום, הבוקר קיבלת על כך תשובה בוועדת – – –

חגי מירום (העבודה):

אנחנו לא נוהגים לדבר על מה שנשמע היכן שנשמע בוועדות הכנסת. אני מבקש ממך, חבר הכנסת פלד, לא להכניס זאת כאן.

אני רוצה לומר פה: לא שאני שש למהלך הזה, אבל אני חושב שהפלשתינים צריכים לדעת שקיימת גם אופציה כזאת, וכאשר הם ידעו שקיימת אופציה כזאת, תהיה גישתם לעניין הזה הרבה יותר רצינית, מפני שהם יודעים לאן הם מחוברים בטבורם עם הכלכלה שלהם, עם המינהל שלהם ועם הסיכוי שלהם להתפתח.

יצחק לוי (מפד"ל):

הם יגבירו את הטרור.

חגי מירום (העבודה):

חברי הכנסת, זה שנים – ואנחנו עומדים פה בשנה החמישית לאינתיפאדה – אנחנו יודעים, וידענו גם מתחילה, שהאבן תוחלף ברימון, והמקל יוחלף ברובה, והמאבק הזה עלול להחריף ולהיות אלים יותר. החול בשעון בעניין זה אוזל כל הזמן, לרעת התהליך. על כן צריך ללכת אתו קדימה.

זה הזמן לומר פה לכל מי שעכשיו אולי יכעס עלי, שייטכן מאוד שהגיעה השעה גם לשקול אפשרות להעמיד במבחן את כוחו של אש"ף. אנחנו כל הזמן מנסים לומר שהמפקדה הזאת, הארגון הזה, הוא גורם שאיננו מסוגל להיות, או אסור לו להיות בתוך התהליך. אבל מנגד, כל הזמן – אנחנו יודעים את זה – מתחזק עוד יותר כוחם של הקיצונים. וה"חמאס" מגביר את פעולותיו בקנה מידה עצום, וההשפעה הפוליטית הפונדמנטליסטית האירנית הולכת ומתחזקת שם. ייתכן מאוד שהיה מקום להעמיד במבחן את היכולת של הארגון הזה, הגם שהוא ארגון של מרצחים, הגם שידיו מגואלות בדם, לנסות להזיז את התהליך הזה קדימה.

מיכאל איתן (הליכוד):

נחמש אותו, ניתן לו נשק, נאמן את האנשים שלו. קדימה. למה לא? איזה רעיון גאוני. לא חשבנו על זה. הם יהרגו אותנו, לא את ה"חמאס".

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת איתן, יכול להיות שאתה עדיין מחזיק בסממאות הנבובות של מיגור האינתיפאדה. אבל זה אולי יביא אותך ואותי בעוד חמש שנים לעשות פה את אירוע העשור לאינתיפאדה, ואני הייתי רוצה להימנע ממנו. ובחלוף חמש שנים נדמה לי שכולנו, גם אתם, אנשי הימין, שהאמנתם שאפשר למגר ולא הצלחתם למגר, וגם אנחנו, אנשי השמאל, שמאמינים בפורמולות כפי שאנחנו מאמינים בהן – ייתכן מאוד שהגיעה השעה לבחור בדרכים חלופיות, חדשות, כאלו שיוציאו אותנו למרחב בתהליך השלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק זיאד, ואחריו – לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת חגי מירום, אני רוצה להפנות את תשומת לבך כיושב-ראש ועדת הכנסת: אמרת לחבר הכנסת פלד, ובצדק, שלא מצטטים במליאה דברים שנאמרו בוועדה.

משה פלד (צומת):

אני לא ציטטתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל לאחר שהחלטנו בוועדת הכנסת לפתוח את הוועדות לעיתונאים, יכול להיות שכבר אין טעם – –

חגי מירום (העבודה):

עוד לא החלטנו. ובכל מקרה אמרנו, שוועדת החוץ והביטחון תהיה מחוץ לזה.

אברהם בורג (העבודה):

בחוץ וביטחון זה רק הדלפות.

משה פלד (צומת):

לא אמרתי שום מלה, לא ציטטתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא חשוב. אני רק עוררתי בעיה. החיים מלמדים כל מיני דברים. מתוך הניסיון, התעוררה הבעיה איך זה מתיישב עם התקנה של פתיחת הוועדות. צריך לחשוב על זה. זה חומר למחשבה.

חבר הכנסת תופיק זיאד, בבקשה. לך בוודאי לא יפריעו, כך שיהיו לך שבע דקות נטו.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מחר יתחיל יום חדש ותתחיל שנה חדשה. והשאלה המרכזית היא: עד מתי? התשובה ברורה, היא לא שנויה במחלוקת: עד הפתרון הצודק, שיבטיח את זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני והקמת מדינתו הפלשתינית.

שאול גוטמן (מולדת):

בירדן.

תופיק זיאד (חד"ש):

העם הפלשתיני הוא עם בעל פוטנציאל מדהים. בהתחלה נאמר: זה יימשך כמה ימים. אחרי זה אמרו: כמה שבועות. ואולי משהו היה פסימי ואמר: כמה חודשים. אבל יש גם כאלה שניסו לנחם את עצמם אחר כך ולהגיד: האינתיפאדה היא עניין שנגמר, והאינתיפאדה דועכת. אבל כל הרציניים ויודעי הדבר, מההנהגות הפוליטיות ועד ראשי השב"כ, מכירים בכך שהאינתיפאדה לא דעכה, אלא שינתה את צורתה. היא נהפכה לשיטת חיים, והיא חובקת את כל המגזרים. ואין כל תשובה צבאית על האינתיפאדה, אלא הצורך הוא בתשובה מדינית.

מאז התחלת האינתיפאדה אמרתי מעל הבמה הזאת, שהאינתיפאדה היא יוזמת השלום האמיתי, מכיוון שמטרתה היא להגיע לפתרון על בסיס הלגיטימציה הבין-לאומית, על בסיס החלטות האו"ם 242 ו-338. והיום כולם מכירים בכך, שהאינתיפאדה היא הגורם מספר אחת להתחלת המשא-ומתן על השלום, שכבר עברה שנה מאז תחילתו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, אני שומע ולא מאמין. איך אפשר – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

המחיר היה כבד: יותר מ-1,300 הרוגים; 135,000 אסירים; לפי הנתונים הישראליים – 85,000 אסירים, מהם 12,000 מינהליים; 120,000 פצועים, מהם 3,500 בעלי נכות קבועה; 150,000 עצים נעקרו; 635 בתים נהרסו; וגורשו 63 אישים.

גם המחיר הישראלי היה כבד. והמחיר הישראלי הזה הוא לא מחיר של "אין ברירה". זה מחיר מהסוג של "יש ברירה".

והמאפיין הוא ההסלמה, הסלמת הדיכוי, ובמיוחד בחודשים האחרונים. לכל הסלמה של דיכוי יש הסלמה נגדית.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה הכול בגללך. אתה מדכא. אתה שותף לשלטון הדיכוי. אתה בעצמך שותף לשלטון הדיכוי. הצבעת בשבילו, תמכת בו.

תופיק זיאד (חד"ש):

והנרצחים והפצועים נופלים יום יום; ילדים, נשים, תינוקות, מבוגרים, ומכל המקומות. מדיניות ההרעבה, האבטלה, העוצר, סגירת אזורים; כל הסוגים של העונשים הקולקטיביים.

וכל זה בזמן שהמשא-ומתן מתמשך. בהתחלה כולנו קיווינו לטוב. אבל היום, היד של כולנו על הלב, עם סכנת ההפסקה של המשא-ומתן. והעמדה הישראלית היא האחראית היחידה לכך. בעניין סידורי האוטונומיה, הצד הישראלי רוצה לכפות את צורת הפתרון הסופי – –

שאול גוטמן (מולדת):

זאת הממשלה שלך.

תופיק זיאד (חד"ש):

– – – לחלק את השטחים הכבושים לחמישה אזורים, עם חמש ערכאות משפטיות, אף שהחלטות 242 ו-338 מדברות על השטחים הכבושים כולם, כיחידה אחת, מבחינה משפטית ומכל הבחינות.

והתוכנית הישראלית היא תוכנית שקוברת את השלום, מכיוון שהיא מבוססת על: "לא" לזכות ההגדרה העצמית ולמדינה הפלשתינית; "לא" לחזרה לגבולות 1967; אין מה לדבר על ירושלים; "לא" לחזרת הפליטים או לפתרון בעיית הפליטים; ו"לא" לנסיגה מרמת-הגולן. שמואל טולידנו, הידוע לכול, חבר הכנסת לשעבר, במאמר ב"הארץ" מיום שישי שעבר, אמר על התוכנית הישראלית: זו רשימה מעולה לתוכנית נעולה.

מר רבין נקט כמה צעדים חיוביים, אבל הם בעלי ערך פורמלי, ועד עכשיו לא ננקט כל צעד מהותי. מר רבין מדבר על הצורך בהתקדמות, אבל הוא פוזל ימינה, פוזל אחורה, והוא מאיים בממשלת אחדות לאומית. במצב כזה, איום בממשלת אחדות לאומית הוא לא רק התאבדות למפלגת העבודה; זו התאבדות לעניין השלום וזו התאבדות לאומית לישראל.

מה שצריך הוא לקרוא ולהבין את עובדת החיים, שבלי זכות הגדרה עצמית למדינה פלשתינית אין פתרון ואין מוצא ממעגל שפיכות הדמים, זה יותר מ-25 שנים.

אדוני היושב-ראש, הדבר האחרון שרציתי להתייחס אליו מעל הבמה הזאת – –

היו"ר ד' שילנסקי:

כבר אין לך זמן לדבר האחרון.

תופיק זיאד (חד"ש):

– – נוגע אליך.

היו"ר ד' שילנסקי:

נוספה לך דקה.

תופיק זיאד (חד"ש):

בתוכנית הטלוויזיה "השבוע בכנסת" ביום חמישי שעבר אמר חבר הכנסת דב שילנסקי, סגן יושב-ראש הכנסת ויושב-ראש הכנסת לשעבר, ואני מצטט: "תופיק זיאד השווה בין כל העם היהודי לבין הנאצים". כל החיים שלי ביליתי במאבק נגד הנאציזם, הגזענות, האנטישמיות, בעד שלום, שוויון ואחוות העמים.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם חאג' אמין אל-חוסייני.

תופיק זיאד (חד"ש):

אינני בעמדת התגוננות, אתם בעמדת התגוננות.

שאול גוטמן (מולדת):

זו ליצנות. פורים עוד לא הגיע.

דוד מנע (הליכוד):

תופיק זיאד (חד"ש):

מה שאמר חבר הכנסת שילנסקי זאת עלילת דם, הסתה לרצח פיסי והזמנה לרצח. יש אולי מי שעלול לבלוע את הפיתיון הזה, אפילו יתחיל לחפש משתיק קול, ויש מי שעלול לספק לו את משתיק הקול. גם אם היה מישוהו על הכוונת זה לא מרתיע אותי. לא אתן לכל הגזענים, לא אתן לכל הגזענים שכמותכם, כל אפשרות לעצום עין. אני פתחתי את התיק הזה, תיק הגזענות והאפליה, ולא אסגור אותו. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לך. אתה מבין שאינני יכול לענות לך.

תופיק זיאד (חד"ש):

היית מעדיף לשבת שם ברגעים האלה, אבל מה לעשות?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אתה מבין שאינני יכול לענות לך כשאני מנהל ישיבה, אבל אענה לך בהזדמנות הנכונה ובדרכים המקובלות.

רשות הדיבור לחבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו – לחבר הכנסת אורי אור.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שנת אינתיפאדה חמישית מאחורינו, ממשלה חדשה לפנינו. כבר ידענו טרור, עוד יהיו מעשי רצח בכל תקופות הממשלות בישראל, אבל את הקמתה של הממשלה הזאת מלווה גל טרור חסר תקדים בגלל הרכבה ובגלל מדיניותה. מה הפלא? הקואליציה מתבססת בכנסת על ידידי אש"ף בראשות דראושה ותופיק זיאד ועל הנכנעים לטרור ממרצ בראשות שולמית אלוני, והמסר היוצא ממנה לכל העולם, לארגוני הטרור, גם אם אין זו כוונת חבריה, הוא בהיר וברור: בראש מדינת ישראל עומדת ממשלה חלושה, מתנדבת לווייתורים ואינה עומדת בלחצים. מרכיביה כובלים את ידי צה"ל, משתקים את השב"כ והופכים את החיילים לשק אגרוף, שכל מצורע וזב חוטם בין הפורעים הערבים בעזה, בשומרון וביהודה מוזמן לחבט בו.

לאחרים מטיפים כל שרי הממשלה – שר החוץ וראש הממשלה – מה לעשות. הנה ראש הממשלה תבע ממשלת גרמניה בשבוע שעבר: "יש לרוצץ את ראש הנחש הניאו-נאצי כשהוא עדיין קטן". המרוצץ הגדול. בווינגטון יושבים היום נציגיו ונציגי הממשלה עם ראשי הנחש במזרח התיכון, הלוא הם נציגי אש"ף. החליפות האירופיות אינן עושות אותם פחות נחשים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

איזו השוואה אתה עושה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני שר החוץ, לפני הבחירות הבטחתם לציבור ביטחון אישי – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה להבין: למה לא מתקוממים נגד ההשוואה שהוא עושה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – במיוחד ניצלתם את רצח הלנה ראפ, השם ייקום דמה, כדי לומר לציבור שהליכוד אשם, וגם להבטיח: אנחנו, העבודה בראשות רבין, אנחנו נביא ביטחון.

אני מבקש להדגיש: אינני בא להגן על הליכוד. לצערי, שר הביטחון הקודם ארנס המשיך את מדיניות רבין, על כן נכשל, ואני, מעל הבמה הזאת, מן הדוכן הזה, מתחתי על המדיניות ההיא ביקורת חריפה. אבל מעל לכול: הרי הליכוד הורד מן השלטון, בין השאר, בגלל כישלוננו במאבק באינתיפאדה.

אדוני שר החוץ, העבודה זכתה בשלטון, כי הבטחתם ביטחון אישי. הבטחתם. מה עשיתם? עליתם מייד עם ימיה הראשונים של הממשלה על מסלול של ויתורים מסוכנים בתחום הביטחוני כמחנות למען תהליך השלום. כמה דוגמאות פשוטות, ספורות, מן האוסף הגדול, מן הפסיפס: במצוות האמריקנים דיללתם את כוחות הביטחון ביהודה, בשומרון ובעזה. הוריתם להם להוריד פרופיל, לא להיראות, שמא ירגיזו את ערביי יהודה ושומרון. נכנעתם לסטודנטים באל-נג'אח, שבתוכם היו מחבלים. הורדתם את שלטון החוק על הברכיים כאשר שר המשטרה נכנע לשביתת אסירים ביטחוניים, שבתוכם 500 רוצחים. שרת החינוך – מתחום אחר – משתלחת במסתערבים, אותם ילדים שלנו בני 18, שעושים עבודת קודש. ומה היא אומרת להם? – "הם גוזרים דינם של פלשתינים וגם מבצעים את גזר-דין המוות". ציידים. ופרקליטות המדינה והפרקליטות הצבאית, שסרות למרותכם, מסרסות את השב"כ, אוסרות את ידי חיילי צה"ל ומתנכלות במשפטים לחיילים שעושים את הדבר הכי נורמלי: מגינים על עצמם ועל מדינתם.

אני מבקש להביא לידיעת חברי הכנסת מה שנתפרסם ב"מעריב" בח' בחשוון התשנ"ג על מכתב אמיר רוט, חייל ביחידה מובחרת, שחזר משירות בח'אן-יונס. וכה כותב החייל: "הוראות הפתיחה באש הוחמרו מאוד ונשארו מעורפלות"; בח'אן-יונס. "למעשה נוצר מצב בו תוכל לפתוח באש רק לאחר שיוורים עליך אש חיה" – אתמול ירו אש חיה. כל זה מדוע, אדוני שר החוץ? "כי יש לשמור על השקט ולא להתעמת כדי שלא לחבל בשיחות השלום" – כך הוא כותב. והוא מוסיף: "החיילים אינם יורים לעבר האנשים החמושים אלא מדווחים ליומנאי שרושם את הידיעה בפנקס. בזה נגמר העניין". אדוני שר החוץ, זו מלחמה באינתיפאדה או הנהלת פנקסים? ועוד כותב החייל: "יש מסר מאלוף הפיקוד". מה המסר? "יש להמשיך במדיניות ההבלגה, יש ליצור אווירה נוחה לשיחות השלום". הפה הוא פיו של אלוף הפיקוד, אבל אלוף הפיקוד מעביר מסר מן הממשלה, שבה חברים, אדוני שר החוץ, גם דראושה ותופיק זיאד וגם שולמית אלוני. מה ההיגיון הסמוי במסר הזה? מה אומר המסר? שכשחיילי צה"ל יורים במחבלים ומחסלים מחבלים, נפגעת האווירה הנוחה לשיחות השלום.

יש גם דבר אחר, שהממשלה לא התכוונה אליו, אבל הוא התוצאה. מה התוצאה? שאם המחבלים יורים וחיילי צה"ל נרצחים, לא נפגעת האווירה הנוחה לשיחות השלום. עובדה, אנחנו נשארים בשיחות השלום.

אדוני שר החוץ, שמשיב היום בשם הממשלה, זאת גישה חולנית, זאת מדיניות ביטחון מופקרת, המפקירה את חיי החיילים, הורסת את הצבא וחושפת חיילים ואזרחים כאחד בכל רחבי המדינה לרצח על מדרגות הכרמל בחיפה, בחממות שבגוש-קטיף, בשדות התענכים, בפרדסי רעננה ובלב ירושלים בירתנו. הרשימה איננה סופית, כי בכל רחבי הארץ, בתקופת הממשלה הזאת, גדל פלאים מספר הנרצחים והנפצעים. ונוכח מדיניות הביטחון, מה הפלא?

אבל יש גם קטע מדיניות החוץ של הממשלה ותרומתו לגל הרצח הזה. הרי אתם אמרתם שדרוש תהליך מדיני. כאשר הליכוד היה בשלטון, מה אמרתם לכולם? – יש אינתיפאדה כי אין תהליך מדיני. מה אתם אומרים היום? – יש אינתיפאדה כי יש תהליך מדיני.

אדוני שר החוץ, זו איננה מדיניות חוץ, זה "ישראל-בלוף". אתם אינכם יודעים מה אתם רוצים ומה מכוון אתכם. היום יש משא-ומתן כפי שרציתם, והוא בידכם. הלוא לשיטתכם, לשיטת מי שאומרים שכאשר יש תהליך מדיני אין אינתיפאדה, היה טבעי שאתם תעלו הראשונים תביעה מהמשלחת הירדנית-הפלשתינית להורות באופן פומבי על הפסקת מעשי החבלה כתנאי להמשך המשא-ומתן.

לתביעה הזאת יש חשיבות כפולה. סיבה אחת, לבחון מה היא כוונת הפלשתינים היושבים מולכם במשא-ומתן. אם כוונתם לשלום, יורו נא לאנשי הטרור להפסיק את האש עד תום המשא-ומתן.

אגב, אדוני שר החוץ, היום עשית ברדיו הבחנה בין מי שרוצים שלום ובין מי שמתנגדים לשלום, ולפיה מי שיושבים מולנו בווינגטון רוצים בשלום. אני מבקש להביא לידיעתך, שרוב המבוקשים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, כפי שגם רוב מכריע של הפעולות – הן נעשות בידי אנשי "פתח", שהיושבים מולכם בווינגטון מקבלים מהם הוראות.

אם האנשים היושבים מולכם אינם מוכנים לכך, אינם מוכנים להורות על הפסקת הטרור, ואם כוונתיהם אינן לשלום, למה לשבת אתם למשא-ומתן?

ויש סיבה שנייה, לבחון מה כוח הנציגות שמולכם ומה טיב ההנהגה שעמה מקיימים משא-ומתן. אם היא מסוגלת לאכוף עתה שקט, אולי יוכלו חבריה גם לעמוד מאחורי הסכם שלום שעליו יחתמו בעתיד. אבל אם הם אינם מסוגלים לכך, אם הם אינם מסוגלים להפסיק טרור, איך הם יוכלו לכפות שלום על ערביי יש"ע?

למי עושה הממשלה ויתורים כה מפליגים? עם מי היא מקיימת משא-ומתן? הממשלה לא תבעה דבר, ונציגי השלום הערבים שמולה, אלה הנחשים בחליפות אירופיות, סירבו אפילו לגנות את הטרור.

מה התוצאה, אדוני שר החוץ? – שישראל יושבת במשא-ומתן עם נציגי רוצחים ונותנת בידיהם לא רק את האפשרות לזכות בויתורים מפליגים ליד שולחן המשא-ומתן, אלא גם את האופציה להמשיך אגב כך במסע רצח הולך ומתגבר.

תופיק זיאד (חד"ש):

חבר הכנסת לנדאו, תרשה לי לשאול שאלה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני כבר לחוץ בזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין לו זמן, יש לו 15 שניות על-מנת לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני שר החוץ, אולי כדאי להבין לשיטתי מה הוא ההבדל בין מתונים ובין קיצונים שיושבים מולנו. ההבדל בין אש"ף ובין ה"חמאס" ואחרים הוא כמו ההבדל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך שזמנך תם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מייד מסיים.

אדוני שר החוץ, ההבדל בין אש"ף ובין ה"חמאס" הוא כמו ההבדל בין רפסנג'אני "המתון" ובין חומייני הקיצוני. שניהם אייטולות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עם מי אתה רוצה לדבר?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אש"ף זה "חמאס", אלה גם אלה, ההבדל ביניהם הוא כמו ההבדל בין "החונק מבוסטון" ובין "ג'ק המרטש". ואתם מבלבלים את דעתו של הציבור ועושים להם יחסי ציבור כאשר אתם מציגים אותם כמתונים.

אדוני שר החוץ, יש עוד גורם שמדרבן את האינתיפאדה יותר מכול, והוא מפולת מדיניות החוץ של הממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עם מי אתה רוצה לדבר?

משה פלד (צומת):

עם רוצחים לא מדברים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

יום-יום נסוגה הממשלה מן המדיניות שעליה הצהירה יום קודם לכן. היא יוצרת בשטח את האמונה הערבית, שככל שיכו בממשלה יותר היא תיסוג יותר. אביא כמה דוגמאות קצרות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, רק רגע. חבר הכנסת לנדאו, אני מצטער. אתה אמרת שתביא כמה דוגמאות קצרות, אבל אינני יכול לאפשר לך להביא אותן. אתה יכול רק לסיים את דברך במשפט אחד. אני מצטער.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מודה לאדוני היושב-ראש ואסיים במשפט אחד, משפט שבו סיים בחוסר תקווה, ידידי חבר הכנסת מירום. אני סבור, חבר הכנסת מירום, שאין דרך אלא להיאבק באינתיפאדה. עוד לא התחלנו לעשות זאת. שום ממשלה לא חשבה על כך. איש לא החליט על כך. ואם לא ניאבק באינתיפאדה, האש הזאת תתפשט לגליל, ליפו, לעכו ולמשולש. קיום המדינה תלוי ביכולתנו לשים קץ לאינתיפאדה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

משה פלד (צומת):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

ואם נרצה, אין זו אגדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה, ואחריו, האחרון – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

חברי הכנסת, חבר הכנסת עוזי לנדאו כבר סיים את דבריו ואתם קוראים קריאות ביניים. אתם רוצים שאני אתן לו עוד זמן? אינני יכול. חייבים לשמור על הסדר. חבר הכנסת אורי אור ייתן לנו דוגמה. כאיש צבא הוא יודע מה זה קיצור ומה זה זמן. אני מפעיל את השעון לשבע דקות, ותראו שלא אצטרך אפילו להעיר הערה אחת. בבקשה.

אורי אור (העבודה):

היום אני חבר הכנסת, מהצבא השתחררתי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ, בפתיחת דברי אני רוצה להצטרף לכל אלה שניחמו את משפחות החיילים שנפלו אתמול בעזה.

רבות דובר בדיונים בשבוע זה ובסיכומי ביניים שונים על האינתיפאדה. חמש שנים של מלחמה, טרור, כאב ושנאה קופלו בנתונים של מאות הרוגים, אלפי פצועים, נזקים עצומים לרכוש ונפגעים בנפש.

נמשך הוויכוח המוסרי העמוק של עם השולט על עם אחר. האינתיפאדה העמיקה ועדיין מעמיקה את משקעי השנאה בין שני העמים החיים על אדמת ארץ אחת. התעצמה תופעת הרציחות, המונעת על-ידי רגשות שנאה ונקם תהומיים מן הצד הפלשתיני. לצערי, אנחנו רואים מן הצד הישראלי תופעות חדשות של קריאות לנקם והתפרעות אמוציונלית, תגובות שלא ידענו כמותן לפני האינתיפאדה.

מגמות אלו מקשות מציאת פתרון עתידי, והשאלה הצריכה להישאל היום היא: אילו לקחים עלינו להפיק לאחר חמש שנות אינתיפאדה?

אני רוצה להעיר לכל אלה שדיברו לפני, שחלקם אינם נוכחים כאן עכשיו, שהטרור מלווה אותנו שנים רבות. גם לפני 1987 היינו עדים לפעילות חבלנית עוינת. ההבדל בין ההתקוממות היום לבין פעילות הטרור שלפניה הוא בהיקף של האוכלוסיות המשתתפות בה. החידוש והשינוי באינתיפאדה הם ברתמה של האוכלוסייה הפלשתינית, כמעט על כל מגזריה, למאבקה הלאומי.

חמש שנות המלחמה שינו את הרחוב הפלשתיני ואת הרחוב הישראלי. בסיומן ניתן לעשות סיכום ביניים. צה"ל שולט בשטחים, אבל מצד שני לא ניתן לומר כי הוא גבר על הטרור. והראיה היא כמובן האירוע שהיה אתמול, שבו נהרגו שלושה חיילים בעזה, וכמו כן כניסתה של האינתיפאדה לשנתה השישית.

הישגיה של האינתיפאדה מן הצד הפלשתיני אינם הישגים צבאיים, כי אם העלאת הנושא הפלשתיני על סדר-היום המדיני. כמו כן כפתה האינתיפאדה על המועצה הלאומית הפלשתינית לקבל את ההחלטה מנובמבר 1988, הנוטשת פורמלית את דרך המאבק המזוין ותובעת משא-ומתן להשגת פתרון מדיני.

האינתיפאדה אילצה גם את ממשלת ישראל לחפש ולהציע מוצא מדיני. ממשלת ישראל נגררה בשנת 1989 אל התוכנית המדינית ואף נגררה כמעט על-כורחה אל שולחן המשא-ומתן במדריד.

האינתיפאדה חידדה ביתר שאת את הדילמה של מגבלות השימוש בכוח, חבר הכנסת לנדאו, ואני מכיר את דעותיך. חלק מן המפלגות, וזה בא לידי ביטוי גם פה, עדיין מאמין ומחזיק בדעה כי הפתרון לאינתיפאדה הוא כוחני בלבד. מפלגות אלו מנסות להתבסס על העיקרון, שלפיו מה שלא הושג בהפעלת כוח יושג בהפעלת כוח נוספת. זה מה שאמרת, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

סלח לי, זה לא נכון.

אורי אור (העבודה):

כן, כך אמרת, אני מצטער.

עוזי לנדאו (הליכוד):

סלח לי, אתה טועה טעות גדולה. בשום פנים אין הצעה להפעיל יותר כוח ויותר כוח וכוח בלבד. הנושא מורכב הרבה יותר. בכנסת הקודמת דיברו על כך, והתפרסמו גם מאמרים שכדאי שתקרא אותם.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת לנדאו, האמן לי, כמי שגדל במשך 30 שנה על הפעלה של כוח, אני גם מודע היטב למגבלות של כוח. אני לא צריך לקרוא מאמר נוסף כדי להגיד לך, שאין פתרון בכוח לאינתיפאדה. וכל אלה שאין להם פתרון מדיני באים ואומרים: נפתור את זה בכוח ובעוד כוח. אנחנו מכירים את זה.

תנועות חברתיות ומפלגות שאין להן פתרון פוליטי גוררות את צה"ל למצבים בלתי אפשריים במדינה דמוקרטית, וחלק מזה שמענו פה.

אני מציע לכולנו, שהנורמות שאיכשהו שמרנו עליהן במלחמה באינתיפאדה, ואני אגע בזה בהמשך – חשוב מאוד שיישמרו גם להבא.

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, כנסת נכבדה, אני רוצה להדגיש מעל במה זו: אין ויכוח פוליטי במדינה על הצורך ועל הנחישות שיש להפגין במלחמה נגד הטרור. אין ויכוח כזה, וחבל שהעליתם את זה פה. הוויכוח הקיים נסוב על פתרון הבעיה. האינתיפאדה היא מלחמה נוספת, נוסף על מלחמות ישראל שהורגלנו בהן. מאפייניה השונים, ואני לא רוצה להיכנס לזה פה, אבל הטרור, שפירושו המילולי הוא זריעת פחד באוכלוסיות רחבות, נושא הדגל שלו זה אש"ף, וגם ה"חמאס". ה"חמאס" ממשיך בטרור והוא דוגל בו. אש"ף לא נתן הוראה להפסיק את הטרור, חברי הכנסת מן המגזר הערבי. הוא לא נתן הוראה והוא אינו יכול לשבת במשא-ומתן ולהמשיך בטרור, וצריך לתת את ההוראה להפסיק את הטרור.

תופיק זיאד (חד"ש):

ואתם נתתם את ההוראה להפסיק – – –

אורי אור (העבודה):

אל תדאג, אני אענה לך גם על זה. אנחנו נמשיך להילחם – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי תשבו ותדברו אתו?

אורי אור (העבודה):

אדוני, עם מי מדברים היום, הממשלה הקודמת והממשלה הזו? ואינני רוצה לדון פה מה אש"ף צריך לעשות, היריעה רחבה, והוא לא עושה הרבה דברים שהוא היה חייב לעשות, אם הוא רוצה להגיע באמת להסדר, ואנחנו מדברים על השלב הראשון של ההסדר.

יש הטוענים שהמשך המשא-ומתן לשלום מפריע להתמודדות עם הטרור. הוא איננו מפריע להתמודדות עם הטרור, ואני לא מקבל את ההערות שהושמעו פה. כל אלה שלא רצו שיחות שלום טוענים שהמלחמה בטרור מפריעה לשיחות השלום, טוענים ששיחות השלום מפריעות למלחמה בטרור. אני רוצה לומר, שכל אותם גורמים שאין להם פתרונות פוליטיים זולת המשך שלטוננו על 2 מיליוני פלשתינים נוטים להאשים את זרועות הביטחון על שאינם מפגינים נחישות יתר במלחמה בטרור. אני רוצה להודות לצה"ל – ואני היחיד היום, לצערי – על המלחמה הארוכה, הקשה והמתישה שהוא מנהל, ולעתים הוא איננו זוכה לתמיכה של חברי הבית פה מכל הסיעות; מלחמה קשה מאוד, ויש עליה ויכוח אדיר, ומי כמוכם יודעים, לפחות חלקכם, כמה צה"ל משקיע בתחכום, בנשמה ובעבודה טובה.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת תופיק זיאד, שהמלחמה הזאת היא לא מלחמה של "יש ברירה". המלחמה בטרור היא מלחמה של "אין ברירה", כי הטרור הזה יכול לפגוע גם באנשים כמוך, שרוצים הסדר מדיני. לכן המלחמה בטרור צריכה להימשך במקביל לשיחות השלום, אדוני, כי גם אם תהיה תחילתו של הסדר, יהיו כאלה שימשיכו בטרור, וחבר הכנסת לנדאו, איש ממפלגתי לא אמר שאם יתחילו שיחות השלום ייחלש הטרור. זה איננו נכון, ואם מישהו אמר את זה, הוא הטעה. כמו שאמרתי קודם לכן, אני חושב שהמלחמה בטרור היתה לפני התהליך, לצערי הרב היא נמשכת תוך כדי התהליך, ואני חושש שגם עם תחילתו של פתרון היא תימשך, כי יש כאלה שאינם רוצים את הפתרון. לכן אני רואה במלחמה בטרור מלחמה של "אין ברירה", ולא מלחמה של "יש ברירה".

אדוני היושב-ראש, המלחמה העיקרית שלנו היום, אם כן, היא המלחמה בטרור, אין חשובה ממנה. לדעתי, ההצלחה במלחמה הזאת תסייע רבות גם להצלחת המשא-ומתן המדיני. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי, אחרון המשתתפים בדיון זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אדוני ממלא-מקום ראש הממשלה, חמש שנים לאינתיפאדה, חמש שנים של טרור ערבי בארץ-ישראל אל מול ממשלות נרפות ומבולבלות, שלא ציוו מעולם את צה"ל לחסל את האינתיפאדה ואפילו כבלו את ידיו בחוקים ובסיווגים.

במשך חמש השנים הללו בערו שדות ויערות, נגדעו מטעים, חובלו מבנים וכלי רכב, והחמור מכול – נשרפו ונגדעו אנשים חיים, ובתוכם 133 ישראלים, ובהם שלושה דרוזים וערבי אחד. אומנם דובר צה"ל הודיע השבוע על 40 חללים בלבד, ואילו אני מכיר ויודע את קבריהם של עוד 90 חללים. גם אשתקד שגה דובר צה"ל והודיע על 31 חללים, כאשר מסדר המתים שלנו עמד על 98 חללים, השם ייקום דמם. גם במספר הפצועים, החיילים והאזרחים, ממעיטה ההודעה הרשמית בצורה תמוהה. האם זו טעות או שגגה, או אולי הטעיה מגמתית מכוונת?

בנאומים ובמאמרים רבים השבוע נאמר כי האינתיפאדה נכשלה, היא לא הגיעה להכרעה צבאית וכו'. נכון שהערבים לא הגיעו להכרעה צבאית ולא יכולים להגיע אליה, אבל האם זה הסיכום של הישגיהם

בהתקוממות? אפשר למנות לפחות תריסר הישגים שלהם שנבעו מהאינטיפאדה: שיתוק המינהל האזרחי הישראלי ביש"ע, התפטרותם של השוטרים הערבים, חרם על קניית סחורות ישראליות, פגיעה במעמדה של ישראל בעולם בכלל ובעולם היהודי בפרט, אובדן ההרתעה הישראלית ופגיעה בתדמיתו של צה"ל, סבל קשה של המתיישבים ביש"ע, חלוקה דה-פקטו של ירושלים העיר שחברה לה יחדיו, פגיעה במורל של העם וצבאו, פגיעה בהתכוננות של צה"ל למלחמה ובזבז כספים במלחמה נגד האינטיפאדה, התגבשות מדיניות של הפלשתינים ועוד. אבל המזקים החמורים ביותר הם בקורבנות שנעקדו במלחמה הזאת ובזחילה מאולצת לתהליך מדיני, שנקרא בטעות ובשקר בשם "משא-ומתן לשלום", ואשר יביא לעולם את המדינה הפלשתינית.

השאלה הראשית שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו היא: האם אפשר היה אחרת? האם אנחנו מסוגלים ויכולים לחסל ולהדביר את האינטיפאדה? ועל כך אני עונה בלי היסוס ובלי יוהרה ועל סמך מיטב ההשכלה והניסיון הביטחוני שלי, כי אין ספק שאנחנו יכולים לעשות זאת וגם חייבים לעשות זאת.

אינני מתכוון להסביר מעל במה זאת כיצד ואיך. עשיתי זאת כאן, כמו גם בממשלה ובקבינט הביטחוני, אבל דברי נפלו על אוזניים אטומות, הססניות ולפעמים גם ערלות.

אנחנו מכירים ויודעים את מנהיגי האינטיפאדה בשמותיהם ובכתובותיהם, אבל נזהרים בכבודם. הם זוכים לחופש תנועה בארץ ולחוץ-לארץ וזוכים לחופש בכלל. תמהני למה כך הם הדברים. פייצל חוסייני, מנהיג האינטיפאדה, מתנהג כראש ממשלת פלשתיין ואין עוצרים אותו.

מחולליה של האינטיפאדה היו משוחררי עסקת ג'יבריל, הזכורה לדיראון, שהיא אחת המחוות ממטבחיו של רבין. גם מאז שובו לשלטון המשיך רבין במחוות אומללות, שרק הגבירו את הטרור ואת המהומות. כך היה הטיפול האומלל באוניברסיטת אל-נג'אח בשכם, בשחרור סיטוני של 600 עצירים ביטחוניים, בביטול הכוונה לגרש את 11 אנשי הטרור, בפתיחת סמטאות אטומות ובביטול עמדות ומוצבים של צה"ל, במתן הטבות או הקלות מוגזמות לאסירים הביטחוניים. מי שכך מתנהג עם הטרור הערבי – לא מבין בערבים.

חודשים ושנים אמרו לנו, שהפתרון הוא מדיני, שהטרור קיים מפני שאין הידברות אתם ואין תהליך מדיני. עכשיו מדברים אתם ויש תהליך מדיני ויש טרור, ועל כך מסבירים, שהטרור קיים מפני שקיים תהליך מדיני.

גם אם תדברו ישירות עם ערפאת, לא ייפסק הטרור. מרבית פעולות הטרור לאחרונה הן של ה"פתח" הכפוף לערפאת, שעם שליחיו אתם מנהלים משא-ומתן, שמנהל בשלט-רחוק את ד"ר חידר עבד אל-שאפי ואת פייצל חוסייני. אבל אפילו יורה ערפאת על הפסקת פעולות הטרור, כלום זה יחייב את ה"חמאס" ואת ארגוני הסירוב? אפילו תקימו את האוטונומיה, זו שהיתה צריכה לקום בתוך שישה חודשים – עוד מעט ימלאו שישה חודשים – האם יחדל הרצח שנמשך מאז 1882, עוד לפני ש"כבשנו" את שכם וחברון?

שלושת החיילים שנרצחו אתמול בסג'עייה לא היו יכולים לעשות דבר כדי להגן על עצמם. הפקודות אוסרות ירי לעבר אנשים חמושים. לאיזה צבא בעולם ניתנו פקודות כאלה? במהומות בלוס-אנג'לס פקד הנשיא בוש לירות במתפרעים כדי להרוג אותם, אף שהם אזרחי ארצות-הברית.

הייתי מפקדו בפלמ"ח של לב עמית מרביבים, אביו של סגן חגי עמית, השם ייקום דמו. האב, לב, נפצע בקרבות משמר-העמק. אני מצרף את תנחומי למשפחות זמיר, עמית וצברי, בנפול יקיריהם.

לסיום, בחודש האחרון היו 20 מקרי ירי ברצועת-עזה, וכך יהיה גם בחודש הבא, אם לא חמור מכך. אם נתעשת ונשיב מלחמה לפי מיטב המסורת הצה"לית, הטרור הזה יגווע. אבל ספק אם ממשלת רבין-דראושה-זיאד תעשה זאת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, כמעט כל הדוברים הביעו תנחומים למשפחות השכולות. אני חושב שיהיה זה נכון אם אביע את התנחומים גם בשם אותם חברי הכנסת שלא הגיעו לרשות הדיבור. בשם חברי הכנסת כולם תנחומים למשפחות השכולות ורפואה מהירה ושלמה לפצועים.

אני מזמין את ממלא-מקום ראש הממשלה, השר שמעון פרס.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יום קשה עבר על כולנו אתמול, ואני מאמין – על כל חברי הכנסת. מן הדין היה שנקיים דיון על הנושא הזה. אין לי דבר נגד דיון על נושא הביטחון. העניין מתחיל להסתבך כאשר מערבבים שני נושאים, שהם, לפי דעתי, שונים במהותם – את התהליך המדיני ואת ענייני הביטחון. על ענייני הביטחון אני יכול להגיד דברים מאוד פשוטים. יש שתי אסכולות כאן: יש אסכולה אחת שאומרת שתהליך שלום מותנה יביא לרגיעה, ויש כאלה שאומרים שיש לנהל את תהליך השלום ללא התניה. האינתיפאדה נמשכת חמש שנים. שנתיים-וחצי שלטה אסכולה אחת ושנתיים-וחצי שלטה אסכולה אחרת. אין שום הוכחה שהאסכולה של זקופי הקומה, של הגאים, של אלה שלא נכנעים, השפיעה כהוא זה על הורדת האינתיפאדה.

שמענו בעניין זה דברים בוטים מאוד של חבר הכנסת רחבעם זאבי. הוא האשים את כל הממשלות. שמענו גם ממישהו אחר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

כי לא היה הבדל ביניהן.

נואף מסאלחה (העבודה):

היית חבר בממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בגלל זה עזבתי אותה.

שר החוץ ש' פרס:

לפי דעתי, אין הבדל, מפני שכולנו עומדים בחזית אחת, ובענייני ביטחון, וזוהי האמת, יש עצה ביטחונית, צבאית, אחראית, במדינת חוק, ואנחנו מדינת חוק, איך להילחם באינתיפאדה. בעניין זה, לפי דעתי, אין הבדלי דעות של ממש. איש מאתנו איננו משלים עם האינתיפאדה. איש מאתנו איננו נכנע לטרור. כל הסיפורים האלה, כפי שאמר חבר הכנסת עוזי לנדאו, שמתנדבים לווייתורים – המתנדבים הכי גדולים לווייתורים באו מקרב חברי המפלגה שלך, בשם זקיפות הקומה הגדולה שאתה עומד בה. עם מי אנחנו יושבים היום בוויינגטון? לא עם אנשים שהליכוד ישב אתם? על מה אתה מדבר? מה היה במדריד? לא היתה ועידה בין-לאומית? אבל אז זה היה בזקיפות קומה, לא כמונו. מה ההבדל? על מה אתה מדבר, באמת, חבר הכנסת עוזי לנדאו?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה רוצה תשובה?

שר החוץ ש' פרס:

כן, אתם החלטתם להכיר במשלחת פלשתינית, שלמעלה מכל ספק – מתייעצת לא רק עם תושבי השטחים. אתם יודעים את זה, כולם יודעים את זה. קצת יושר אינטלקטואלי לא יזיק. אין טעם להסתיר, צריך להגיד דברים אמיתיים, ואל תבוא בטענות.

עכשיו, אני לא מוותר על שום דבר, מפני שגם לי יש עדיפויות בווייתורים. הדבר הראשון שאני לא מוותר עליו הוא הסיכוי לשלום. אתה מוכן, בשם זקיפות קומה מילולית, מדומה, חסרת שחר, לסכן את מה שלי נראה כסיכוי לשלום. זה כל ההבדל.

אני גם רוצה להגיד שהאינתיפאדה איננה בעלייה. האינתיפאדה היא בירידה. רבות ממטרותיה לא הושגו. רצו לשתק את הממשל; הוא לא שותק. רצו לסגור את בתי-הספר; הם לא נסגרו. למעשה, התושבים עצמם, שגם בהם פגעה האינתיפאדה קשה מאוד, גם מבחינת חיי אדם וגם מבחינת רמת החיים, התעייפו ממנה. אחת הסיבות לכך שיש יריות היא שפסקה או קטנה התמיכה הרחבה באינתיפאדה. וזה עובר לקבוצות קטנות יותר, שגם בהן צריך להילחם וגם להן צריך לשים קץ.

אני רוצה לומר דבר גם בעניין הפיגועים, אם כי אני רוצה להיכנס ליותר מדי סטטיסטיקות. אני רק רוצה להגיד, שאם בשנה הראשונה לאינתיפאדה היו כ-66,000 הפרות סדר, ב-1992, השנה, היו רק

25,000 הפרות סדר, שזה שלישי, נאמר, או קצת יותר משלישי. גם מספר מקרי הירי תחת שלטון הליכוד הגיע ל-262,200. נכון לעכשיו, יש 60 מקרים לשנה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל מאז עלייתם לשלטון יש 14 חללים.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת רחבעם זאבי, דבר על המספרים שאתה הבאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אביא שמות אם אתה רוצה.

שר החוץ ש' פרס:

לא, לא, אין צורך.

רחבעם זאבי (מולדת):

השמות פה.

שר החוץ ש' פרס:

אין צורך, אין צורך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין צורך כי הם יוכיחו את האמינות.

שר החוץ ש' פרס:

לא, אולי תשמע את התשובה ואז תבין. צה"ל פרסם סטטיסטיקה של הנפגעים רק בשטחים, שזו אחריותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

וזאת למה?

שר החוץ ש' פרס:

מפני שזו אחריותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

ומה האחריות שלכם כממשלה?

שר החוץ ש' פרס:

יש גם סטטיסטיקה של המשטרה. המשטרה אחראית בגבולות ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

ומי מחבר את שתיהן?

שר החוץ ש' פרס:

למשל, אתה. אתה יודע חיבור, אתה יודע אריתמטיקה. מדוע שלא תעשה זאת?

רחבעם זאבי (מולדת):

יש 14 חללים מאז עלייתם לשלטון.

שר החוץ ש' פרס:

תסלח לי, מדוע שלא תעשה את זה? לא מסתירים דבר, לא מעלימים דבר. הכול גלוי ומונח על השולחן. אני גם מאמין שכל הבית, כפי שאמר יושב-ראש הישיבה, מאוחד בצער ובאבל. הרעיון הזה, האומר: תן פקודה והאינתיפאדה תיעצר – לצערי הרב, נשמע באוזני כגישה מאוד פשטנית.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, עם כל הכבוד לך, העולם מתנהל לא רק על-ידי חילופי יריות; לא רק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני הצעתי יריות?

שר החוץ ש' פרס:

לא, אני לא אומר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני הצעתי יריות?

שר החוץ ש' פרס:

אתה לא הצעת יריות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני הצעתי תוכנית שלמה, שיש בה גם יריות וגם לא יריות.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מאמין שיש מישהו בצה"ל, שאם מציעים לו תוכנית טובה הוא לא יקבל אותה, אלא אם כן זה מחוץ למסגרת החוק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אל תכניס את צה"ל.

שר החוץ ש' פרס:

אם זה במסגרת החוק – יש גם היום בצה"ל מפקדים מצוינים.

רחבעם זאבי (מולדת):

נכון.

שר החוץ ש' פרס:

מעולים.

רחבעם זאבי (מולדת):

נכון.

שר החוץ ש' פרס:

והם יודעים איך להילחם. לא צריך כל הזמן לשבת ולהגיד: אתם כן יודעים, לא יודעים.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא הם אשמים. אתם אשמים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי.

שר החוץ ש' פרס:

— — — אני רוצה להודיע לך — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אדוני השר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם אשמים. הממשלה אשמה.

שר החוץ ש' פרס:

אין שום עיכוב, אלא במסגרת — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

לא צה"ל אשם.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אדוני השר, רק רגע. תרשה לי לעשות סדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה פתאום צה"ל? אתה מעביר את האחריות לצה"ל.

אברהם בורג (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת בורג. אני פונה אל חבר הכנסת זאבי, כשנאמרה מלה והיא הופנתה אליך – קראת קריאת ביניים לגיטימית. אבל אי-אפשר כל הזמן לקרוא קריאות ביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע כמה אני שקט בבית הזה. אבל כשמגיעים לאינתיפאדה וכשמגיעים לחללים – מותר לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, השמעת את קריאות הביניים. מיצית. בסדר?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני גם יושב שעות בבית הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, נא לאפשר לשר להמשיך.

שר החוץ ש' פרס:

אני חוזר ואומר, אין שום עיכוב מדיני – להבחין מעיכוב חוקי – להפעיל את האמצעים הדרושים להגנה על כל תושב במדינת ישראל ולהגנה על חייו של כל אחד. אין דבר כזה. אין חילוקי דעות מדיניים, ולשווא ינסו לתאר זאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל החיים אינם הפקר.

שר החוץ ש' פרס:

לא היה ולא יהיה דבר כזה, מפני שאין שום מסקנה מהמשא-ומתן המדיני המאפשרת למנוע פעולה נמרצת ונחושה כנגד הטרור.

הרעיון להתנות את המשך תהליך השלום בהתחייבות פלשתינית שהם יפסיקו את הטרור, הרעיון הזה נדחה על-ידי ממשלתו של מר שמיר – ואני מאחל לו החלמה מלאה. מה אתם בכלל רוצים? על מה אתם באים לטעון? הלוא אתם דחיתם – – –

שאל גוטמן (מולדת):

שיתחילו להילחם בטרור. מתי היית בפעם האחרונה ברצועת-עזה?

שר החוץ ש' פרס:

הייתי ברצועת-עזה לפני שישה שבועות.

שאל גוטמן (מולדת):

תרוץ אתי בין הבתים – – –

שר החוץ ש' פרס:

הייתי בבתים וראיתי את האנשים. יש לך יתרון פרטי? אין לך. צה"ל נמצא שם יום יום. צה"ל הוא זרוע – – –

שאל גוטמן (מולדת):

אבל הוא בורח.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, אתה לא יכול לקרוא כל כך הרבה קריאות ביניים.

חגי מירום (העבודה):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, חבר הכנסת מירום, נא לאפשר לשר להמשיך.

שאול גוטמן (מולדת):

שלא יעלימו את האמת. החיילים בורחים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, אמרת את זה פעם אחת ופעמיים.

שאול גוטמן (מולדת):

הם לא שומעים.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר שמע, כולם שמעו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שאול גוטמן (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, אתה לא חייב לענות לכל מי שפונה אליך. חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת גוטמן
כבר אמר כל מה שיש לו לומר.

שאול גוטמן (מולדת):

לא הכול.

שר החוץ ש' פרס:

אני חוזר ואומר, יש חילוקי דעות בבית הזה לגבי התהליך המדיני. הניסיון להדביק חילוקי דעות ביטחוניים לחילוקי הדעות המדיניים הוא ניסיון חסר אחיזה במציאות.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה אם יתברר שטעיתם במדיניות?

שר החוץ ש' פרס:

אשים טלית ותפילין ואתפלל שלא נטעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

זאת תהיה חזרה בתשובה – – –

שר החוץ ש' פרס:

יש לי רעיון. שמים טלית ותפילין וכל הטעויות נעלמות. אומרים תפילה אחת, כל העולם מתחיל להסתדר אחרת.

יוסף בא-גד (מולדת):

הלוואי שעשיתם את זה. הייתם נראים אחרת.

שר החוץ ש' פרס:

אם יש טעות, כולנו שותפים לה. איש לא יברח ממנה.

שאול גוטמן (מולדת):

לא כולנו.

שר החוץ ש' פרס:

לא, אתה לא. ברוך השם, יש כאן חבר אחד נקי מטעות.

שאול גוטמן (מולדת):

נכון — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, אני מבקש ממך שלא להפריע.

שאול גוטמן (מולדת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

תסלח לי, אתה לא יכול בכל רגע להפסיק את דברי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גוטמן, אסור לך. אתה מפסיק את השר בכל משפט. אני מבקש ממך להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לידידי, חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה אומר שכולם יצטרפו לג'האד. נו, מה אתה רוצה לעשות? יש היום באסיה כמיליארד מוסלמים. יש. אתה רוצה באמת לדחוף את כולם לכיוון אחד?

אתה שואל אותי מה ההבחנה בין מתון לבין לא מתון? מי שיושב במשא-ומתן הוא מתון, מי שיורה מן המארב הוא מסוכן. זוהי ההבחנה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

זה אותו איש.

שר החוץ ש' פרס:

ממשלת הליכוד החליטה להבחין בין השניים. מה אתם רוצים?

עוזי לבדאו (הליכוד):

לכן הורידו אותה מהשלטון. מה אתם עושים?

רחבעם זאבי (מולדת):

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה יושבת בממשלת הליכוד. נתת אולטימטום אחד, נתת אולטימטום שני, נתת אולטימטום שלישי, ובסוף הודעת שהאולטימטום התקבל. ושום דבר לא קרה. על מה אתה מדבר? מה אתה באמת חושב, שאתה תשב בממשלה וכלום? אתה נושא באחריות לכל המחדלים ולכל השגיאות, ולא יועיל דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

לכן עזבתי אותה.

שר החוץ ש' פרס:

תודה לאל, יצאת לחופשי. לך יש חופש מהממשלה, ולממשלה יש חופש ממך. זה עניין הדדי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

את הליכוד זרקו בגלל מה שעשה.

שר החוץ ש' פרס:

חברי הליכוד הסכימו לשבת עם המשלחת הפלשתינית הנוכחית. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אל תטשטש. אתם ישבתם, אתם אחראים לזה, יצרתם תקדים. אלא מה, אחרי שהתחלתם לשבת התחרטתם באמצע. נכנסתם למים ואמרתם: לא שוחים, רטוב. נכנסתם למים, נרטבתם. נגמר העניין.

האינטרס הביטחוני של ישראל, לפי השקפתי, לא לפי השקפתך, הוא לקיים תהליך שלום. חבר הכנסת יגאל ביבי, דווקא מפני שאני לא רוצה שהג'יהאד ישתלט על הכול, ויגידו: אין מה לעשות, תירו ונירה, זאת כל הפרספקטיבה, נהרוג איש את רעהו. לפי דעתי, כך אתה תורם, בלי כוונה, להתפשטות הג'יהאד.

צריך לתת תשובה אמיתית לגודל הבעיה, לעוצמת הכלים, למשך הקונפליקט. התשובות הן לא פשוטות והן לא דמגוגיות. אני לא אומר שזה פשוט. אין תשובה רק בנשק, לא לעוצמת הכלים, לא לגודל הבעיה ולא למשך הקונפליקט. רק דבר כזה. לא ההיסטוריה ולא יחסי הכוחות ולא ההיגיון אומרים כך. בגלל זה החליף העם את הממשלה. אני לא מדבר בזלזול. אנחנו עובדים, קשה לנו.

הלואי שהאינתיפאדה היתה נפסקת. היא פוחתת ולא נפסקת. אולי עוד ועוד פלשתינים ילכו לכיוון של שלום. אני רוצה לומר כאן גם את דעתי על הפלשתינים. אני לא רוצה, חס ושלום, להצדיק את עמדתם. היא לא צודקת. אם אינתיפאדה כוללת רצח אשה או ילד, אין לה שום הצדקה בעולם. אני קורא גם לחברי הכנסת הערבים להתייצב – חלק מהם גם התייצבו – נגד הדבר הזה. אין הצדקה לדבר כזה.

יש בעיה שנייה במחנה הפלשתיני, שאני רואה אותה בבהירות, ואני לא אומר זאת בזלזול. גם אצל הפלשתינים יש אנשים שהם בעד תהליך השלום, ויש אנשים השוללים אותו ומתנגדים לו. אלה ששוללים – יורים; אלה שמתנגדים – רוצחים. היות שאין במחנה הפלשתיני שלטון של רוב, יש סכנה שיהיה שלטון של רובה.

הפלשתינים יהיו אולי הראשונים שיעברו לדרך היחידה שתעניק להם באמת ביטוי עצמי, שבאמת תחזיר להם את הזכויות הלגיטימיות, רק אם יעלו באמת על הדרך הן של שלום והן של הכרעה דמוקרטית. אני לא יודע להשיא עצה טובה יותר. בדרך הטבע, אצלנו יש חילוקי דעות, גם אצל אחרים יש חילוקי דעות. ההבדל הוא איך מכריעים בהם. בבית הזה מכריעים על-ידי הצבעה. אם כך יהיה גם במחנה הפלשתיני, יהיה שלום להם, שלום בתוכם, שלום בינינו. לפי דעתי, זוהי הבעיה המרכזית.

על כן הצענו בחירות, שאינן מוניציפליות אלא בחירות פוליטיות. הצענו בחירות לא באחרית הימים, אלא בתוך חודשיים-שלושה חודשים. אני רוצה להגיד, שציון מועדים איננו ניחוש אלא זירוז. אנחנו אומרים לפלשתינים: תצאו לבחירות, תבחרו הנהגה, אנחנו לא נעשה לכם צנזורה, לא על דעותיכם,

אנחנו לא נתערב בתהליך הבחירות שלכם. אני גם לא יודע מי ייבחר, אני רק יודע שהעובדה שהוא ייבחר אולי תיתן סיכוי שנעבור להידברות בדרך של דמוקרטיה ובדרך של כבוד.

הקורבנות כואבים. כולנו משתתפים בצער המשפחות. אבל למרות הכול, אני בטוח שגם בשיא האבל יהיו הרבה מאוד אנשים שיגידו: תמשיכו בתהליך הזה, שכן בו יש סיכוי, בכל תהליך אחר אין גם סיכוי. מה שאתם מציעים הוא חסר סיכוי, הוא דימוי מעולם שאינו קיים, של זקיפות קומה מדומה, לא אמיתית, מילולית.

אנחנו קוראים לכל חברי הבית לשני דברים: בענייני ביטחון הצלחנו, למרות כל חילוקי הדעות, מאז קמה המדינה, לשמור על אחדות העם. למדנו להבחין בין הצורך של הגנה עצמית לבין חילוקי דעות בתחום המדיני. גם היום אל תערבבו את שני הדברים. בואו נשאיר את צה"ל מחוץ לוויכוח; לא מחוץ לחוק, מחוץ לוויכוח. ואם יש מגבלות חוקיות – אני מצטער, בחוק יש גם הרבה מאוד יתרונות. אני רואה מדינות שאין בהן חוק. אני רואה גם מדינות, שבהן ממהרים ללחוץ על ההדק. הן באסון הרבה יותר גדול, הרבה יותר אומלל.

עם האבל והצער, בואו נראה גם את הקשיים של כל חייל, שצריך להתמודד יום יום בתנאים לגמרי לא פשוטים, גם פסיים וגם אחרים, גם מארב וגם אחרים. אני רוצה להגיד שוב ושוב: צה"ל עומד במשימה קשה מאוד, מסובכת מאין כמוה, בהרבה מאוד מובנים קשה יותר מלוחמה חזיתית. כאן אין שני מחנות, מחנה מול מחנה בחזית מפורשת וברורה. כאן יש הרבה החלטות אישיות, והוא עומד גם במבחן הזה בכבוד.

על כן, עם כל הצער וכל האבל – גם כל האמון לצה"ל. הוא עובד בשטחים. אני מקווה עד היום שלא תהיה עוד מלחמה – אני מצטט את מישהו – עד היום אשר בו ייפסק הטרור, ועד היום שגם הפלשתינים יעלו על הדרך של הכרעה דמוקרטית.

אני רוצה לומר משפט נוסף ובזה לסיים את דברי, אדוני היושב-ראש. גם אלה שאומרים שהערבים הם כאלה – קודם כול, יש ערבים ויש ערבים. אין ערבים "כאלה". אמרו על ערבים "כאלה" גם במצרים; אמרו על ערבים "כאלה" גם בירדן; וראינו שבתנאים מדיניים מסוימים ערבים נוהגים כך, ובתנאים מסוימים ערבים נוהגים אחרת. באותם תנאים יש ערבים שנוהגים כך ויש ערבים שנוהגים אחרת.

אבל גם אם עדיין לא חל שינוי מוחלט בעולם הערבי, הערבים חיים בעולם שהשתנה. אין מנוס. לפי דעתי, גם במזרח התיכון האלימות תיפול, הדיקטטורות ייפלו, החרב לא תשיג דבר. מי שלא מאמין בזה, לא מבין מה שמתרחש בעולמנו. איש לא יימלט מהצורך לספק מזון פיסית וגאווה נפשית לכל אדם צעיר, ערבי כיהודי. כל מי שמדבר אחרת, שייך לעולם האתמול. לא יברח מזה איש. כולנו חיים בעולם חדש.

תפקיד ההנהגה לקצר את הסתירה, למנוע קורבנות, לקרב את היום שבו במקום חילופי ריחות יהיה שיתוף פעולה אמיתי, כפי שצריך.

אדוני היושב-ראש, לפי דעתי הוויכוח הזה מיצה את עצמו. אם החברים רוצים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אין לי שום התנגדות. אם רוצים לקיים דיון נוסף בכנסת, אין לי שום התנגדות. אנחנו כל הזמן דנים על זה. אני קורא לחברי הכנסת כולם, ביום כזה, שהוא קשה, להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון להמשך הדיון.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדת החוץ והביטחון?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת חגי מירום, אתה מסכים?

חגי מירום (העבודה):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אתה מסכים?

האשם מחאמיד (חד"ש):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

איננו. תיכף נפתור את הבעיה. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה מסכים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורי אור, אתה מסכים?

אורי אור (העבודה):

מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה מסכים?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מסכים, אבל דילגת על חבר הכנסת ביבי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער. לא הייתי בתחילת הישיבה בדיון הזה, וחבר הכנסת ביבי לא רשום פה.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר ענה על שתי ההצעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשו לי לברר מבחינת הפרוצדורה. אדוני השר, אתה ענית גם לחבר הכנסת מיכאל איתן ולחבר הכנסת יגאל ביבי?

שר החוץ ש' פרס:

את שני הנושאים אני מציע להעביר לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה מסכים?

יגאל ביבי (מפד"ל):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן איננו וחבר הכנסת זיאד איננו.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת איתן אמר לי שהוא מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

נקטנו שיטה של אחרי רבים להטות. כשחבר כנסת איננו והרוב מסכים, אנחנו יוצאים מתוך הנחה שגם הוא מסכים.

ניגש להצבעה. מי בעד העברת הצעותיהם של חברי הכנסת מיכאל איתן ויגאל ביבי: הפיגוע בחבל-עזה, והצעותיהם של חברי הכנסת דראושה, מירום, זיאד, לנדאו, אור וזאבי: חמש שנים לאינתיפאדה, לוועדת החוץ והביטחון?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את שני הנושאים לוועדת החוץ והביטחון – 31

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את שני הנושאים לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

31 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה להעביר את שני הנושאים לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

חברי הכנסת, מיצינו את סדר-היום. הישיבה הבאה תתקיים – – –

חיים אורון (מרצ):

יש חוקים.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, תרשו לי. פה לא כתוב. מיצינו את ההצעות לסדר-היום, ליתר דיוק.

הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג-1992

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו ניגשים להצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג-1992, בקריאה ראשונה. יציג את החוק שר האוצר. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במהלך הדיונים בוועדת הכספים של הכנסת על תיקון חוק הלוואות לדיור לפני יותר מחצי שנה, הכניסו כמה חברי כנסת תיקון נוסף, הקובע את חובת הממשלה לתת

מענקים ביטחוניים ביישובי קו העימות; זאת במטרה לכסות את הפרש העלות בין בנייה רגילה לבין בנייה ביטחונית הנדרשת שם לפי קביעת הג"א.

הוראה זו נוסחה באופן בלתי ברור, שעורר קשיים רבים ביישומה, ובשל כך למעשה מעוכבים כל המענקים הביטחוניים האמורים להינתן ביישובי קו העימות.

על מנת שניתן יהיה להפעיל את הוראת החוק, מציעה הממשלה לקבוע סיווג של המענקים הביטחוניים לפי סוגי הבנייה הביטחונית הנדרשת בכל יישוב קו עימות, בהתאם להוראות הג"א, ולסייג את הזכאות למענק כזה לרכישת דירה חדשה בלבד, שכן רק בשלב זה נדרש המענק כדי להשוות את מחיר הדירה הכוללת בבנייה ביטחונית למחיר דירה שאינה כוללת בנייה כזו.

כדי שלא לפגוע במי שרכש דירה חדשה ביישובי קו העימות ולא קיבל מענק ביטחוני, מוצע לקבוע כי תחילת התיקון תהיה מיום תחילת החוק המקורי.

אבקשכם לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מגביל את הדיון לחמש דקות. אני מניח שזה מספיק בהחלט כדי להתבטא. ראשון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו באולם; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו באולם; חבר הכנסת אברהם פורז – איננו באולם; חבר הכנסת חיים אורון נמצא.

חיים אורון (מרצ):

מוותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חגי מירום – איננו באולם; חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו באולם; חבר הכנסת אלי דיין – איננו באולם; חבר הכנסת רענן כהן – איננו באולם; חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו באולם; חבר הכנסת יצחק לוי – איננו באולם; חבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

מוותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה, תודה. חבר הכנסת יוסי כץ – איננו באולם; חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מוותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו באולם.

יצא מצב, שאני רציתי להתחלף עם מישהו ולדבר אישית על הנושא – למה לא לתת את ההלוואה לבניינים קיימים, שצריך להוסיף ולחזק בהם את חדר הביטחון, אבל את זה אשאל אותך, שר האוצר, מחוץ לדיון, כי אין לי סגן שיחליף אותי כדי שאוכל להתבטא. אני רק מבקש ממך לחשוב על הנושא.

שר האוצר א' שוחט:

הכוונה היא, שברכישת דירה מיד שנייה שיש בה חדר ביטחון, במסגרת המשכנתה לא תינתן תוספת. זאת אומרת, לא ישלמו פעמיים בעד חדר ביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

זוהי לא חל על דירה קיימת שאין בה חדר ביטחון. זו תשובה מספקת.

אדוני השר, לאיזו ועדה אתה מציע להעביר את החוק?

שר האוצר א' שוחט:

לוועדת הכספים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, יש לנו רק הצעה אחת – להעביר את הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג–1992, לוועדת הכספים. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג–1992,
לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

14 בעד, אין נגד ואין נמנעים. אני קובע שהצעת הממשלה, שהובאה באמצעות שר האוצר, הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון), התשנ"ג–1992, תעבור לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג–1992

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג–1992, בקריאה ראשונה. יציג את החוק שר האוצר. בבקשה.

יש לי הרושם שגם החוק הזה ילך כמו החוק הקודם, אבל נראה. זה יקרה לא בגלל השעה המאוחרת אלא מפני שיש הסכמה כללית.

שר האוצר א' שוחט:

זה עוד יותר טוב.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, במסגרת התוכנית להגברת הצמיחה מוצע להפחית בהדרגה את המס המוטל על רווחים בלתי מחולקים של חברות, העומד היום על 40%, במשך השנים 1995-1993, כך שהחל משנת 1996 יעמוד שיעור המס על 36%.

בזמן זה תוכלנה החברות להשקיע אחוז גבוה יותר מרווחיהן בחזרה בעסק.

ההפחתה תיעשה במדורג, כאמור, בשל אילוצים תקציביים. עלות השינוי לשנת מס מלאה, לא בשנה הבאה, היא כ-140 מיליון ש"ח.

יצוין כי במקרה של חלוקת רווחים יעמוד סך כל המס, לאחר ההפחתה אצל החברה ואצל מקבל הדיבידנד, על 52%. הפחתת השיעור בפקודת מס הכנסה מחייבת התאמת השיעורים גם לגבי מס שבח מקרקעין וגם לגבי קרנות נאמנות.

אבקש אפוא מן הבית להצביע בעד העברת הצעת החוק לוועדת הכספים של הכנסת לשם הבאתה לקריאה שנייה ושלישית.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, מה היא הפחתת ההכנסות לאוצר?

שר האוצר א' שוחט:

אמרתי, 140 מיליון שקל. בשנה הבאה זה יהיה פחות.

אני רוצה להעיר הערה משלימה בנושא הפחתת המסים שביצענו. ההפחתה העיקרית במס בשנת התקציב הבאה היתה בעצם במע"מ. אנחנו הורדנו 1% מהמע"מ החל ב-1 בינואר, אם אינני טועה, וההורדה הזאת תתבטא בסכום ברוטו של כמיליארד שקל ובסכום נטו, מבחינת הפסד הכנסה של הממשלה, של כ-800 מיליון ש"ח.

ההחלטה להפחית את המע"מ היא החלטה הכי פרוגרסיבית האפשרית, מכיוון שמע"מ הוא מס מאוד רגרסיבי, ואסביר מדוע. כאשר המע"מ משולם על כל התצרוכת והקנייה – משפחה שרמת הכנסתה קטנה בדרך כלל מוציאה את כל כספה ואינה חוסכת, אלא היא צריכה להשתמש ברמת ההכנסה המלאה שלה לצורך קניית מצרכים. לפיכך, המס הזה הוא מאוד רגרסיבי בהטלתו ומאוד פרוגרסיבי בביטולו.

אנחנו חשבנו, אני חשבתי שבמסגרת הדיון הכולל על הפחתת מס, מירב המס צריך להיות מורד בצורה הכי פרוגרסיבית האפשרית. אביא דוגמה. נניח שהיינו מורידים את שיעורי מס הכנסה. בערך 49% מהשכירים לא משלמים כלל מס בגלל רמת הכנסתם הנמוכה. כלומר, אילו הורדנו את שיעורי

מס הכנסה, אותם 49% שכירים, שרמת הכנסתם בדרך כלל נמוכה ביותר, לא היו נהנים מאותם 800 מיליון ש"ח, אילו הורדנו אותם בצורה אחרת.

לכן ההחלטה לוותה בשורה של דברים, חלקם מתייחסים למגזר העסקי, חלקם מתייחסים לאותן אוכלוסיות שלהן היינו רוצים לעזור.

סיבה נוספת לביטול היתה שבקהילייה האירופית הולכת להיות, כנראה, מדיניות של 15% מע"מ. כיום השיעור הוא יותר מכך, ואנחנו רוצים בסיכומי של עניין להגיע להשוואת דרכי המיסוי בינינו לבין הקהילייה האירופית, שאתה יש לנו מערכת ענפה של חיים כלכליים משותפים, ולכן, בסיכומי של דבר, אנחנו צריכים גם לחיות באותה מערכת של מיסוי.

אני חוזר ומבקש להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות) – לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, גם בסעיף זה ההגבלה היא לחמש דקות דיבור. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו באולם. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, שלוש סיבות הביאו אותי לעלות לדוכן לדבר. הראשונה, שהיושב-ראש אמר שזה יתקבל בהסכמה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא התכוונתי לסעיף הקודם. אני מבקש תיקון.

חיים אורון (מרצ):

בסדר. הסיבה השנייה – יש לי עמדה בנושא. הסיבה השלישית – מה שנשאר לי זה רק לדבר, כי להצביע אני צריך על-פי מה שמחייבת אותי הקואליציה.

אני מסכים מאוד עם הדברים שאמר שר האוצר בקשר למע"מ, אשר לרגרסיביות בהטלתו ולפרוגרסיביות בביטולו. זה כמעט מסוכן לדבר אפילו בשעה זאת. אני לא בטוח שבתקציב הנוכחי יש מקורות של 800 מיליון שקל, כדי לוותר עליהם, מול הצרכים של התקציב. אם מחליטים להוריד מסים – היה צריך להוריד במע"מ. השאלה היא האם צריך היה להוריד מסים.

בקשר למס חברות, כבר אמר השר בדרכו שזה נושא שאני לא מפסיק לדבר עליו. אני רוצה להעיר שלוש הערות. הראשונה, לגבי דברי ההסבר. נכון, מופיעה פה ארצות-הברית, מופיעות פה בריטניה ושבדיה, אם אינני טועה, זה שינוי של שנה אחת. המציאות היא, שברוב ארצות אירופה שאנחנו רוצים להידמות אליהן מס החברות גבוה יותר. אין לי כאן הרשימה של האוצר, אני אומר זאת מתוך זיכרון, כי לא אחת דיברנו על זה. באיטליה, בצרפת ובגרמניה שיעור המס הוא בסביבות 40% ומשהו, ואף למעלה מזה. בדנמרק הוא גם עובר, אם אינני טועה, את ה-50%.

רפאל אלול (העבודה):

51%.

חיים אורון (מרצ):

הוא גבוה יותר. הבאתי פה לדוגמה את בריטניה, את ארצות-הברית ואת יפן, שהן שונות בעניין הזה. אבל אני חושב שאם רוצים להידמות לאירופה – לא בזה.

שנית, שנים מסבירים לנו שקיצוץ מס החברות יביא ליתר השקעות. עד עכשיו זה לא קרה, ותמיד מבטיחים לנו שבהורדה הבאה זה יקרה ובביטול הבא זה יקרה לעלות העבודה. בינתיים זה לא קורה. אילו היה סכום של 140 מיליון שקל עודפים בתקציב – ואני יודע עד כמה אין, ואני יודע עד כמה אתה מנסה להתמודד עם 5 מיליונים ו-10 מיליונים ועוד 5 מיליונים – אני מתקשה להבין איך בשנה כזאת, כאשר בשנה הבאה מתוכננת הורדת מס היסך ב-5%, על-פי החלטת ממשלה, אני חושב שה-WINDFALL הזה של הטבות הוא קצת לא במקומו, בעיקר שאני בכל זאת מקווה שהיקף העלייה לא יהיה 70,000-60,000 עולים אלא יחזור ל-120,000-140,000 עולים ואולי יותר, וחסרים מקורות בתקציב.

לכן, אולי בוועדת הכספים, בין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה נצליח לעורר למחשבה נוספת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסי כץ – איננו; חבר הכנסת יעקב שפי – איננו; חבר הכנסת אברהם בורג – איננו; חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה, האחרון – חבר הכנסת חגי מירום, אם יהיה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני רשום?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא רשום. לא הודעתי שהרשימה סגורה. אתה יכול להירשם. אני מודיע שחבר הכנסת יהלום הוא אחרון ברשימה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, הוויכוח על ההקלות להון נמשך כבר שנים. מבחינה זאת אין הבדל, לדאבוני הרב, בתפיסה הבסיסית בין ממשלת הליכוד לבין ממשלת העבודה.

כולנו מודעים לאסון של האבטלה. אין ויכוח שזאת הבעיה החברתית מספר אחת של מדינת ישראל היום; לא שאין בעיות אחרות, אבל זו הבעיה מספר אחת. הנתון שהתפרסם היום על 100,000 מקבלי דמי אבטלה אמור לזעזע כל אחד מאתנו.

השאלה היא, איך מתמודדים עם הנושא: האם מתמודדים בכך שמעבירים כספים טובים של המדינה לידיים פרטיות, או לוקחים את הכספים הטובים האלה ומשקיעים אותם או מדרבנים בעזרתם השקעות, אבל לא מעבירים לחשבונותיהם של אנשים, שאם ירצו – ישקיעו, לא ירצו – לא ישקיעו.

בהצעת התקציב לשנה הבאה רשומים 4 מיליארדי שקל תשלומי האוצר לביטוח הלאומי במקום המעבידים. עוד בימי ממשלת הליכוד שאלתי פעמיים את משרד האוצר, מה יצא מהכסף הזה? תוכיחו לאן הלכו המיליארדים האלה. עד עכשיו כבר נצברו, משנים עברו, 17 מיליארד שקל. מה קרה עם 17 מיליארד השקל אלה? האוצר לא ידע לענות תשובה. שום תשובה לא קיבלתי. היו מספרים כלליים על גידולים וצמיחה, ואילו אנחנו ידענו שמה שגדל זו האבטלה.

אדוני שר האוצר, עכשיו אתם ממשיכים בדיוק באותו קו. 1% ממס החברות, אדוני, זה 200 מיליון שקל.

שר האוצר א' שוחט:

פחות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא. זה 8 מיליארדי שקלים. יש מס על ההון ויש מס הכנסה על השכירים. מחצית ממס ההכנסה על ההון זה מס חברות. בשנה הבאה זה יהיה, בערך, קרוב ל-8 מיליארדים. מאחר ש-8 מיליארדים הם

השווי של מס הכנסה בשיעור של 40%, הרי כל 1% שווה 200 מיליון. איך הגעת ל-140? אני לא יודעת. ברור ש-1% של הקלת מס שווה 200 מיליון.

200 מיליון שקל, אדוני, זה סכום אדיר. כאשר אנחנו בוועדת העבודה והרווחה מתמקחים עם האוצר על 5 מיליונים ועוד 7 מיליונים ועוד מיליון, אומרים לנו שאין כסף. ופתאום נותנים מתנה של 200 מיליון.

אומרים: החברות ישקיעו. מנין לך שהן ישקיעו? האם אתה מתנה את המתנה הזאת של 200 מיליון שקל בזה שהן ישקיעו? ואם הם לא ישקיעו, אתה תיקח מהן את הכסף בחזרה?

ומה זה השקעה? אם חברה א' קונה מניות של חברה ב', זה לא משנה שום דבר, זה לא מוסיף אפילו מקום עבודה אחד. אבל אתה תקרא לזה השקעה, כי היא לקחה את הכסף וקנתה? אין לך, שר האוצר, שום שליטה לאן הולך הכסף הזה, אין לך שום פיקוח על מה שנעשה עם הכסף הזה.

מה שקורה היום מעיד על הצפוי – השתוללות בבורסה, ללא מס רווחי הון בבורסה. את המס על רווחי הון בבורסה אתה לא מטיל. לכן הם, בעלי החברות, לוקחים את הכסף הזה, קונים ומוכרים מניות.

לכן, אני לא רואה שום היגיון כלכלי-חברתי, במצוקה הקיימת, להעניק מתנה נוספת לבעלי ההון.

ואתם עוד מוסיפים חטא על פשע. אתם לא מסתפקים בכל ההטבות האלה של ביטול מס מעסיקים ותשלומים במקום המעבידים לביטוח הלאומי. אתם רוצים להוריד מחבות החברות למס הכנסה 200 מיליון שקל ב-1993, 400 מיליון ב-1994 ו-600 מיליון ב-1996, וזאת במחירים של 1993. אך עינכם צרה בתוספת היוקר. עכשיו יש הצעה של האוצר להוריד עוד 1% מתוספת היוקר. וגם שכר המינימום נשחק באופן טבעי כאשר השכר הממוצע במשק יורד, כי הוא חלק מהשכר הממוצע במשק.

אתם לא מקיימים את חוקי העבודה בקשר לשכר מינימום. אנשים משתכרים 2-3 שקלים לשעה, וזה לא כואב לכם. השכירים מקבלים מחצית מתוספת היוקר, לפי חוק, וגם בזה צרה עינכם. בזמנה ויתרה ההסתדרות, בשם השכירים, על 2% מתוספת יוקר. עד היום לא קיבלנו אותם בחזרה.

לכן, אדוני השר, אני מציעה לך שתיקח את הצעת החוק הזאת בחזרה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת חגי מירום – איננו. אחרון אחרון חביב – חבר הכנסת שאול יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אין איש שיכול להעלות נימוקים אידיאולוגיים נגד הורדת מסים. הורדת מסים, כל מס – אפשר להתווכח אם הוא פרוגרסיבי, אם הוא רגרסיבי – אבל ברור שהורדת מס הכנסה תביא לצמיחה, הורדת מס חברות תביא לצמיחה, הורדת מס ערך מוסף תביא לצמיחה ובהחלט תועיל, כפי שאתה הסברת, לשכבות החלשות.

לכן השאלה אם אנחנו מוכנים להוריד מסים ולצמצם את הכנסות הממשלה זו לא שאלה כשלעצמה. השאלה היא מה אנחנו לא מתקצבים בשל הצמצום התחומי ההוצאות. צריך לראות את סדר העדיפויות של הדברים, זה מול זה. ייתכן מאוד שעל דברים מסוימים מחליטים לוותר ואומרים שצמיחה עדיפה. אני אומר שיש לנו מטרות, שהן מעל ומעבר ללוקסוס הזה של ויתור על מס חברות בשיעור של 1% לשנה במשך שלוש שנים.

אביא דוגמה אחת – חוק חינוך מיוחד. אני יודע, אדוני השר, שכחבר האופוזיציה בקדנציה הקודמת היית שותף לדברים האלה. חוק חינוך מיוחד לא מיושם. ההוצאה ליישומם המלא היא פלוס-מינוס 300 מיליון שקל. מחצית ממנו אפשר היה ליישם בשנה הבאה אילו לא היית מביא את החוק המוצע – 140 מיליון שקל.

לא צריך להכביר מלים מה פירוש חינוך מיוחד. בואו נשקול את שני הדברים זה מול זה: מחצית יישומם של חוק חינוך מיוחד – כאן יש בוודאי התקדמות מסיבית ביחסנו לילדים במצב הקשה ביותר – לעומת הפחתת מס חברות בשיעור של 1% בשנה הבאה, כשיש ספק, כפי שאמרה חברת הכנסת גז'נסקי, אם אומנם תהיה השקעה. מכל מקום, ברור שלא כל הסכום של 140 מיליון אומנם יושקע בצמיחה. חלק בוודאי ילך להכנסה של בעלי החברות ולדיבידנדים.

נדמה לי שקראתי שסיעת מרצ נפגשה אתך, אדוני השר, בנושא חוק חינוך מיוחד. זה הנושא שגם אני רציתי להיפגש אתך בעניינו היום אחר הצהריים, אבל הפגישה בוטלה מסיבה שאיננה תלויה בי.

אדוני השר, הנושא הזה של חינוך מיוחד חשוב מאוד. אולי תשקול שיקול שני. קראתי שטענת שאין לך אפשרות לתת. שאלת מאיזה סעיף תקציבי להוריד. הנה הסעיף, הסעיף הזה. בואו נחליט שדוחים את הפחתת מס החברות בשנה, ואז נוכל לתת 140 מיליון שקל למשרד החינוך לחוק חינוך מיוחד, כשגם אז מדובר רק על מחצית יישומם. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג-1992, בקריאה ראשונה לוועדת הכספים, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג–1992, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שמונה בעד, שניים נגד, אחד נמנע. אני קובע שהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 91) (הפחתת מס חברות), התשנ"ג–1992, תעבור לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, מיצינו את סדר-היום. הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, מחר, יום רביעי, י"ד בכסליו התשנ"ג, 9 בדצמבר 1992, בשעה 11:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:50.